

**Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΑΙ
ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»**

**ΟΝΟΜΑ ΦΟΙΤΗΤΗ : ΓΑΒΡΙΛΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ
ΟΝΟΜΑ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ : ΠΑΠΑΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΛΥΓΓΙΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ**

**ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010**

**ΣΔΟ(ΧΡΗΜΕΛ)
Π.521**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

Περίληψη	4
Ευχαριστίες	5
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή	
1.1 Απάτη.....	6
1.2 Σκάνδαλα Λογιστικής	7
1.3 Που εμφανίζεται το φαινόμενο της παραποίησης	7
1.4 Το εύρος της απάτης	8
1.5 Το προφίλ της απάτης	9
1.6 Ποιοι συμμετέχουν στα Λογιστικά Σκάνδαλα	9
1.7 Το προφίλ των δραστών	10
1.8 Συνηθισμένα είδη παραποίησης	10
1.9 Συνηθισμένα είδη υπαλληλικού εγκλήματος	11
1.10 Παράγοντες που οδηγούν στην απάτη 12	
1.11 Οι αιτίες που οι εργαζόμενοι οδηγούνται στην απάτη	13
1.12 Οι αναποτελεσματικοί εσωτερικοί έλεγχοι	13
1.13 Μυστικές τιμωρίες	14
1.14 Κίνητρα & παράγοντες που ενθαρρύνουν την απάτη	14
1.14.1 Ο επιχειρηματικός ανταγωνισμός	14
1.14.2 Η πίεση για την επίτευξη μη ρεαλιστικών στόχων	14
1.14.3 Η πίεση για την ικανοποίηση των προσδοκιών	15
1.15 Κατηγοριοποίηση της απάτης	15
1.15.1 Απάτη υπέρ και κατά της εταιρίας	15
1.15.2 Ενδογενής και εξωγενής απάτη	16
1.15.3 Συγκεκριμένα είδη απάτης	16
1.15.4 Η εργασιακή απάτη & η "Δημιουργική Λογιστική"	17
Κεφάλαιο 2: Μελέτες περιπτώσεων στην Ελλάδα	
2.1 Εισαγωγή	22
2.2 Λογιστικά σκάνδαλα στην Ελλάδα	30

2.2.1 Λαυρεωτικά	30
2.2.2 Το σκάνδαλο Κοσκωτά	31
2.2.3 Έρευνα του Υπουργείου Οικονομικών για τον Δήμο Θεσσαλονίκης	33
2.2.4 Υπερτιμολογήσεις σε νοσοκομεία	34
2.2.5 Σκάνδαλο στη Σιβιτανίδειο σχολή	36
2.2.6 Εισαγγελέας για απάτη στη Μύκονο	37
Κεφάλαιο 3: Μελέτες περιπτώσεων στο Εξωτερικό	
3.1 Εισαγωγή	39
3.2 Ιστορική εξέλιξη της ελεγκτικής	40
3.3 Μελέτη περίπτωσης: Enron & Arthur Andersen	42
3.4 Μελέτη περίπτωσης: WorldCom	45
3.5 Μελέτη περίπτωσης: Vivendi Universal	49
3.6 Μελέτη περίπτωσης: Xerox	50
Κεφάλαιο 4: Η αντιμετώπιση της απάτης	
4.1 Η κατάχρηση της αγοράς	53
4.2 Εντοπισμός και αντιμετώπιση της απάτης	56
4.3 Διαχείριση Επιχειρηματικών κινδύνων κατά COSO	64
4.4 Ο Νόμος του Sarbanes- Oxley	67
4.4.1 Εισαγωγή	67
4.4.2 Βασικές αρχές και προϋποθέσεις	68
4.4.3 PCAOB- Βασικές αρμοδιότητες	70
4.4.4 Νόμος Sarbanes- Oxley και Ευρωπαϊκός χώρος	71
4.5 Τρόποι αντιμετώπισης του φαινομένου	75
Συμπεράσματα	79
Βιβλιογραφία	80
Παράρτημα	82
Επιτροπή Ελέγχου	82
Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου.....	83
ΦΕΚ Αρ. Φύλλου 174	87

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Από την αρχαιότητα έως σήμερα ξεσπούν οικονομικά σκάνδαλα, στην πτυχιακή αυτή εξετάζονται τέσσερις ενότητες.

Στην πρώτη ενότητα, για να βοηθήσουμε τον αναγνώστη στην κατανόηση της εργασίας, θα ξεκινήσουμε γενικά με το τι ορίζεται ως απάτη, τι είναι η παραποίηση βιβλίων και με ποιους τρόπους συνήθως γίνεται, καθώς επίσης και ποιοι συμμετέχουν σε αυτήν. Έπειτα θα αναφερθούμε σε περιπτώσεις παραποίησης βιβλίων και λογιστικών σκανδάλων στην Ελλάδα. Η Τρίτη ενότητα εξετάζει περιπτώσεις λογιστικών σκανδάλων που έχουν συμβεί στο εξωτερικό. Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο αναφέρουμε τρόπους εντοπισμού της απάτης, διαχείριση των κινδύνων, νόμους που έχουν θεσπιστεί καθώς επίσης και αντιμετώπιση του φαινομένου.

Ο Αντικειμενικός σκοπός αυτής της εργασίας είναι να αναδείξει πως γίνονται οι «λογιστικές αλχημείες», τους πιθανούς υπόπτους καθώς επίσης και τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου. Μέσα από παραδείγματα στον Ελληνικό χώρο αλλά και διεθνή οικονομικά σκάνδαλα θα παρουσιάσουμε την αδυναμία των ανθρώπων να αντισταθούν στο εύκολο χρήμα και τις σοβαρές ελλείψεις των ελεγκτικών μηχανισμών.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την ολοκλήρωση της παρούσας πτυχιακής νοιώθουμε το χρέος να εκφράσουμε τις ειλικρινείς μας ευχαριστίες σε ορισμένους ανθρώπους των οποίων η συμβολή υπήρξε καθοριστική.

Πρώτα απ' όλους στον επιβλέποντα καθηγητή κ. Λυγγίτσο Αλέξανδρο για το όμορφο κλίμα συνεργασίας που καλλιέργησε σε όλη την διάρκεια συγγραφής της πτυχιακής και τη συνολική του βοήθεια στην εκπόνησής της.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στους φίλους μας, οι οποίοι μας συμπαραστάθηκαν όλο αυτό τον καιρό. Τέλος, θέλουμε να ευχαριστήσουμε θερμά τις οικογένειες μας για την ηθική και οικονομική συμπαράσταση όχι μόνο κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της πτυχιακής μας εργασίας αλλά και καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Εισαγωγή

1.1 Απάτη

Ως απάτη έχει οριστεί η σκόπιμη εξαπάτηση προς όφελος του ατόμου που τη διενεργεί, μέσω της παραποίησης των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενός οργανισμού ή επιχείρησης ή και της κατάχρησης των περιουσιακών στοιχείων αυτής.

Οι λόγοι που οδηγούν κάποιον στην απάτη μέσα σε έναν οργανισμό, είναι φυσικά τα προσωπικά του χαρακτηριστικά όπως, οι αξίες του, τα πιστεύω του, τα ήθη του, αλλά μεγάλο ρόλο παίζει και το εταιρικό περιβάλλον που επικρατεί. Όταν αναφερόμαστε στο εταιρικό περιβάλλον, εννοούμε τις ηθικές αξίες που επικρατούν αλλά και αυτές που προβάλλουν τα ανώτατα- ανώτερα στελέχη, την συμπεριφορά απέναντι στους εργαζόμενους και φυσικά την σύγκριση απολαβών με προσφορά.

Μεγάλο ρόλο στην αποτροπή της απάτης παίζει ο βαθμός του εσωτερικού ελέγχου, καθώς λειτουργεί αποτρεπτικά. Όσον αφορά το εύρος της απάτης, η κλασική θεωρία πως κύρια θύματα ήταν μεγάλες κερδοσκοπικές εταιρίες καταρρίφθηκε, καθώς έρευνες έχουν δείξει πως μικρές εταιρίες, ακόμα και μη κερδοσκοπικές κυβερνητικές ή μη ζημιώνονται σημαντικά από τα κρούσματα απάτης που εμφανίζονται. Δεν αποτελούν εξαίρεση όμως και οι δημόσιες υπηρεσίες. Συνοπτικά, παρατηρούμε πως στη σύγχρονη εποχή η πρόβλεψη, η αποφυγή της απάτης παίζει κυρίαρχο ρόλο στην εταιρική πολιτική ανεξαρτήτου των οικονομικών οργανισμών, ανεξαρτήτως μεγέθους.

Στην Ελλάδα το ζήτημα της απάτης στις επιχειρήσεις έχει έρθει πρόσφατα στο κέντρο του δημόσιου ενδιαφέροντος, κυρίως με την αύξηση των εταιριών που εισήχθησαν στο χρηματιστήριο και τη συγκέντρωση κεφαλαίων μέσω της δημόσιας προσφοράς καθώς επίσης και τις προσπάθειες μείωσης του επιπέδου της φορολογίας επί των κερδών.

1.2 Σκάνδαλα λογιστικής

Σκάνδαλα λογιστικής, ή εταιρικά σκάνδαλα λογιστικής είναι και επιχειρησιακά σκάνδαλα, τα όποια προκύπτουν με την κοινοποίηση των παραπτώματων των επιχειρήσεων. Τέτοια παραπτώματα περιλαμβάνουν τις σύνθετες μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν, για να δώσουν λανθασμένη κατεύθυνση στα κεφάλαια και τα εισοδήματα, μειώνοντας τις δαπάνες που τονίζουν την αξία της εταιρίας ή της ψευδούς δήλωσης της ύπαρξης των στοιχείων του παθητικού, μερικές φορές με τη συνεργασία των ανώτερων υπαλλήλων σε άλλες εταιρίες ή ακόμη και θυγατρικές. Στις δημόσιες επιχειρήσεις, αυτός ο τύπος «δημιουργικής λογιστικής» μπορεί να ανέλθει σε απάτη.

Το 2002, ένα κύμα των χωριστών αλλά συχνά σχετικών λογιστικών σκανδάλων έγινε γνωστό στο κοινό στις ΗΠΑ. Όλες οι κορυφαίες δημόσιες εταιρίες λογιστικής Arthur Andersen, Deloitte & Touche, Ernst & Young, KPMG, PricewaterhouseCoopers- και άλλοι έχουν αναγνωρίσει ή έχουν χρεωθεί με την αμέλεια στην εκτέλεση του καθήκοντός τους σαν ελεγκτές, για να προσδιορίσουν και να αποτρέψουν τη δημοσίευση των πλαστογραφημένων οικονομικών εκθέσεων από τους πελάτες τους και τη δημιουργία παραπλανητικής εντύπωσης της οικονομικής θέσης των επιχειρήσεων πελατών τους. Σε διάφορες περιπτώσεις, τα ποσά της απάτης ανέρχονται σε δισεκατομμύρια δολάρια.

1.3 Που εμφανίζεται το φαινόμενο της παραποίησης

Συμφώνα με το Σπάθη (2002), «η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων αφορά όλους τους κλάδους των επιχειρήσεων, αλλά οι μεγαλύτερες επιπτώσεις αναφέρονται στους κλάδους αξιοποίησης ακινήτων (real-estate), στη βιομηχανία, στις τράπεζες, στις εταιρίες πετρελαιοειδών, στον κατασκευαστικό κλάδο και στον κλάδο υγείας. Περιπτώσεις παραποίησης κάνουν την εμφάνιση τους τελευταία και στον κλάδο της ψηφιακής (νέας) οικονομίας. Το παραπάνω φαινόμενο, εμφανίζεται σε όλο και περισσότερες

χώρες μέσω της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας και του διεθνούς εμπορίου. Η Δημιουργική Λογιστική υιοθετείται από τις επιχειρήσεις, έτσι ώστε να βελτιώσουν την εικόνα τους στον κλάδο που δραστηριοποιούνται με απώτερο στόχο να προσελκύσουν κεφάλαια. Πρέπει να αναφερθεί ότι οι μεγάλες εταιρίες διαθέτουν την απαραίτητη εξειδίκευση όχι μόνο για μια "ανώδυνη" παραποίηση, αλλά και για μία γενικότερη απορρόφηση των ζημιών και των συνεπειών στην περίπτωση αποκάλυψης των ατασθαλιών.

Η διαστρέβλωση των οικονομικών καταστάσεων δεν εντοπίζεται μόνο σε εταιρίες του ιδιωτικού τομέα αλλά και στο δημόσιο, τον ημιδημόσιο καθώς και σε εταιρίες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα σύμφωνα με τους Stalenbrink και Sacco (2005). Οι παράγοντες που συναινούν σε αυτό το γεγονός, είναι το κοινωνικό πρόσωπο της εταιρίας που απωθεί κάθε είδους καχυποψία περί της αξιοπιστίας του οργανισμού, το κλίμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης που υπάρχει τόσο μεταξύ των στελεχών της όσο και μεταξύ εταιρίας και κράτους, οι πιο χαλαροί λογιστικοί έλεγχοι και η έλλειψη επιχειρηματικής και χρηματοοικονομικής εμπειρίας (Greenle, Fisher, Gordon και Keating, 2005).

Παράλληλα οι Stalenbrink και Sacco (2005) ισχυρίστηκαν επίσης, ότι αν για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις το πρόβλημα λαμβάνει οικονομικές, κυρίως, διαστάσεις, για τις δημόσιες το θέμα είναι κατά βάση πολιτικό. Σκοπός των τελευταίων είναι να παρουσιάσουν ένα μικρό πλεόνασμα, ανεξαρτήτως αν αυτό υπάρχει ή όχι στην πραγματικότητα.

1.4 Το εύρος της απάτης

Η κλασική θεωρία πως τα κύρια θύματα είναι μεγάλες κερδοσκοπικές εταιρίες, καταρρίφτηκε καθώς έρευνες έχουν δείξει πως μικρές εταιρίες ακόμα και μη κερδοσκοπικές, κυβερνητικές ή όχι ζημιώνονται σημαντικά από τα κρούσματα απάτης που σημειώνονται. Για να κατανοήσουμε τις επιπτώσεις τις απάτης σε μια οικονομία αρκεί να αναλογιστούμε πως σύμφωνα με την έρευνα της ASFE το ΑΕΠ των Η.Π.Α. κατά την περίοδο 1996-2004 είχε ζημιωθεί κατά 6%

1.5 Το προφίλ της απάτης

Σύμφωνα με την Wells Report του 1996 (Report of the Nation on Occupational Fraud and Abuse), η απάτη κοστίζει στις αμερικανικές επιχειρήσεις περισσότερο από \$400 δισεκατομμύρια ετησίως (ACFE, 1996). Η έρευνα KPMG Peat Marwick είχε ως αντικείμενο μεγάλες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις και διαπίστωσε ότι το 62% των επιχειρήσεων που εξέτασε είχαν αντιμετωπίσει κρούσματα απάτης κατά το προηγούμενο έτος (KPMG Peat Marwick, 1998). Η μέση απώλεια ανά περιστατικό απάτης για όλες τις εταιρίες ήταν \$117.000 (KPMG Peat Marwick, 1998). Μια έρευνα της ACFE (1996) έδειξε ότι η μέση απώλεια ανά περιστατικό απάτης για τις επιχειρήσεις με λιγότερο από 100 υπαλλήλους ήταν \$120.000. Υπολογίζεται, ότι η απάτη που διεπράχθη από την Enron προκάλεσε μια απώλεια περίπου \$70 δισεκατομμυρίων στους επενδυτές και υπαλλήλους.

Το General Accounting Office των ΗΠΑ (GAO) δημοσίευσε μία έκθεση τον Οκτώβριο του 2002, η οποία δείχνει ότι ο αριθμός των αναδιατυπώσεων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, εξαιτίας των λογιστικών παρατυπιών, αυξήθηκε σημαντικά κατά την διάρκεια των προηγούμενων ετών. Η μελέτη του GAO αναφέρει ότι περίπου το 10% όλων των εγγεγραμμένων επιχειρήσεων ανακοίνωσαν τουλάχιστον μία αναδιατύπωση στο χρονικό διάστημα Ιανουάριος 1997 – Ιούνιος 2002, γεγονός που αντιπροσωπεύει μια αύξηση 145% κατά την διάρκεια της προηγούμενης περιόδου. (GAO, 2002).

1.6 Ποιοι συμμετέχουν στα λογιστικά σκάνδαλα

Τα λογιστικά σκάνδαλα διενεργούνται από ένα ή περισσότερα άτομα που προέρχονται είτε από τη διοίκηση είτε από το προσωπικό της εταιρίας ή τρίτα μέρη. Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων η παραποίηση των στοιχείων γίνεται

με τη συμμετοχή, ενθάρρυνση, έγκριση και γνώση των κορυφαίων διοικητικών ομάδων, των προέδρων, των ταμείων και των ελεγκτών. Είναι το αποτέλεσμα της των ενεργειών ή των παραλείψεων, σκόπιμων ή ακούσιων της κορυφαίας διοικητικής ομάδας.

1.7 Το προφίλ των δραστών

Συγκεντρωμένα κάποια στοιχεία για το προφίλ των δραστών μας παρουσιάζει ο Gwynn Nettler στη διατριβή του που δημοσιεύτηκε το 1986 με τίτλο Cheating and Stealing:

- Άτομα που έχουν βιώσει μια αποτυχία είναι πιθανό να διαπράξουν απάτη.
- Άτομα με χαμηλή αυτοπεποίθηση τείνουν να διαπράττουν απάτες.
- Μελέτες έδειξαν ότι όσο πιο ευφυής είναι κάποιος τόσο λιγότερες είναι οι πιθανότητες να διαπράξει απάτη.
- Άτομα που ανήκουν στις ανώτερες κοινωνικά τάξεις εμφανίζονται σε μικρότερο ποσοστό σε περιπτώσεις απάτης.
- Κάθε πίεση είτε οικονομική είτε ψυχολογική μπορεί να λειτουργήσει καταλυτικά
- Άτομα που έχουν συνείδηση και φοβόνται τις συνέπειες σε τυχόν ανακάλυψή τους, είναι πιο εγκρατείς σε διάφορους πειρασμούς.

1.8 Συνηθισμένα είδη παραποίησης

Παραποίηση, νόθευση ή αλλοίωση των αρχείων ή εγγράφων	Αλλαγή ημερομηνίας στα τιμολόγια των προμηθευτών ώστε τα έξοδα να μη αναφέρονται μέχρι την επόμενη λογιστική περίοδο, Αλλαγή ημερομηνιών στα δελτία
--	--

	<p>αποστολής ώστε να αναφέρονται κέρδη πριν από το χρόνο της πραγματικής αποστολής.</p> <p>Αλλαγή των ποσών στα τιμολόγια για να υπερεκτιμηθούν τα έξοδα</p> <p>Δημιουργία ψεύτικων καταλόγων απογραφής</p>
<p>Καταγραφή ανύπαρκτων συναλλαγών</p> <p>Κακή εφαρμογή λογιστικών πολιτικών</p>	<p>Δημιουργία πλαστών παραγγελιών πελατών</p> <p>Καταγραφή προπληρωμών ως έξοδα της τρέχουσας περιόδου</p>

1.9 Συνηθισμένα είδη υπαλληλικού εγκλήματος

- Κλοπή χρηματικών διαθεσίμων
- Μη καταγραφή και κλοπή χρηματικών αποδείξεων
- Παραποίηση τραπεζικών καταθέσεων
- Πλαστογράφηση επιταγών
- Παραποίηση αποδείξεων πιστωτικών καρτών
- Απόσβεση των εισπρακτέων λογαριασμών ως επισφαλή χρέη και κλοπή των μετρητών που εισπράττονται για τους λογαριασμούς που αποσβέστηκαν
- Συνομωσία αγοραστή και πωλητή για την επιστροφή χρημάτων για αγαθά που δεν επιστράφηκαν
- Κλοπή εμπορευμάτων, εργαλείων, εφοδίων και άλλων περιουσιακών στοιχείων
- Αποστολή κλεμμένων στο σπίτι υπαλλήλου ή συγγενικού του προσώπου
- Παρουσίαση κλεμμένων εμπορευμάτων σε πλασματικά τιμολόγια

- Εγγραφή φανταστικών υπαλλήλων στις μισθοδοτικές καταστάσεις και λήψη των επιταγών πληρωμής τους
- Παραποίηση μισθοδοτικών καταστάσεων και αλλαγή των εργοδοτικών εισφορών
- Κατάχρηση των παρακρατούμενων φόρων μισθολογίου
- Πραγματοποίηση υπερωριών χωρίς άδεια
- Νόθευση φυσικής απογραφής για την κάλυψη κλοπών ή σφαλμάτων
- Χρέωση προσωπικών αγορών στην εταιρία
- Παροχή ειδικών τιμών ή προνομίων σε συγκεκριμένους πελάτες
- Πληρωμή πλαστών τιμολογίων που δημιουργούνται σε συνεργασία με τους προμηθευτές

1.10 Παράγοντες που οδηγούν στην απάτη

Θα μπορούσαμε να χωρίσουμε τους παράγοντες σε τρεις βασικές κατηγορίες: τα κίνητρα, η εκλογίκευση, η ικανότητα και η ευκαιρία

- Τα κίνητρα που οδηγούν στην απάτη είναι διαφορετικά από άνθρωπο σε άνθρωπο. Οι λόγοι μπορεί να είναι καθαρά οικονομικοί, για την άμεση κάλυψη των αναγκών διαβίωσης, η καταξίωση η προσωπική ανάδειξη μέσα σε μία ομάδα, οι ψυχολογικοί όπως η κλεπτομανία και τέλος κοινωνικοί και πολιτικοί.
- Συνήθως τα άτομα που διαπράττουν απάτη προσπαθούν να δικαιολογήσουν τις πράξεις τους ως μια φυσική δικαίωση ως προς τους προϊσταμένους τους και τις απολαβές τους.
- Για να οδηγηθεί κάποιος στην απάτη θα πρέπει να έχει την ικανότητα για να την διαπράξει και να μην γίνει αντιληπτός. Τα άτομα αυτά είναι συνήθως χρόνια εργαζόμενοι και κατέχουν υψηλές θέσεις στην επιχείρηση. Είναι λογικό πως μία ανώτερη ανώτατη διοικητική θέση λόγω των αρμοδιοτήτων τις μπορεί να γνωρίζει αδυναμίες των συστημάτων ελέγχων και συνεπώς να δημιουργούνται ευκαιρίες για απάτη.

1.11 Οι αιτίες που οι εργαζόμενοι οδηγούνται στην απάτη

- Ο υπάλληλος θεωρεί ότι δεν θα αναληφθεί ποτέ.
- Ο υπάλληλος θεωρεί πως όλοι κλέβουν γιατί όχι και αυτός.
- Οι υπάλληλοι μιμούνται τα αφεντικά τους οπότε αν τα ανώτερα στελέχη είναι διεφθαρμένα τότε σχεδόν σίγουρα και οι ιεραρχικά κατώτεροι θα συμμετέχουν σε απάτες.
- Ο υπάλληλος νιώθει ανικανοποίητος με την θέση εργασίας που κατέχει.
- Ο υπάλληλος νιώθει πως τον εκμεταλλεύονται και πιστεύει πως με αυτόν τον τρόπο αποκαθιστά τη δικαιοσύνη.
- Ο υπάλληλος αγνοεί τις συνέπειες των πράξεων του.
- Ο υπάλληλος νιώθει ότι έχει απαραίτητη ανάγκη τα χρήματα που θα κερδίσει.
- Ο υπάλληλος θεωρεί ότι το ποσό που καταχράται είναι επουσιώδες και δύσκολα ανιχνεύσιμο.
- Επικρατεί κλίμα ατιμωρησίας στην επιχείρηση.
- Ο υπάλληλος θεωρεί ως πρόκληση την κατάχρηση χρημάτων από την εταιρία.
- Ο υπάλληλος δεν έχει τη διάθεση για σκληρή εργασία και προσπαθεί να ανακαλύψει τους γρηγορότερους και ευκολότερους τρόπους για να κερδίσει χρήματα.

1.12 Οι αναποτελεσματικοί εσωτερικοί έλεγχοι

Ένας υπάλληλος είναι σε θέση να διαπράξει απάτη όταν οι εσωτερικοί έλεγχοι είναι αναποτελεσματικοί. Όταν αυτό γίνει αντιληπτό από τους εργαζόμενους θα έχουν την δυνατότητα να παραποιήσουν στοιχεία, θα έχουν το χρόνο για να καλύψουν τη συμμετοχή τους και να αποφύγουν τις συνέπειες των πράξεων τους.

Η έλλειψη διαχωρισμού καθηκόντων, η έλλειψη αρχείων, η

αναποτελεσματική επίβλεψη μπορεί να οδηγήσει στην απάτη ακόμη και σε περιπτώσεις όπου οι έλεγχοι είναι σωστοί.

1.13 Μυστικές τιμωρίες

Αρκετές επιχειρήσεις για την αποφυγή της δημοσιότητας και τη δημιουργία σκανδάλου, προχωρούν μονάχα σε απολύσεις των εργαζομένων που εμπλέκονται σε απάτες και όχι σε όχι και μήνυση αυτών. Στοιχείο που αφήνει να εννοηθεί ότι όποιος προβεί σε τέτοιου είδους ενέργειες δεν θα υποστεί σημαντικές επιπτώσεις.

1.14 Κίνητρα και παράγοντες που ενθαρρύνουν την απάτη

1.14.1 Ο επιχειρηματικός ανταγωνισμός

Ο καθημερινός αγώνας για την επιβίωση των επιχειρήσεων και ο ισχυρός ανταγωνισμός μπορεί να γίνει ο καταλύτης για την παραποίηση στοιχείων. Στις δύσκολες οικονομικές περιόδους η παραποίηση στοιχείων και η εξαπάτηση μετόχων προμηθευτών και πελατών μπορεί να μετατραπεί σε όπλο για τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων.

1.14.2 Η πίεση για την επίτευξη μη ρεαλιστικών στόχων

Ένα από τα συνηθισμένα κίνητρα απάτης προκαλείται από πίεση να επιτευχθούν μη ρεαλιστικοί στόχοι απόδοσης. Συχνά οι διοικήσεις θέτουν στόχους χωρίς να αναλύσουν επαρκώς τι μπορεί να αναμένεται ρεαλιστικά

Τα ανώτερα και ανώτατα στελέχη των επιχειρήσεων συνήθως αμείβονται με βάση τα αποτελέσματα που παρουσιάζουν, στο πλαίσιο αυτό αρκετές εταιρίες παραποιούν χρηματοοικονομικές καταστάσεις με σκοπό να αναφέρουν

βραχυπρόθεσμα έσοδα και κέρδη.

1.14.3 Η πίεση για την ικανοποίηση των προσδοκιών

Οι εταιρίες πιέζονται να ανταποκριθούν στις προσδοκίες των μετόχων, των χρηματιστηρίων και ακόμη πιο συχνά πλέον στων οικονομικών αναλυτών. Κατά συνέπεια δεν μπορούν να ικανοποιήσουν όλες τις προσδοκίες πάντα με τις νόμιμες επιχειρησιακές διαδικασίες

1.15 Κατηγοριοποίηση της απάτης

1.15.1 Απάτη υπέρ και κατά της εταιρείας

Η εταιρική απάτη δεν είναι πάντα βέβαιο ότι λειτουργεί υπέρ του οργανισμού και πολλές φορές τα ίδια τα στελέχη ή πιο συχνά εξωτερικοί παράγοντες προσπαθούν να ζημιώσουν την εταιρεία για προσωπικό τους όφελος φυσικά.

- Υπέρ της εταιρείας: Δημιουργία καρτέλ, αποφυγή φορολογίας, αθέμιτη διαφήμιση, πλαστά οικονομικά αποτελέσματα, ευνοϊκές οικονομικές προβλέψεις. Αυτές είναι οι συνήθεις απάτες που έχουν ως στόχο την παραπλάνηση των επενδυτών για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και βελτίωση των τιμών των εταιρικών μετοχών.
- Κατά της εταιρείας: Ενώ, όταν υπάρχει κρούσμα απάτης με εύνοια προς την εταιρία προβλέπεται να συμμετέχει το μεγαλύτερο κομμάτι της διοίκησης, αντίθετα κατά της εταιρείας μπορεί να στραφεί μεμονωμένα κάθε υπάλληλος. Παραδείγματα είναι τα φαινόμενα υπεξαίρεσης χρημάτων και προϊόντων, οι αλλοιωμένες παρουσιάσεις επιδόσεων για προσωπικό όφελος, η δωροδοκία υπαλλήλων από εξωτερικούς παράγοντες

1.15.2 Ενδογενής και εξωγενής απάτη

Ακόμα μια κατηγοριοποίηση που είναι ευρέως διαδεδομένη είναι ανάλογα με το από πού προέρχεται:

- Ενδογενής: είναι η απάτη η προέρχεται από άτομα στελέχη της ίδιας της εταιρίας ανεξαρτήτως με το αν είναι υπέρ ή κατά της εταιρείας
- Εξωγενής: η απάτη που προέρχεται από εξωτερικούς παράγοντες της εταιρείας προμηθευτές, μεταπωλητές, πελάτες η ακόμη και πολιτικούς παράγοντες

1.15.3 Συγκεκριμένα είδη Απάτης

Ενδογενής απάτη κατά της εταιρίας:

- Υπεξαίρεση χρημάτων – αγαθών.
- Παραποίηση των εισπρακτέων γραμματίων προς όφελος τους .
- Δωροδοκία υπαλλήλων από εξωτερικούς παράγοντες (προμηθευτές, μεταπωλητές, αντιπροσώπου) για εύνοια αυτών εις βάρος της εταιρίας.
- Παραποίηση απογραφής έτους με σκοπό την εκμετάλλευση των αποθεμάτων από τους ίδιους.
- Δήλωση πλασματικού αριθμού εργατικού δυναμικού με σκοπό την υπερχρέωση και την υπεξαίρεση των παραπάνω χρημάτων

Εξωγενής απάτη κατά της εταιρίας:

- Αντικατάσταση πρώτων υλών από τους προμηθευτές, με άλλα χαμηλότερης ποιότητας εν αγνοία της εταιρίας.
- Υπερχρέωση των προϊόντων από τους προμηθευτές με ψευδή προσχήματα των εξόδων μεταφοράς.
- Παράνομο περιθώριο κέρδους από τους μεταπωλητές με αποτέλεσμα να μειώνει την ανταγωνιστικότητα της εταιρίας.

Απάτη υπέρ της εταιρίας:

- Παραποίηση των καθαρών κερδών μέσω ψευδών στοιχείων πωλήσεων, ζημιών, εξόδων, απόδοσης επενδύσεων με σκοπό την παραπλάνηση μικροεπενδυτών και της τιμής της μετοχής.
- Δημιουργία καρτέλ.
- Παραπλάνηση των πελατών με χρήση τεχνολογίας και συσκευών για παράδειγμα αλλοίωση προς τα πάνω κάποιας ηλεκτρονικής ζυγαριάς.
- Παραβίαση περιβαλλοντολογικών νόμων και κανόνων.
- Διαφθορά της νοοτροπίας των ιδίων της των υπαλλήλων.
- Πολιτική διαφθορά.

1.15.4 Η Εργασιακή Απάτη & Η "Δημιουργική Λογιστική"

Η Association of Certified Fraud Examiners¹ (www.cfenet.com) στην ετήσια της «Αναφορά προς το Έθνος» υπολογίζει ότι κατά μέσο όρο κάθε επιχείρηση στις Ηνωμένες Πολιτείες χάνει το 6% των εσόδων της ή 9 δολάρια την ημέρα για κάθε υπάλληλο από εργασιακές απάτες (occupation fraud). Συνολικά, από το ΑΕΠ της Αμερικής καταχρώνται κάθε χρόνο 600 δις δολάρια, ποσό που αντιστοιχεί σε φόρο 4.500\$ για κάθε εργαζόμενο. Ο όρος "εργασιακή απάτη" σημαίνει την εκμετάλλευση της εργασίας κάποιου με σκοπό τον προσωπικό του πλουτισμό, μέσω της εσκεμμένης κατάχρησης των περιουσιακών στοιχείων του οργανισμού που τον απασχολεί. Στην περίπτωση της διοίκησης η εργατική απάτη συχνά ονομάζεται "έγκλημα λευκού κολάρου", ενώ για τους λογιστές ουσιαστικά ταυτίζεται με τη "δημιουργική λογιστική".

Οι επαγγελματίες λογιστές αναγνωρίζουν ότι η ασυμμετρία στην πληροφόρηση μεταξύ αυτών και των λοιπών ενδιαφερομένων, τους καθιστά θεματοφύλακες του δημοσίου συμφέροντος (fiduciary duty). Στον αντίποδα, η δημιουργική λογιστική συνίσταται στη σκόπιμη παραποίηση των λογιστικών εγγράφων ώστε να εμφανίζεται μια επιχείρηση με μικρότερες διακυμάνσεις στα θεωρούμενα κανονικά της έσοδα, ή με κατά το δοκούν διαφορετικά βραχυχρόνια κέρδη από τα πραγματοποιηθέντα. Κατά καιρούς αναφέρεται και ως "μαγείρεμα

¹ Στο παράρτημα παρατίθεται η "Προληπτική Εξέταση κατά της Απάτης", που δημιούργησε η ACFE για διάγνωση και διαχείριση του κινδύνου της απάτης, πριν να είναι πολύ αργά.

των βιβλίων " ή καλύπτεται πίσω από ευφημισμούς του τύπου "χρηματοοικονομική μηχανική" (financial engineering), "διοίκηση εσόδων" (earnings management) και "εισοδηματική εξομάλυνση" (income smoothing). Ο Arthur Levitt, πρώην πρόεδρος της SEC, σε ομιλία του στις 28/9/98 την είχε χαρακτηρίσει με χιούμορ "λογιστική άμπρα –κατάμπρα" (hocus- rocus accounting). Οι διάφορες πρακτικές που εμπερικλείει, ενώ μπορεί ως ένα σημείο να επιτρέπονται από τη νομοθεσία, είναι κατάφορα αντιδεοντολογικές και ανήθικες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1: Μορφές Δημιουργικής Λογιστικής

<i>Η απάτη στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις παίρνει τη μορφή...</i>	
Υπερτιμημένων κεφαλαίων ή εσόδων	Υποτιμημένων δαπανών ή υποχρεώσεων
Πηγή: Wells, Joseph T. <u>Occupational fraud Abuse</u> . Obsidian Publishing Co., 1997.	

Αυταπόδεικτα όλες οι επιχειρήσεις θα προτιμούσαν να παρουσιάσουν μια σταθερή τάση ανοδικών κερδών, παρά μια ευμετάβλητη ακολουθία αυξομειώσεων. Όταν οι διοικούντες είναι ανίκανοι να δημιουργήσουν πραγματικές συνθήκες χρηματοοικονομικής υγείας μπορούν να καταφύγουν στο ακόλουθο κόλπο, για να παρουσιάσουν ψευδελίγραφο ανάπτυξη: κατά τα έτη της ευημερίας σχηματίζουν αδικαιολόγητα υψηλά αποθεματικά προβλέψεων για ζημιές, έτσι ώστε όταν έρθουν δύσκολες εποχές να μπορούν παράτυπα να αντλήσουν κεφάλαια, μειώνοντας τις προβλέψεις ¹ . Οι υποστηρικτές αυτής της απάτης θα μπορούσαν να πουν ότι πρόκειται απλά για ένα εργαλείο διαχρονικού καταμερισμού των αποδόσεων μιας επένδυσης, έτσι ώστε να μην κρίνεται αυτή μόνο από τις άμεσες χρηματοροές που αποφέρει. Επίσης, μετριάζει τις προσδοκίες των αναλυτών τα καλά έτη, για να μην ζητούν από την εταιρία αργότερα αποτελέσματα που δεν μπορεί να επιτύχει. Η έντονη διακύμανση όμως των μετοχών είναι συνώνυμη του επενδυτικού ρίσκου, το οποίο δεν είναι ελκυστικό για όλους, ακόμα και αν υπόσχεται υψηλές αποδόσεις. Η ανηθικότητα της "εξομάλυνσης" έγκειται ακριβώς στο ότι αποκρύβει ουσιαστικά στοιχεία για τις συνθήκες διαπραγμάτευσης των μετοχών, γεγονός που σπρώχνει

¹ Η δεύτερη μελέτη περίπτωσης στο κεφάλαιο 3 περιγράφει αναλυτικά το πώς χρησιμοποίησε η WorldCom τα αποθεματικά των προβλέψεων για να παραπλανήσει την αγορά

ακόμα και μετριοπαθείς επενδυτές να εκτεθούν σε μεγαλύτερο κίνδυνο από αυτό που ελεύθερα θα είχαν επιλέξει να αναλάβουν.

Ένας άλλος διαδεδομένος τρόπος απάτης έχει να κάνει με την κακή χρήση της γενικά παραδεκτής αρχής της συντηρητικότητας*. Ξεκινώντας με τις καλύτερες προθέσεις, ο λογιστής μπορεί να υπό- κοστολογήσει κάποιο πάγιο περιουσιακό στοιχείο της επιχείρησης, πιστεύοντας ότι έτσι θα το αποτυπώσει στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις με αξία πιο κοντινή στην πραγματική του τιμή. Το γεγονός αυτό όμως όχι μόνο δεν αυξάνει την αξιοπιστία των καταστάσεων, αλλά μάλλον οδηγεί σε εσφαλμένα συμπεράσματα για τον πλούτο της επιχείρησης. Οι αποσβέσεις, που τα επόμενα χρόνια θα έπρεπε να αφαιρεθούν από τα τρέχοντα έσοδα, θα έχουν συρρικνωθεί ανάλογα με την μείωση της τιμής του παγίου, με αποτέλεσμα να εμφανίζεται η επιχείρηση με μεγαλύτερα κέρδη από αυτά που όντως πραγματοποίησε. Το ποσό της μείωσης θα πρέπει στη συνέχεια να αφαιρεθεί και από την καθαρή θέση των μετόχων για να ισορροπήσει ο ισολογισμός. Όταν ο ατυχής αναλυτής προσπαθήσει να υπολογίσει τη νέα απόδοση ως προς τα επενδυμένα κεφάλαια θα τη βρει τεράστια, όχι εξαιτίας κάποιας επένδυσης που πρόσθεσε αξία στην επιχείρηση, αλλά μόνο και μόνο επειδή ο παρανομαστής έχει αυθαίρετα μειωθεί.

Ένας "εύκολος" τρόπος εμφάνισης βραχυπρόθεσμων πλασματικών κερδών, είναι η καταγραφή φανταστικών εσόδων από πωλήσεις σε πολλές φορές ανύπαρκτους πελάτες και η απόκρυψη υποχρεώσεων. Η υπερφόρτωση των λογαριασμών "γραμμάτια εισπρακτέα" και "απαιτήσεις από πελάτες", εκτός του ότι αυξάνουν άμεσα τα έσοδα και τα κέρδη, δικαιολογούν επίσης γιατί δεν υπάρχουν ρευστά διαθέσιμα στο ταμείο.

Όμοια τα κέρδη μπορεί να φουσκώσουν και με το λεγόμενο παιχνίδι του χρόνου. Αυτή η απάτη μπορεί να σημαίνει την αναγνώριση εσόδων νωρίτερα από το χρόνο πραγματοποίησής τους ή κατά αντίστοιχο τρόπο την καταγραφή εξόδων αργότερα από τότε που θα έπρεπε κανονικά να λογιστούν. Τα στελέχη της εταιρίας αναχρηματοδότησης δανείων Fannie Mae π.χ., μεταχρονολογούσαν τα τρέχοντα έξοδα, έτσι ώστε να επιτύχουν τους στόχους που τους εξασφάλιζαν

* Η γενικά παραδεκτή λογιστική αρχή της συντηρητικότητας (conservative principle), προβλέπεται από το άρθρο 43 του ν.2190/1920 και συνοψίζεται στο ότι τα συμφέροντα της επιχείρησης εξυπηρετούνται καλύτερα όταν από όλες τις εναλλακτικές προσεγγίσεις ενός λογιστικού γεγονότος επιλέγεται εκείνη με την μικρότερη ευνοϊκή επίδραση στα συμφέροντα των ιδιοκτητών της.

μπόνους. Επίσης ο Sanjay Kumar, CEO της Computer Associates, για να επιτύχει τις προσδοκίες των αναλυτών της αγοράς για το τρίμηνο, καταχωρούσε τα νέα συμβόλαια που έκλεινε με περασμένη ημερομηνία. Έτσι το τρίμηνο φαινόταν ιδιαίτερος αποδοτικό. Οι απλούστερες τεχνικές αυτής της κατηγορίας είναι :

- Η διατήρηση ανοιχτών βιβλίων πέρα από τα όρια της τρέχουσας λογιστικής χρήσης, έτσι ώστε να μαζεύονται περισσότερες πωλήσεις.
- Η αναγνώριση εσόδων από υπηρεσίες που δεν έχουν αποδοθεί πλήρως και
- Η αποστολή εμπορευμάτων δίχως να έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες πώλησης ή η μεταφορά προς πώληση εμπορευμάτων σε ενδιάμεσες αποθήκες και καταμέτρηση του ως πουλημένα.

Μεγάλα προβλήματα παρουσιάζει συνήθως η αποκάλυψη και η αντιμετώπιση απατών που σχετίζονται με τα αποθέματα. Ο επίορκος λογιστής μπορεί να φουσκώσει το λογαριασμό αποθεμάτων, αν π.χ. αυτά έχουν χρησιμοποιηθεί ως εγγύηση για δάνειο, προκειμένου να καταχραστεί τα χρήματα του ίδιου του δανείου. Για να φανούν περισσότερα τα αποθέματα κατά την καταμέτρησή τους μπορούν να προστεθούν άδεια κουτιά στο χώρο αποθήκευσης τους ή και να μεταφερθούν προϊόντα από ένα σημείο που ελέγχθηκε ήδη στο επόμενο, όταν η διαδικασία παίρνει πάνω από μία μέρα. Επίσης η παραποίηση των απογραφών των αποθεμάτων, των αρχείων των αποθηκών και των παραστατικών μεταφοράς τους, μπορεί να επιτρέψει σε κάποιον να οικειοποιηθεί το κυκλοφορούν κεφάλαιο της εταιρείας για την δική του χρήση ή ακόμα και για μεταπώληση.

Η ποιότητα των λογιστικών αναφορών δεν εξαρτάται όμως μόνο από την ευσυνειδησία των συντακτών τους, αλλά και από το βαθμό "ελεγκτικού κινδύνου" που εμπερικλείουν, όπως τον περιέγραψε πρώτος ο R. Barker, στον απόηχο του φιάσκου της Andersen: «Κανένας επενδυτής δεν μπορεί να λάβει στοιχειοθετημένη απόφαση για μία μετοχή, χωρίς να διαβάσει τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης και οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι μόνο τόσο καλές όσο η εταιρία που τις ελέγχει. Αν έχετε ανησυχίες για την ελεγκτική εταιρία, θα πρέπει να ανησυχείτε και για την αξία των μετοχών των επιχειρήσεων που ελέγχει». Ωστόσο ο "ελεγκτικός κίνδυνος"

του Barker είναι μια πολύ περιορισμένη έννοια, αφού εξετάζει μόνο την αξιοπιστία των εξωτερικών ελεγκτών, παραβλέποντας έτσι την αποτελεσματικότητα της δουλειάς των εσωτερικών ελεγκτών και της ελεγκτικής επιτροπής.

Η έρευνα "The Ethnical Enterprise" που διεξήγαγε το Human Resource Institute για λογαριασμό της American Management Association¹¹ σε 1.121 διευθυντικά στελέχη παγκοσμίως, ανέδειξε με σειρά σπουδαιότητας ως κυριότερους παράγοντες που συντελούν στη διεξαγωγή ανήθικης εταιρικής συμπεριφοράς:

1. την επιθυμία προώθησης της καριέρας τους,
2. την αυτοσυντήρηση τους,
3. την εργασία σε ένα περιβάλλον κυνισμού ή πεσμένου ηθικού
4. την ακατάλληλη εκπαίδευση ή την άγνοια για αν μια πράξη είναι ανήθικη,
5. την ανάγκη να εκτελεστούν οι διαταγές των ανωτέρων,
6. την ανάγκη ομαδικής εργασίας και τις πιέσεις των συναδέλφων,
7. την επιθυμία κλοπής ή πρόκλησης ζημιάς στον οργανισμό και (παραδόξως),
8. την επιθυμία υποβοήθησης του οργανισμού να επιβιώσει!

Αυτά είναι συνήθη κίνητρα που οδηγούν χρηματοοικονομικούς διευθυντές να παρουσιάζουν πλασματικά χαμηλά κέρδη (κάνοντας π.χ. μειωμένες αποσβέσεις σε υπέρ- κοστολογημένα πάγια), στοχεύοντας στην φοροδιαφυγή ή το συμβιβασμό των εργαζομένων με μικρές μισθολογικές αυξήσεις. Κάπως έτσι εκλογικεύουν τις απάτες τους και οι εκτελεστικοί γενικοί διευθυντές, που φουσκώνουν τα κέρδη για να καρπωθούν υψηλότερο bonus, να "πιάσουν τα νούμερα" που προβάλλουν οι αναλυτές, ή να εξασφαλίσουν δανεισμό που η επιχείρησή τους δε δικαιούται. Οι τελευταίες περιπτώσεις, μαρτυρούν σίγουρα την ανεπάρκεια, ακόμα ίσως και τη συμμετοχή στο παιχνίδι των αριθμών, τόσο των εσωτερικών λογιστών, όσο και των εξωτερικών ελεγκτών.

¹¹ Τα αποτελέσματα της έρευνας δημοσιεύονται στη θέση www.amanet.org/research

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Μελέτες Περιπτώσεων στην Ελλάδα

2.1 Εισαγωγή

Οι πιο συχνοί λογιστικοί χειρισμοί ωραιοποίησης των αποτελεσμάτων, αναφέρονται στις προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις και αποζημιώσεις προσωπικού, στις αποσβέσεις, στο χαρακτηρισμό εξόδων που αφορούν πάγια σε κόστος κτήσης τους, στην αποτίμηση των αποθεμάτων όπως επίσης σε καταχωρήσεις εσόδων/εξόδων σε λάθος χρήση. Κάποιες άλλες πρακτικές που έχουν ως συνέπεια την παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων είναι η παρέμβαση, μετατροπή και διαχείριση σημαντικών χρηματοοικονομικών εγγράφων, συναλλαγών καθώς και των σχετικών παραστατικών που τις συνοδεύουν. Επιπλέον, η σκόπιμη παράλειψη ή κακή παρουσίαση γεγονότων, συναλλαγών, λογαριασμών ή άλλων σημαντικών πληροφοριών που είναι απαραίτητες για τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων. Καθώς και η εσκεμμένη μη εφαρμογή λογιστικών κανόνων, αρχών, πολιτικών και προτύπων που αποτελούν εργαλεία για τη μέτρηση, αναγνώριση, καταγραφή και αποκάλυψη οικονομικών γεγονότων και συναλλαγών, αποτελούν τεχνικές που διαστρεβλώνουν την πραγματική εικόνα της επιχειρηματικής μονάδας που στοχεύουν να αποδώσουν οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Η πιο συνήθης μορφή που μπορεί να πάρει η παραποίηση είναι ως προς τη διαχείριση και αναγνώριση των εσόδων. Η αναγνώριση των εσόδων αποτελεί βασικό πρόβλημα καταγραφής των εσόδων πριν αυτά αποκτηθούν από την επιχείρηση, δηλαδή πριν ολοκληρωθεί η πώληση ή πριν το προϊόν παραδοθεί ή ενώ ο πελάτης έχει ακυρώσει ή καθυστερήσει τη συναλλαγή. Το τέχνασμα αυτό μπορεί να πάρει τις εξής μορφές:

- Χρόνος αναγνώρισης εσόδου

Σύμφωνα με τη λογιστική αρχή της πραγματοποίησης των εσόδων (The Revenue realization Principle), η δημιουργία των εσόδων διακρίνεται σε τρία στάδια:

1. Σύναψη σύμβασης προφορικά ή εγγράφως
2. Μεταβίβαση της κυριότητας του αγαθού, οπότε γεννάται και η απαίτηση του μεταβιβάζοντος
3. Είσπραξη ή εξόφληση της αξίας του αγαθού

Αυτό που είναι γενικά παραδεκτό, είναι η πραγματοποίηση των εσόδων που συντελείται κατά το 2ο στάδιο όπου η κυριότητα των αγαθών που πωλούνται, μεταβιβάζονται από τον πωλητή στον αγοραστή και υφίσταται η απαίτηση του πωλητή για καταβολή του τιμήματος της πώλησης. Τα έσοδα, δηλαδή, λογίζονται κατά το χρόνο πραγματοποίησής τους, και όχι κατά το χρόνο είσπραξής τους. Ωστόσο, δεν είναι λίγες οι επιχειρήσεις που παραβαίνουν την αρχή αυτή και προβαίνουν σε καταγραφή του εσόδου πριν ακόμα αυτό καταστεί δεδουλευμένο (Μπαραλέξης, 1998).

- Η τακτική “Bill and Hold Sales Transaction”

Σύμφωνα με την πρακτική αυτή, η πωλήτρια εταιρία διατηρεί στις αποθήκες της, το εμπόρευμα που πούλησε σε κάποιον πελάτη έτσι ώστε να τον διευκολύνει προσωρινά. Στην περίπτωση αυτή, ο πελάτης δέχεται να αγοράσει τα αγαθά υπογράφοντας κάποιο συμβόλαιο, αλλά ο ιδιοκτήτης διατηρεί την κατοχή και ιδιοκτησία των εμπορευμάτων, μέχρι ο αγοραστής ζητήσει την παράδοσή τους. Η παραβίαση της σύμβασης περιλαμβάνει την καταγραφή – αναγνώριση των εσόδων από την πωλήτρια εταιρία, πριν ακόμα γίνει η μεταβίβαση της κυριότητας τους στον αγοραστή (Thompson, 2005).

- Συμφωνίες μεταξύ των μερών (Side Agreements)

Πρόκειται για συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ των συναλλασσόμενων μερών και έχουν ως σκοπό την μεταβολή των όρων της χρονικής καταγραφής των εσόδων, με την παροχή διευκολύνσεων οικονομικού χαρακτήρα όπως εκπτώσεις, δωρεάν μεταφορά εμπορευμάτων και εγκατάστασης, προκειμένου να παρακινήσουν τον αγοραστή να δεχτεί τους όρους καταγραφής που θέτει η πωλήτρια εταιρία (Thompson, 2005).

- Η τεχνική Channel Stuffing

Κατά την πρακτική αυτή, η εταιρία καταβάλλει προσπάθειες για να πείσει και

να παρακινήσει τους πελάτες της να αγοράσει εμπορεύματα πολύ μεγαλύτερου ύψους από αυτού που πραγματικά είναι σε θέση να πουλήσει μέσα σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Γι' αυτό τον λόγο, η προμηθεύτρια εταιρία χρησιμοποιεί μεγάλες εκπτώσεις, και γενικότερα, ευνοϊκότερους όρους αγοράς. Το όφελος που αποκομίζουν οι εταιρίες από αυτή την διαδικασία, είναι η εμφάνιση σταθεροποιημένων εσόδων σε ισχνές περιόδους, εκμεταλλευόμενες την αποτελεσματική προώθηση των πωλήσεών τους (Sauer, 2002).

- **Εικονικές πωλήσεις (Illegitimate Sales Transactions)**

Οι εικονικές πωλήσεις, αποτελούν μια άλλη μορφή παραποίησης του Ισολογισμού και της Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσης, η οποία επιτυγχάνεται την καταγραφή πλασματικών πωλήσεων της εταιρίας προς άλλες συγγενικές επιχειρήσεις. Υπάρχει η περίπτωση, μάλιστα, οι εικονικές πωλήσεις να είναι προς ανύπαρκτες οικονομικές οντότητες με πλαστά τιμολόγια που καταγράφονται την μια χρονιά και ακυρώνονται την επόμενη. Πραγματοποιούνται κυρίως μεταξύ συγγενικών ή θυγατρικών επιχειρήσεων, όπου η μητρική εταιρία αγοράζει εμπορεύματα ή ύλες από τις υπόλοιπες, με απώτερο σκοπό να αυξήσει το Κόστος Πωληθέντων, να εμφανίσει μικρότερα κέρδη και κατά συνέπεια να πετύχει μικρότερη φορολογία (Rezaee, 2002).

- **Εικονικές συναλλαγές μεταξύ συνεργαζόμενων επιχειρήσεων (Improper Related – Party Sales Transactions)**

Η τεχνική αυτή πραγματοποιείται μεταξύ επιχειρήσεων που συνεργάζονται και ανταλλάσσουν, σε τακτική βάση, χρήματα, επιταγές και τιμολόγια. Οι εικονικές συναλλαγές μπορούν να πάρουν τις εξής δύο μορφές : (α) εικονική αγοραπωλησία του τελικού αποθέματος μεταξύ επιχειρήσεων με ομοειδές αντικείμενο δραστηριότητας και (β) η παρουσίαση προκαταβολών πωλήσεων στα λογιστικά τους βιβλία, με τη μορφή πωλήσεων που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί. Πρέπει να σημειωθεί ότι αυτή η τεχνική προϋποθέτει ιδιαίτερα καλή συνεργασία μεταξύ των διοικήσεων των εταιριών (Σπαθής, Δούμπος, Ζομπουνίδης, (2002).

- **ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΜΕ
ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΥΚΛΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ**

Στο σημείο αυτό θα περιγράψουμε κάποια λογιστικά τεχνάσματα που επηρεάζουν το σύνολο των Πωλήσεων και κατ' επέκταση τα έσοδα και τα αποτελέσματα μιας επιχείρησης.

- Υπερτιμολόγηση των πραγματοποιηθέντων πωλήσεων
- Χρήση ή μη του λογισμού δαπανών ύψους 1% ή 2% άνευ παραστατικών επί των πωλήσεων εξαγωγικών και τουριστικών επιχειρήσεων
- Σκόπιμη καθυστέρηση στην έκδοση των τιμολογίων πώλησης των εμπορευμάτων, ιδιαίτερα σε περιόδους που πλησιάζουν το τέλος της εκάστοτε χρήσης.
- Η μη έκδοση τιμολογίων πώλησης κυρίως από μικρές επιχειρήσεις, προκειμένου να μην αποδοθεί ο φόρος Προστιθέμενης Αξίας αλλά και να μην μεταβούν σε υψηλότερο επίπεδο της φορολογικής δαπάνης.

- **ΠΑΓΙΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ**

Η Δημιουργική Λογιστική εφαρμόζεται και σε στοιχεία του Ισολογισμού μιας επιχείρησης και ειδικότερα στο Πάγιο Ενεργητικό της. Οι τεχνικές που παραποιούν την πραγματική εικόνα εντοπίζονται στις ασώματες ακινητοποιήσεις, στις ενσώματες ακινητοποιήσεις, στις συμμετοχές και στις μακροπρόθεσμες απαιτήσεις.

- **ΥΛΙΚΑ Ή ΕΝΣΩΜΑΤΑ ΠΑΓΙΑ**

Σε αυτή την περίπτωση η διενέργεια ή μη αποσβέσεων (ή προβλέψεων υποτίμησης αξίας αν πρόκειται για γήπεδα, οικόπεδα και αγροτεμάχια που ουσιαστικά δεν αποσβένονται) αποτελεί έναν τρόπο για την υποκειμενική διαχείριση του αποτελέσματος. Με την εφαρμογή της τεχνικής αυτής, εκτός από την Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης, μεταβάλλεται και η αξία του Ενεργητικού αφού δεν εμφανίζονται οι αποσβέσεις που θεωρούνται έξοδο (παραλείπονται μάλιστα και οι αντίθετοι λογαριασμοί των αποσβεσμένων παγίων). Αυτή η μορφή

παραποίησης, είναι σε θέση να επηρεάσει και χρηματοοικονομικούς δείκτες, όπως ο ROI (Return on Investment) που αναφέρεται στην απόδοση επενδυμένων κεφαλαίων της επιχείρησης.

Όταν η διοίκηση της εταιρίας θέλει να προβεί σε ωραιοποίηση των αποτελεσμάτων, και συγκεκριμένα, θέλει να εμφανίσει αυξημένα κέρδη, τότε δεν διενεργεί αποσβέσεις ή χρησιμοποιεί μειωμένους συντελεστές. Στην ωραιοποίηση, αυτή, βοηθάει και το γεγονός ότι υπάρχει ελευθερία κρίσεων, υπολογισμών και επιλογών, αναφορικά με την εκτίμηση της ωφέλιμης ζωής των παγίων στοιχείων, των ετών αλλά και των μεθόδων απόσβεσης. Πρέπει να τονίσουμε ότι η διαδικασία των αποσβέσεων είναι ιδιαίτερα σημαντική διότι είναι πηγή χρηματοδότησης για την επιχείρηση, με την έννοια ότι τα ποσά που αντιστοιχούν σε αποσβέσεις δεν φορολογούνται και μένουν στην επιχείρηση με τη μορφή αποθεματικών (Μπαραλέξης, 1998).

▪ ΠΑΓΙΑ ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ

Σε αυτό το σημείο του ενεργητικού, η ιδιοκατασκευή ενός Πάγιου περιουσιακού στοιχείου ενώ δεν έχει ολοκληρωθεί, η διοίκηση δεν μεταφέρει το λογαριασμό “Πάγια υπό κατασκευή” στον αντίστοιχο λογαριασμό του παγίου. Με αυτόν τον τρόπο, αποφεύγεται η υποχρέωση να διενεργηθούν αποσβέσεις. Οπότε, προκαλείται αύξηση του ύψους των κερδών.

▪ ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΟΛΥΕΤΟΥΣ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ

Η μεταφορά δεδουλευμένων εξόδων χρήσης στο λογαριασμό του Παγίου Ενεργητικού “Ασώματες Ακινήτοποιήσεις και έξοδα πολυετούς σύμβασης και έξοδα πολυετούς σύμβασης”, παραβιάζει τις αρχές των δεδουλευμένων εξόδων, αλλά και της αυτοτέλειας των χρήσεων. Με αυτόν τον τρόπο, επιτυγχάνεται αύξηση των δημοσιευμένων κερδών.

- **ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΟΚΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΡΟΙΟΝΤΟΣ ΑΝΤΙ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ**

Η πρακτική αυτή εξασφαλίζει ότι τα κέρδη θα αυξηθούν αφού το κόστος προϊόντος ενσωματώνεται στο προϊόν και αποθεματοποιείται, επιβαρύνοντας τα Αποτελέσματα χρήσης όταν αυτό πουληθεί. Αντιθέτως, το κόστος περιόδου επιβαρύνει αποκλειστικά τα Αποτελέσματα Χρήσης.

- **ΑΥΛΑ Ή ΑΣΩΜΑΤΑ ΠΑΓΙΑ** (υπεραξία, φήμη και πελατεία, δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, σήματα, copyright)

Η νομοθεσία ορίζει ότι τα ασώματα πάγια στοιχεία αποσβένονται εφάπαξ σε μια χρήση ή σταδιακά και ισόποσα εντός πενταετίας. Οι εταιρίες, προκειμένου να ωραιοποιήσουν τα αποτελέσματα χρήσης, αλλάζουν το διενεργούμενο χρόνο απόσβεσης. Με άλλα λόγια, εάν η απόσβεση γίνει όχι σε 5 έτη αλλά σε μια μόνο χρήση, τότε τα Αποτελέσματα Χρήσης θα παρουσιάσουν σαφή βελτίωση.

- **ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ**

Οι managers των εταιριών στην προσπάθεια τους να βελτιώσουν τον δείκτη ρευστότητας, μεταφέρουν τις συμμετοχές στα χρεόγραφα που αποτελούν όμως στοιχεία του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού. Αυτό έχει ως συνέπεια την μεταβολή του δείκτη ROI, αφού τα χρεόγραφα δεν αποτελούν στοιχείο των πωλήσεων και δεν περιλαμβάνονται στο λειτουργικό ενεργητικό όπως οι συμμετοχές. Έτσι, ο δείκτης ROI εμφανίζεται σε υψηλότερα επίπεδα.

- **ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ** (Μακροπρόθεσμα Γραμμάτια Εισπρακτέα, οφειλόμενες δόσεις μετοχικού κεφαλαίου)

Η μέθοδος αυτή επιβάλλει την μεταφορά του μεγαλύτερου μέρους των απαιτήσεων στις βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις, έτσι ώστε να υπάρξει άνοδος του δείκτη άμεσης ρευστότητας καθώς και βελτίωσης της ποιότητας των Ενεργητικών στοιχείων. Ωστόσο, το σύνολο των Περιουσιακών στοιχείων παραμένει αμετάβλητο

σε αυτή την περίπτωση.

▪ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ

Σύμφωνα με την πρακτική αυτή, τελείται κεφαλαιοποίηση των λειτουργικών εξόδων όπως έξοδα διαφήμισης, έρευνας και ανάπτυξης, επισκευών και διατήρησης. Σύμφωνα με την αρχή του συσχετισμού εξόδων και εσόδων, τα έξοδα μιας εταιρικής χρήσης πρέπει να συγκρίνονται μόνο με τα έσοδα της ίδιας εταιρικής χρήσης. Βέβαια, οι εταιρίες εμφανίζουν την εξής τάση: δεν προβαίνουν σε καταγραφή των εξόδων με αυτή τους την ιδιότητα, αλλά ως στοιχεία του Ισολογισμού (δηλαδή να κεφαλαιοποιηθούν), οπότε υπάρχει υπερεκτίμηση των κερδών της τρέχουσας οικονομικής περιόδου καθώς το κεφαλαιοποιηθέν ενεργητικό εξοφλείται.

▪ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

Η Δημιουργική Λογιστική ασκεί αρνητική επίδραση και στα στοιχεία του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού. Υπενθυμίζουμε, ότι τα στοιχεία του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού συμπεριλαμβάνει εκείνα τα στοιχεία που ανήκουν στην εταιρία αναμένεται να αλλάξουν μορφή και υπόσταση μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα. Στη συνέχεια, γίνεται ανάλυση των τεχνικών που αναπτύσσονται με στόχο την παραποίηση.

▪ ΠΕΠΑΛΑΙΩΜΕΝΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ

Μια συνήθης τακτική που ακολουθείται από τις επιχειρήσεις για να παραποιήσουν τις χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις, είναι η αποτίμηση των πεπαλαιωμένων εμπορευμάτων τους, στην τιμή κτήσης τους και όχι στην τιμή πώλησης τους. Με αυτόν τον τρόπο, δεν εμφανίζονται οι αρχικά πραγματοποιηθείσες ζημιές κάτι που συνεπάγεται αύξηση των κερδών. Κατ' επέκταση, τα αποθέματα εμφανίζονται στον Ισολογισμό σε υψηλότερο επίπεδο από ότι είναι στην πραγματικότητα. Θύμα αυτής της τεχνικής πέφτει και ο δείκτης αποδοτικότητας ROI και ο δείκτης γενικής ρευστότητας.

- **ΑΛΛΑΓΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ**

Η αλλαγή στη μέθοδο που αποτιμώνται τα αποθέματα μιας επιχείρησης, είναι από τις συχνές μορφές εκδήλωσης δημιουργικής λογιστικής. Η αλλαγή, αυτή, έρχεται σε αντίθεση με την αρχή της συνέπειας των λογιστικών ενεργειών που συνεπάγεται σταθερότητα και ομοιομορφία. Έτσι, ενώ στη μια χρήση η εταιρία χρησιμοποιεί την μέθοδο LIFO (last in – first out), την επόμενη χρήση χρησιμοποιεί την μέθοδο FIFO (first in – first out), με στόχο να επηρεαστεί η αξία του τελικού αποθέματος και το κόστος των πωληθέντων, όπως επίσης ο Ισολογισμός και τα αποτελέσματα χρήσης.

- **ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΤΙΜΗ ΑΓΟΡΑΣ ΤΟΥΣ**

Η πρακτική αυτή προϋποθέτει την αποτίμηση όλων των αποθεμάτων της επιχείρησης στην τελευταία τιμή αγοράς αυτών έτσι ώστε να εμφανιστεί το τελικό απόθεμα αρκετά υψηλότερο από το πραγματικό.

- **ΜΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΑΠΟ ΑΝΑΣΦΑΛΙΣΤΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ**

Οι εταιρίες αποκρύπτουν από τα αποτελέσματά τους ζημίες που έχουν προέλθει από καταστροφή των εμπορευμάτων τους εξαιτίας χρονικής απαξίωσης, κακής συντήρησης, φωτιάς ή πλημμύρας και δεν ήταν ασφαλισμένα έτσι ώστε να μπορούν να διεκδικήσουν ασφαλιστική αποζημίωση.

- **ΜΗ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ**

Μια άλλη μέθοδος για την ωραιοποίηση των οικονομικών καταστάσεων, είναι η μη διενέργεια των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις ή η χρήση μειωμένων συντελεστών προβλέψεων για τις απαιτήσεις αυτές.

- **ΜΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ**

Υπάρχουν περιπτώσεις όπου ενώ σε προγενέστερες χρήσεις έχει γίνει σχετική πρόβλεψη για ορισμένους πελάτες, αυτοί δεν μεταφέρονται στους επισφαλείς με συνέπεια να αυξάνεται το Κυκλοφορούν Ενεργητικό και κατ' επέκταση ο δείκτης ρευστότητας.

▪ ΕΠΙΔΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Σύμφωνα με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (λογαριασμός 33.98), σε περίπτωση που ο έλεγχος από την αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία ανακαλύψει μη καταχωρημένες πωλήσεις για μια εταιρία, τότε της επιβάλλεται πρόστιμο. Στη συνέχεια, και ενώ η επιχείρηση καταβάλλει το αντίτιμο του προστίμου, χρεώνεται ο λογαριασμός 33.98 "επίδικες απαιτήσεις κατά του Ελληνικού Δημοσίου" αντί να χρεώνεται ο λογαριασμός του ταμείου. Αυτό έχει ως συνέπεια την πλασματική αύξηση του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού.

2.2 Λογιστικά σκάνδαλα στην Ελλάδα

Μέσω της έρευνα που κάναμε καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι στην Ελλάδα τα λογιστικά σκάνδαλα έρχονται δύσκολα στο φως της δημοσιότητας, ακόμη πιο δύσκολα γίνεται κάποια σχετική έρευνα και σπανιότερα βρίσκονται υπαίτιοι και τιμωρούνται.

Στη συνέχεια παραθέτουμε ορισμένα παραδείγματα σκανδάλων ξεκινώντας από το νεοσύστατο ελληνικό κράτος και φτάνοντας έως σήμερα.

2.2.1 Λαυρεωτικά

Το 1864 η κυβέρνηση ανέθεσε στην γαλλική εταιρεία Roux-Serpieri-Fressynet C.E. την εκμετάλλευση των ορυχείων του Λαυρίου. Το 1869 προέκυψε ζήτημα σχετικά με τις εκβολές των υπολειμμάτων των μεταλλευμάτων που βρίσκονταν επί

του εδάφους. Η κυβέρνηση Αλέξανδρου Κουμουνδούρου, με την πίεση κυρίως του πολιτικού Επαμεινώνδα Δεληγεώργη, επέμενε ότι ήταν εθνικές ενώ η εταιρεία θεωρούσε ότι η εκμετάλλευσή των, προβλεπόταν από το συμβόλαιο. Στο θέμα ενεπλάκησαν οι κυβερνήσεις της Γαλλίας και Ιταλίας ενώ παράλληλα οι φήμες περί κοιτασμάτων χρυσού αύξαναν συνεχώς την τιμή της μετοχής της εταιρείας. Τελικώς η κυβέρνηση προκειμένου να λυθεί το ζήτημα, ξεκινάει να αναζητεί Έλληνα αγοραστή. Στην πρόσκληση της κυβέρνησης απάντησε ο Ανδρέας Συγγρός, ο οποίος δέχτηκε να αγοράσει την εταιρεία και να μεταβιβαστούν οι μετοχές στην Τράπεζα Κωνσταντινουπόλεως. Μετά την μεταβίβαση, ο Συγγρός διατήρησε τις φήμες περί κοιτασμάτων χρυσού και προχώρησε στην μετοχοποίηση της εταιρείας με αποτέλεσμα χιλιάδες αθηναίοι να τρέξουν να αγοράσουν τις μετοχές. Καθώς χρηματιστήριο δεν υπήρχε το καφενείο "Η Ωραία Ελλάς" ανέλαβε να αναπληρώσει το κενό. Μετοχές αξίας 200 δραχ. πωλούνταν έως και 310 δραχμές ενώ κανείς δεν ενδιαφερόταν για το αν πράγματι υπήρχαν όλα αυτά τα υποτιθέμενα κοιτάσματα.

Την απότομη άνοδο των τιμών των μετοχών, θα ακολουθήσει ακάθεκτη κάθοδος, η οποία και θα οδηγήσει χιλιάδες αθηναίων σε οικονομική κατάρρευση. Αξίζει να σημειωθεί, ότι την περίοδο 1873 - 1875 διπλασιάστηκαν οι πτωχεύσεις. Σύσσωμος ο τύπος θα κατηγορήσει τον Ανδρέα Συγγρό για την οικονομική καταστροφή χιλιάδων πολιτών χαρακτηρίζοντάς τον κερδοσκόπο ενώ δεκάδες γελοιογραφίες και λίβελλοι για το πρόσωπό του θα κατακλύσουν για αρκετό καιρό τις εφημερίδες. Σφοδρή κριτική δέχθηκε και από τον Εμμανουήλ Ροΐδη, ο οποίος είχε χάσει όλη την περιουσία του στο χρηματιστήριο.

2.2.2 Το σκάνδαλο Κοσκωτά

Στο τέλος της δεκαετίας του 1980 ξέσπασε στην Ελλάδα το σκάνδαλο Κοσκωτά, το οποίο στοίχησε στον ίδιο την πολυετή τη φυλάκισή του και στην τότε κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ την απώλεια της εξουσίας. Ο Γεώργιος Κοσκωτάς, για όσους έχουν ξεχάσει την ιστορία του, είχε εμφανιστεί στην Ελλάδα το 1979 από το... πουθενά! Για την ακρίβεια είχε επιστρέψει από την Αμερική όπου ζούσε με τους γονείς του από το 1970. Σε ηλικία μόλις 25 ετών καταλαμβάνει διευθυντική θέση

στην Τράπεζα Κρήτης, την οποία και εξαγοράζει το 1984 όταν αυτή διατίθεται προς πώληση για εννέα εκατομμύρια δολάρια! Κανείς δεν διερωτήθηκε για το ποιος ήταν ο Κοσκωτάς και πού βρήκε τόσα λεφτά... Η δύναμη της σχέσης του με πολιτικά πρόσωπα τής τότε κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ, κάλυπτε τα πάντα...

Λίγο αργότερα ο Κοσκωτάς δημιουργεί την εκδοτική εταιρεία Γραμμή, η οποία έλεγχε πέντε περιοδικά, τρεις εφημερίδες και ένα ραδιοφωνικό σταθμό. Αγοράζει επίσης τον Ολυμπιακό Πειραιώς και προχωρεί στην απόκτηση μεγάλων παικτών όπως ο Λάγιος Ντέταρι, τον οποίο «παραδίδει» στην ομάδα και τον κόσμο του Ολυμπιακού σε μια...ρωμαϊκή τελετή στο Δημαρχείο του Πειραιά. Ούτε και τότε διερωτήθηκε κανείς για το ποιος ήταν ο Κοσκωτάς και πού βρήκε τόσα λεφτά. Η δύναμη της προβολής μέσα από το ποδόσφαιρο και η στήριξη των παθιασμένων φίλων του Ολυμπιακού κάλυπτε τα πάντα..

Όταν, όμως, η εκδοτική δραστηριότητα του Κοσκωτά επηρέασε τα συμφέροντα άλλων μεγαλοεκδοτών, οι τελευταίοι άρχισαν να αναζητούν στοιχεία για το βίο και την πολιτεία του... Έτσι, το 1988, με τη δική τους ουσιαστικά πίεση, ανακαλύπτεται σοβαρή υπεξαίρεση 32 δισεκατομμυρίων δραχμών από την Τράπεζα Κρήτης. Η όλη υπόθεση θα εξελιχθεί σε ένα από τα μεγαλύτερα σκάνδαλα στην ιστορία της Ελλάδας, αφού θα εμπλακούν και κορυφαία πολιτικά πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένου και του τότε πρωθυπουργού Αντρέα Παπανδρέου. Ο Κοσκωτάς θα συλληφθεί το Νοέμβριο του 1988, θα δικαστεί και θα καταδικαστεί σε φυλάκιση (αποφυλακίστηκε το 2001). Καταδικάζονται επίσης οι υπουργοί Τσοβόλας και Πέτσος, ενώ ο πρωθυπουργός περνά από εξεταστική επιτροπή. Το ΠΑΣΟΚ χάνει τις εκλογές του 1989... Στη διάρκεια της δίκης του Κοσκωτά, η οποία κράτησε δέκα μήνες, έγιναν φοβερές αποκαλύψεις, όπως η διακίνηση ποσών που υπεξαιρέθηκαν, μέσα σε... πάμπερς! Για πολλά χρόνια στη συνέχεια η...μόδα ήταν να κυκλοφορούν στην πιάτσα φωτοτυπημένα πεντοχίλιαρα μέσα σε πάμπερς, για να διακωμωδείται το σκάνδαλο Κοσκωτά. Στις πρώτες του δηλώσεις μετά την καταδίκη του ο Κοσκωτάς ζήτησε από τους δημοσιογράφους να τον αποκαλούν «μεγαλοαπατεώνα» για να ξεχωρίζει, όπως είπε, από τους κοινούς απατεώνες!

2.2.3 Ερευνά και του υπουργείου Οικονομικών για τον Δήμο Θεσσαλονίκης

Διαχειριστικό έλεγχο στο Δήμο Θεσσαλονίκης ανακοίνωσε ότι θα διεξάγει με τις υπηρεσίες του ο Υπουργός Οικονομικών Γιώργος Παπακωνσταντίνου, προφανώς στον απόηχο της πρωτοφανούς σε έκταση υπεξαίρεσης που διερευνά η Δικαιοσύνη. Την έκταση της υπεξαίρεσης αυτής, καθώς και άλλες υποθέσεις κακοδιαχείρισης, με πιο σημαντική την «παγία», έχει αποκαλύψει με 2 πορίσματα της η οικονομική επιθεωρήτρια. Αναστασία Τσεμπερά, η οποία είναι εγκατεστημένη στον Δήμο, έπειτα από αίτημα του εισαγγελέα Βασίλη Φλωρίδη, από τον Μάρτιο του 2008, και στα «ευρήματα» της βασίζεται η ανακριτική διαδικασία. Η οικονομική επιθεωρήτρια αναμένεται να τερματίσει την έρευνα της έως και τον Οκτώβριο, όταν και θα καταθέσει ένα 3ο πόρισμα.

Στον Δήμο Θεσσαλονίκης κάνουν παράλληλες έρευνες, πέραν αυτής της Αναστασίας Τσεμπερά: η εφορία, οικονομικοί ελεγκτές και το ελεγκτικό συνέδριο, ενώ, με απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών, έγινε άρση της δέσμευσης των καταθέσεων του Δήμου, ο οποίος δεν μπορεί πλέον να επικαλείται δυσκολίες στην εκπλήρωση των οικονομικών του υποχρεώσεων.

Υπεξαίρεση και όλο το φάσμα της κακοδιαχείρισης του Δήμου Θεσσαλονίκης είχαν αρχίσει να αποκαλύπτονται στον δήμο από το φθινόπωρο το 2007. Πρώτη υπόθεση που βγήκε στον «αέρα» ήταν η «παγία», η οποία σύμφωνα με το αποτέλεσμα των ερευνών που ακολούθησαν, ξεπέρασε τα 500.000 ευρώ.

Το μεγάλο «μπαμ» έγινε με την υπεξαίρεση, που ως βασικό πρωταγωνιστή, έως τώρα, έχει τον προφυλακισμένο Παναγιώτη Σαξώνη. Το ακριβές ύψος της θα προσδιοριστεί με το 3ο πόρισμα, που η Αναστασία Τσεμπερά θα καταθέσει εντός Οκτωβρίου, όταν θα έχει ολοκληρώσει την έρευνα της. Υπολογίζεται ότι θα ξεπεράσει τα 30 εκατ. Ευρώ και κάλυψε χρονικό ορίζοντα 12 και πλέον χρόνων. Ο Σαξώνης, έμπιστος δυο διοικήσεων του Δήμου Θεσσαλονίκης- υπό τον Ντίνο Κοσμόπουλο και τον Βασίλη Παπαγεωργόπουλο «διεκπεραίωσε» όλες τις υποθέσεις του δήμου με Εφορία και ασφαλιστικά ταμεία. Με παραστατικά πλαστογραφημένα εμφάνιζε ότι εξοφλεί οφειλές του δήμου προς Εφορία από φόρο μισθωτών υπηρεσιών ή προς ασφαλιστικά ταμεία, με τα οποία ο δήμος συναλλασσόταν. Το

αξιοπερίεργο είναι ότι όλα αυτά τα χρόνια ο δήμος έπαιρνε και ασφαλιστική και φορολογική ενημερότητα και καμία, γραπτά τουλάχιστον, ενόχληση δεν είχε γίνει από κάποιον από τους φορείς αυτούς ούτε και οι ελεγκτικοί μηχανισμοί του δήμου ή τα αιρετά όργανα της διοίκησης «αντιλήφθηκαν» την διαχρονική πελώρια υπεξαίρεση. Το μέγεθος της ευθύνης του καθενός από αυτούς θα το προσδιορίσει η ανάκριση από τον ειδικό ανακριτή Δημοσθένη Στίγγα, ο οποίος με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα έχει διατάξει την προφυλάκιση του Παναγιώτη Σαζώνη.

Η υπόθεση της «παγίας», 500.000 ευρώ περίπου, είναι αντικείμενο της ανάκρισης που διεξάγει ο ειδικός ανακριτής Σωτήρης Μπακαΐμης. Έως τον Σεπτέμβριο ολοκληρώνεται το πρώτο στάδιο ανάκρισης, από την οποία θα προκύψει η προσωποποίηση των κατηγοριών.

(Πηγή Ελευθεροτυπία)

2.2.4 Υπερτιμολογήσεις σε νοσοκομεία διαπίστωσαν οι επιθεωρητές

Στο καθεστώς των απευθείας αναθέσεων, ιδίως για τη συντήρηση και την αγορά ανταλλακτικών ιατρικών και νοσοκομειακών μηχανημάτων, αποδίδει το Σώμα Επιθεωρητών Υγείας τις υπερτιμολογήσεις στα κρατικά νοσοκομεία. Αυτό προκύπτει από τους ελέγχους σε 164 συμβάσεις νοσοκομείων με τη Siemens κατά την τελευταία 15ετία, τα στοιχεία των οποίων κατατέθηκαν από το Σώμα Επιθεωρητών Υγείας στην Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής, που διερευνά την υπόθεση.

Επίσης από τα έγγραφα διαπιστώνεται ότι η επιλογή της απ' ευθείας ανάθεσης συνεπάγεται έλλειμμα ανταγωνισμού και μονομερή καθορισμό της τιμής από τον ανάδοχο, έλλειμμα διαπραγμάτευσης των διοικήσεων των νοσοκομείων και ασαφή εικόνα ως προς την επίτευξη, ή μη, του βέλτιστου οικονομικού αποτελέσματος. Σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις των βουλευτών από όλα τα κόμματα, η Siemens «αύξανε ή μείωνε τις τιμές, χωρίς να υπάρχει ανταγωνιστικότητα, κυρίως στα ανταλλακτικά και στο σέρβις».

Αποτέλεσμα ήταν, σε αρκετές περιπτώσεις το κόστος συντήρησης να ξεπερνά εντέλει κατά πολύ το κόστος της ίδιας της σύμβασης για μηχανήματα, όπως

αξονικούς και μαγνητικούς τομογράφους, μηχανήματα εντατικής θεραπείας, αναισθησιολογικά μηχανήματα, αγγειογράφους, υπερηχοτομογράφους κ.λπ.

Στην πλειονότητα τους, οι Επιθεωρητές Υγείας καταλήγουν πως οι διοικητές των νοσοκομείων αξιοποιούσαν τις διατάξεις και τις εξαιρέσεις του νόμου 2286/95 περί προμηθειών του Δημοσίου και ανέθεταν απευθείας, ίσως και χωρίς την επιβολή όρων, διαπραγματεύσεις, που προβλέπει ο νόμος. Με τη συγκεκριμένη διαδικασία δεν φρόντιζαν να συμπεριλάβουν και δεσμευτικούς όρους για τον ανάδοχο, σε σχέση με το κόστος συντήρησης και το κόστος των ανταλλακτικών. Έτσι, ενδεικτικά -όπως ανέφερε ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ, Λεωνίδας Γρηγοράκος στο Θριάσειο Νοσοκομείο, μόνον για την αποκατάσταση λυχνιών των αξονικών τομογράφων την πενταετία 2004-2009, δόθηκαν 511.991 ευρώ. Εξάλλου, για το νοσοκομείο Γιαννιτσών, η διαπίστωση είναι ότι «από τα απολογιστικά στοιχεία ετήσιας δαπάνης για τη συντήρηση αναπνευστήρων και αναισθησιολογικών μηχανημάτων, αυτή προκύπτει υψηλότερη από την αξία της σύμβασης αγοράς». Αλλά και για το Γενικό Λαϊκό Νοσοκομείο, το κόστος συντήρησης των μηχανημάτων που -κατά την έκθεση- ήταν για μεγάλα διαστήματα εκτός λειτουργίας, ήταν ενδεικτικά για τον ψηφιακό αγγειογράφο το 2008, 44.030 ευρώ, το 2009, 45.770 ευρώ και το 2010, 46.710 ευρώ.

Ίδια ανοδική τάση παρατηρείται και στη συντήρηση των αξονικών τομογράφων του ίδιου νοσοκομείου, ενώ στον διαγωνισμό για την προμήθεια αναισθησιολογικού μηχανήματος δεν βρέθηκε απόφαση του ΔΣ για έγκριση των τεχνικών προδιαγραφών.

Ενδεικτικά, πάντα, για το Γενικό Νοσοκομείο «Ελπίς» και σε σχέση με τη σύμβαση συντήρησης του αξονικού τομογράφου απουσιάζει η διαπραγμάτευση από την πλευρά του νοσοκομείου κι έτσι προκύπτει «υψηλό κόστος συντήρησης, ασάφεια για τις αναβαθμίσεις των προγραμμάτων και επιπλέον χρέωση για την προληπτική συντήρηση».

(Πηγή ΤΑ ΝΕΑ)

2.2.5 Σκάνδαλο στη Σιβιτανίδειο

Φέσι πάνω από 2,5 εκατομμύρια ευρώ έβαλε στα ταμεία των Δημοσίου η διοίκηση της Σιβιτανίδειου Σχολής, στην οποία -βάσει νομοθεσίας- πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου είναι ο αρχιεπίσκοπος Αθηνών Ιερώνυμος και μέλη ανώτατα στελέχη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Σύμφωνα με πόρισμα-φωτιά της έρευνας που διενήργησαν οι οικονομικοί επιθεωρητές στη δημόσια σχολή τεχνών και επαγγελματιών, που εδρεύει στην Καλλιθέα, την περίοδο 2005-2007 και Μαρτίου-Οκτωβρίου του 2009, παρακρατήθηκαν οι ασφαλιστικές τους εισφορές, ύψους 2.589.000 ευρώ, από τους μισθούς των 255 μόνιμων εκπαιδευτικών που διδάσκουν εκεί. Ωστόσο, οι εισφορές αυτές ουδέποτε αποδόθηκαν από τη διοίκηση της σχολής στα ταμεία του Δημοσίου και συγκεκριμένα στο επικουρικό, το μετοχικό και το ταμείο Πρόνοιας.

Σύμφωνα με τις μαρτυρικές καταθέσεις που πήραν οι επιθεωρητές, οι διοικούντες είχαν ισχυριστεί ότι οι παρακρατηθείσες εισφορές των εκπαιδευτικών χρησιμοποιήθηκαν για άλλες λειτουργικές δαπάνες της σχολής, καθώς δεν είχαν λάβει επαρκείς επιχορηγήσεις από το κράτος.

Όπως, όμως, λένε οι επιθεωρητές, οι δαπάνες κάλυψαν μόλις το 10% των επιπλέον αναγκών της σχολής, περίπου 250.000 ευρώ. Τα υπόλοιπα 2.300.000 ευρώ χρησιμοποιήθηκαν, σύμφωνα με πληροφορίες, για τη μισθοδοσία επιπλέον περίπου 150 αναπληρωτών καθηγητών, οι οποίοι προσλήφθηκαν ρουσφετολογικά από τις διοικήσεις της σχολής, την περίοδο 2005-2007.

Η υπόθεση έχει σταλεί ήδη στον εισαγγελέα Πρωτοδικών, για το πόρισμα-φωτιά έχει ενημερωθεί η αρχιεπισκοπή Αθηνών, ενώ δικαστικά κατά της Σιβιτανίδειου Σχολής έχουν στραφεί τα ταμεία του Δημοσίου, διεκδικώντας τις παρακρατηθείσες οφειλές των εκπαιδευτικών.

(Πηγή megatv)

2.2.6 Εισαγγελέας για απάτη στη Μύκονο Δημόσιοι λειτουργοί «κάλυπταν» ξενοδοχειακές επιχειρήσεις για να μην πληρώνουν φόρους

Δύο δήμαρχοι, δύο αντιδήμαρχοι και αρκετοί υπάλληλοι του Δήμου Μυκόνου κατηγορούνται ότι «κάλυπταν» τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις του νησιού ώστε να μην πληρώνουν φόρους στον δήμο, προκαλώντας στον τελευταίο τεράστια οικονομική ζημιά.

Οι επτά συνολικά δημόσιοι λειτουργοί, σύμφωνα με εισαγγελική παραγγελία αντιμετωπίζουν κατηγορίες για απιστία σε βαθμό κακουργήματος, που αν αποδειχθούν θα επισύρουν ποινές έως και 20ετούς φυλάκισης. Διώξεις ήδη ασκήθηκαν κατά τεσσάρων υπαλλήλων του δήμου, αλλά και κατά των υπευθύνων εννέα τραπεζών στο νησί, που κατηγορούνται ότι είχαν στήσει κύκλωμα το οποίο εξαφάνιζε τα έσοδα του δήμου από τα τέλη και εξέδιδε πλαστές αποδείξεις. Τα χρήματα «έχουν κάνει φτερά» και η αρμόδια εισαγγελέας ερευνά το ενδεχόμενο συμμετοχής των αιρετών σε εταιρείες off shore.

Όλα ξεκίνησαν από την καταγγελία ιδιοκτήτη ξενοδοχείου στη Μύκονο, που βρέθηκε να χρωστάει στον δήμο ιλιγγιώδες χρηματικό ποσό, το οποίο όμως είχε ήδη καταβάλει στο παρελθόν. Πρόκειται για το «τέλος παρεπιδημούντων» (2% επί των ακαθάριστων εσόδων) το οποίο καταβάλλουν στους δήμους όλα τα ξενοδοχεία και τα ενοικιαζόμενα δωμάτια κάθε έτος.

Η υπόθεση έφθασε στο δημοτικό συμβούλιο του Δήμου Μυκόνου τον Δεκέμβριο του 2009 και κατόπιν στον περιφερειάρχη Νοτίου Αιγαίου κ. Βασίλειο Μπρακουμάτσο που απευθύνθηκε στη γενική διεύθυνση Οικονομικής Επιθεώρησης του υπουργείου Οικονομικών και ζήτησε να ελεγχθούν τα έσοδα του δήμου. Ταυτόχρονα ενημέρωσε την εισαγγελέα Πρωτοδικών Σύρου κ. Έφη Σαλμά.

Το πρώτο πόρισμα, το οποίο συνέταξε οικονομικός επιθεωρητής με τη συνεργασία ελεγκτή από τους επιθεωρητές δημόσιας διοίκησης, αφορούσε την είσπραξη του τέλους παρεπιδημούντων από τον δήμο. Μάλιστα η εισαγγελέας ζήτησε να επεκταθεί η έρευνα τόσο χρονικά, καλύπτοντας από το 2002 έως το 2009 όσο και θεματικά, ζητώντας να ελεγχθούν και άλλα έσοδα του δήμου: την είσπραξη τέλους από τα καταστήματα και από τη μίσθωση παραλιών και λοιπών δημόσιων

χώρων.

Το περιεχόμενο του πορίσματος είδε το φως της δημοσιότητας στις αρχές του χρόνου: όπως επεσήμαινε, τρεις υπάλληλοι του δήμου εισέπρατταν το τέλος παρεπιδημούντων εκδίδοντας πλαστές αποδείξεις και παρακρατούσαν τα χρήματα. Με βάση το πόρισμα σχηματίστηκε η πρώτη δικογραφία (βρίσκεται σήμερα στον ανακριτή) και η εισαγγελέας άσκησε διώξεις σε βαθμό κακουργήματος στους τρεις υπαλλήλους, απαγορεύοντάς τους την έξοδο από τη χώρα: στον αναπληρωτή προϊστάμενο της οικονομικής υπηρεσίας του δήμου κ. Αντώνιο Ρουσάκη, στον αναπληρωτή προϊστάμενο του τμήματος εσόδων και βοηθό δημοτικού ταμιά Αντώνιο Αρτέμη και στον δημοτικό ταμιά Κωνσταντίνο Κατσούδα.

Επιπλέον, δίωξη σε βαθμό πλημμελήματος ασκήθηκε σε βάρος της προϊσταμένης της οικονομικής υπηρεσίας του δήμου, Κατερίνας Ζουγανέλη, που δεν φέρεται να είχε άμεση εμπλοκή. Τα αδικήματα για τα οποία κατηγορούνται είναι η πλαστογραφία, η υπεξαίρεση από υπάλληλο, η υπεξαγωγή εγγράφων και η ψευδής βεβαίωση. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι κατηγορίες σε βαθμό κακουργήματος γίνονται με βάση τον ν. 1608/50 για βλάβη σε βάρος του Δημοσίου άνω των 150.000 ευρώ, με αποτέλεσμα οι κατηγορούμενοι να αντιμετωπίζουν το ενδεχόμενο 20ετούς φυλάκισης. Ταυτόχρονα, η εισαγγελέας Σύρου παρήγγειλε προκαταρκτική εξέταση σε βάρος δύο δημάρχων Μυκόνου (του τέως Χρ. Βερώνη και του νυν Αθανάσιο Κουσαθανά-Μέγα) και δύο αντιδημάρχων (των Αλέξανδρου Βαμβακούρη και Θρασύβουλου Κοντομήτρου), οι οποίοι είχαν το επίμαχο διάστημα την ευθύνη των οικονομικών του δήμου. Σύμφωνα με τα μέχρι στιγμής στοιχεία της εισαγγελικής έρευνας, οι υπό διερεύνηση πράξεις είναι τέτοιες που μπορούν να οδηγήσουν σε διώξεις για απιστία σε βαθμό κακουργήματος.

Την προκαταρκτική έρευνα έχει αναλάβει ο ειρηνοδίκης Μυκόνου, ο οποίος θα καλέσει όλους τους εμπλεκόμενους να καταθέσουν μέσα στο επόμενο διάστημα. Ήδη από προηγούμενες καταθέσεις τους διαφαίνεται ότι ο νυν και ο τέως δήμαρχος επιρρίπτουν ο ένας στον άλλο τις ευθύνες, υποστηρίζοντας ότι δεν είχαν την αρμοδιότητα είσπραξης των συγκεκριμένων εσόδων...

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Μελέτες Περιπτώσεων στο Εξωτερικό

3.1 Εισαγωγή

Μέσα στην πολύπλοκη και ραγδαίως εξελισσόμενη σημερινή οικονομική πραγματικότητα, ο ρόλος του ελεγκτή αποκτά μία συνεχώς αυξανόμενη σημασία. Ο έλεγχος των μεγάλων οικονομικών μονάδων, που συγκεντρώνουν συνήθως αξιόλογο πλούτο καθίσταται σήμερα όλο και πιο επιτακτικός. Ο πειρασμός για ατασθαλίες, καταχρήσεις, απόκρυψη στοιχείων και λοιπές κακές διαχειρίσεις είναι μεγάλος προκειμένου να απολάβουν διάφορα άτομα οικονομικά οφέλη. Παράλληλα, η ανάγκη για να διασαφηνιστούν πλήρως οι δραστηριότητες της επιχείρησης, επιβάλλει τον έλεγχο από τους Ορκωτούς Λογιστές οι οποίοι έχουν ως κατευθυντήρια γραμμή τα ελεγκτικά πρότυπα και αρχές. Είναι αξιοσημείωτο να αναφερθεί ότι ο έλεγχος ασκείται μέσα από καθορισμένα κριτήρια ανάλογα με το περιβάλλον της κάθε επιχείρησης και τη φιλοσοφία της έκτασης και του βάθους που οροθετείται. Επιπλέον δεν θα πρέπει να αγνοηθεί και η νομική ευθύνη που απορρέει από την υπογραφή των εκθέσεων ελέγχου, έπειτα από εξέταση επιλεγμένων αποδεικτικών στοιχείων.

Σε αυτό το κεφάλαιο αναλύονται οι περιπτώσεις των οικονομικών σκανδάλων των ΗΠΑ στην αρχή του αιώνα μας, που έκαναν το κοινό να χάσει την εμπιστοσύνη του στην αγορά και στους επαγγελματίες. Η αρχή έγινε με την κολοσσιαία αμερικανική επιχείρηση ENRON, που αποκαλύφθηκε ότι το έτος 2001/02 απέκρυπτε ζημιές (μέσω off-balance-sheet items, δηλαδή έκτακτων συναλλαγών εκτός ισολογισμού και υπερτιμούσε συστηματικά τα κέρδη της, ενώ οι διευθύνοντες επαφελούντο πουλώντας τις μετοχές τους σε (τεχνητά) υψηλές τιμές, ακόμη και λίγο πριν την πτώχευση. Συνεργός σε αυτή την απάτη υπήρξε, όπως αποδείχθηκε στη συνέχεια, και η ελεγκτική εταιρεία Arthur Andersen η οποία συγκάλυπτε τις υπερτιμήσεις της ENRON, έχοντας δώσει σχετικές οδηγίες στους ελεγκτές.

Τη σκυτάλη πήρε η επιχείρηση τηλεπικοινωνιών WorldCom, η οποία επίσης

υπερτιμούσε τα κέρδη της μεταφέροντας λειτουργικές δαπάνες στις επενδύσεις, πάλι με την σύμπραξη και ανοχή της Arthur Andersen.

Οι εξελίξεις στη συνέχεια πήραν τη μορφή χιονοστιβάδας με παρόμοια φαινόμενα να αποκαλύπτονται τόσο σε μεγάλες επιχειρήσεις των ΗΠΑ όσο και σε ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, όπως είναι η Γαλλική εταιρεία Vivendi και η Ελβετοσουηδική ABB. Τα επιχειρηματικά σκάνδαλα αυτά είχαν σαν αποτέλεσμα να κλονίσουν τα θεμέλια της Αμερικανικής αγοράς και των αμερικανικών επιχειρήσεων καθώς και να διαβρωθεί η εμπιστοσύνη του επενδυτικού κοινού.

3.2 Ιστορική εξέλιξη της Ελεγκτικής

Η αναγκαιότητα της επισκόπησης των καθημερινών συναλλαγών και η εξασφάλιση της διαφάνειας στη διαχείριση των δημοσίων χρημάτων φαίνεται ότι οδήγησαν στην αρχική θεσμοθέτηση του Ελέγχου.

Τα πρώτα ίχνη για την ύπαρξη λογιστών και ελεγκτών βρίσκονται στους αρχαίους χρόνους. Στους Νινευίτες της Βαβυλώνας γύρω στα 3.000 π. Χ., υπήρχαν εμπορικοί νόμοι και λογιστικές εκθέσεις. Τότε "γραμματέας" που σημείωνε πάνω σε πλάκες τις μεγάλες συναλλαγές και τις νομιμοποιούσε με την υπογραφή του, ήταν ο "πραγματογνώμων- λογιστής " ή όπως θα λέγαμε σήμερα ο "Ορκωτός Λογιστής ".

Στην αρχαία Αίγυπτο, όπου οι συγκομιδές ήταν η κυριότερη φορολογητέα ύλη για τους Φαραώ, το μέγα πρόβλημα τους ήταν ο έλεγχος των συγκομιδών, το κράτος δημιούργησε τους " Επιστάτες " για τα σιτηρά. Αυτοί οι ελεγκτές ήταν λειτουργοί που έφταναν στα υψηλότερα αξιώματα του κράτους. Εκπαιδευόνταν στους ναούς, κατέγραφαν τις εισαγωγές και τις εξαγωγές σιτηρών που επισήμαιναν διάφοροι κήρυκες και απολάβαιναν μεγάλες τιμές από τους Φαραώ.

Στην αρχαία Αθήνα, πριν από το 300π.χ ,είχε δημιουργηθεί το συνέδριο των "Λογιστών" ως θεσμός για την επιτήρηση των οικονομικών του κράτους. Ακόμα υπήρχαν οι " Εύθηνοι ", οι οποίοι μαζί με τους "Λογιστές" έλεγχαν τους λογαριασμούς διαχείρισεως των αρχόντων που αποχωρούσαν από τα δημόσια αξιώματα. Στην υπόλοιπη αρχαία Ελλάδα συναντάμε τους " Εξεταστάς ", τους

"Συνηγόρους ", τους "Δοκιμαστηρίους ", τους "Αρχησκόπους ", τους "κατόπτους " τους "Απολόγους ", οι οποίοι ήταν επιφορτισμένοι με διάφορες αρμοδιότητες. Αργότερα στην αρχαία Ρώμη την εποχή των αυτοκρατόρων, ο έλεγχος των δημοσίων οικονομικών ανατέθηκε διαδοχικά στους «Υπάτους », τους «Κήνσορας» ή «Τιμητάς» και τους «Ταμίας». Αυτοί εξέταζαν τους λογαριασμούς των επαρχιών της αυτοκρατορίας και επέβλεπαν το δημόσιο θησαυρό, στη συνέχεια δε υπόβαλαν το σύνολο των λογαριασμών στη Σύγκλητο για έγκριση. Όταν όμως αργότερα, το Ρωμαϊκό Κράτος έπεσε στα χέρια διεφθαρμένων στρατηγών και αρχόντων, έχασε, όπως άλλωστε ήταν φυσικό, ο έλεγχος αυτός κάθε αποτελεσματικότητας.

Κατά τον Μεσαίωνα δεν υπάρχουν στοιχεία ενδιαφέροντα γύρω από την Ελεγκτική. Στις αρχές της Αναγέννησης βρίσκουμε ίχνη σοβαρού ελέγχου. Συγκεκριμένα στην Ιταλία κατά της αρχές του 16ου αιώνα στην πόλη της Πίζας η οποία πλέον είχε τον επίσημο ελεγκτή της.

Η πρώτη εμφάνιση του όρου « Auditor» (ελεγκτής) ανάγεται στο 1285 επί Εδουάρδου του Ά. Όλοι οι υπηρέτες του βασιλιά, θαλαμηπόλοι, διοικητές, ταμίες, και οι υπόλοιποι εισπράκτορες έπρεπε να κρατούν κανονικούς λογαριασμούς, όσοι δε από αυτούς κατά την μαρτυρία των « Auditors» γίνονταν καταχραστές οδηγούνταν στην πιο κοντινή φυλακή του βασιλείου. Το 1298 στο Λονδίνο, ο Δήμαρχος και οι Σκαβίνοι (Δημοτικοί άρχοντες), ονομάστηκαν επίσημα «Auditors». Αργότερα, περίπου το 1310 διορίζονταν για το σκοπό αυτό έξι πρόσωπα που εκλέγονταν από το Δήμο. Η διπλογραφική λογιστική μέθοδος εμφανίζεται για μερικούς συγγραφείς το 1340. Τα πρώτα πάντως στοιχεία για πλήρη διπλογραφική μέθοδο (ελεγχόμενη δηλαδή λογιστικά, με συμφωνίες) είναι τα βιβλία των αδελφών Soranto της Γένουας (το 1406). Μετά ακολουθεί (το 1494) η γνωστή πρώτη πραγματεία για τη Λογιστική, του Lucas Pacioli από την Τοσκάνη.

Η πρώτη Ένωση Επαγγελματικών Ελεγκτών δημιουργήθηκε το 1581 στη Βενετία με τον τίτλο «Collegio dei Raxonati». Ήταν κρατικός θεσμός που απόκτησε γρήγορα μεγάλη επιρροή και ρύθμισε με πολύ αυστηρό τρόπο τις δραστηριότητες των μελών του. Παρόμοιοι θεσμοί ιδρύθηκαν στο Μιλάνο και τη Μπολόνια (Academia dei Regionieri το 1658). Πολύ αργότερα εμφανίζονται τέτοιες ενώσεις στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες και στις ΗΠΑ.

Στη Γαλλία, στα τέλη του 17ου αιώνα (επί Colbert) υπήρχε στο Ελεγκτικό

Συνέδριο του Παρισιού ένας ελεγκτής με καθήκον την επαλήθευση 'όλων των λογαριασμών και των υπολογισμών. Για πολλά χρόνια, τη δουλειά αυτή την είχε αναλάβει ο πολύ γνωστός αριθμητολόγος Bertrand – Francois Bareme (1640 – 1703) που έγραψε και το έργο σχετικά με τη διπλογραφική λογιστική μέθοδο.

Τον ίδιο καιρό ήταν γνωστοί στα δικαστήρια και οι λογιστικοί έλεγχοι και οι πραγματογνωμοσύνες.

Στην Ελλάδα η αρχική μέριμνα για την ίδρυση οργανωμένου σώματος Ελεγκτών λήφθηκε αρχικά με τον νόμο 5076/1931.Τελικά η υλοποίηση των παραπάνω εξαγγελιών έγινε το 1955,οπότε με το ΝΔ 3329/1955 ιδρύθηκε το "Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών" (ΣΟΛ).

3.3 Μελέτη Περίπτωσης: Enron & Arthur Andersen

Οι μακροχρόνιες επαφές, ανταλλαγές πληροφοριών και επιλύσεις προβλημάτων μεταξύ ελεγκτών, λογιστών και διοίκησης μπορεί να δημιουργήσουν υπέρμετρη οικειότητα, ικανή να επηρεάσει την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Εξέχον παράδειγμα προς αποφυγή σε αυτόν τον τομέα αποτελεί η Enron, η μετοχή της οποίας έφτασε λίγο πριν την χρεοκοπία της στα 84,87\$, κάνοντας τους αναγνώστες του περιοδικού Fortune να την ψηφίσουν ως την πιο σεβαστή και καινοτόμο εταιρεία των ΗΠΑ.

Πολλοί από τους υπαλλήλους της Enron εργάζονταν πριν για την Arthur Andersen, ενώ ταυτόχρονα οι εν ενεργεία ελεγκτές διατηρούσαν μόνιμα γραφεία μέσα στο κεντρικό κτήριο της Enron, καθώς εκτός από συμβουλευτικές υπηρεσίες και τον εξωτερικό έλεγχο, τους είχε ανατεθεί με outsourcing και ο εσωτερικός έλεγχος. Είχαν κληθεί δηλαδή οι ίδιοι άνθρωποι να ελέγξουν και να πιστοποιήσουν τους εαυτούς τους. Όπως παρατηρεί ένας πρώην εσωτερικός λογιστής της Enron, ο Kevin Jolly, " Νομίζαμε ότι ήταν υπάλληλοι της Enron.... Περπατούσαν και μιλούσαν σαν εμάς Οι διαχωριστικές γραμμές ήταν πολύ αμυδρές " . Εύλογα προκύπτει λοιπόν το ερώτημα : " Τι έκανε η ελεγκτική επιτροπή του διοικητικού συμβουλίου για να αστυνομεύσει αυτό το χάος; " Φαίνεται ότι τα μέλη της έχασαν

την ανεξαρτησία τους προκειμένου να διατηρήσουν τους υπέρογκους μισθούς τους, που για κάποιους ξεπερνούσαν τα 300.000 δολάρια σε μετρητά και μετοχές. Έτσι είχε δημιουργηθεί ισχυρό αντικίνητρο στο να ασκήσουν ουσιαστικό έλεγχο στη διοίκηση, που τους αποζημίωνε τόσο πλουσιοπάροχα. Η USA Today έγραψε ότι “ Με τόσα πολλά χρήματα να διακυβεύονται ο καθένας θα ήταν διστακτικός στο να εγείρει ζήτημα ”. Κατέληξαν λοιπόν οι λογιστές να αφιερώνουν περισσότερο χρόνο στο σκίσιμο εγγράφων και στην παραποίηση λογιστικών εγγράφων, παρά στην υπηρέτηση των αναγκών πληροφόρησης του κοινού.

Στο φιάσκο της Enron, που εξανέμισε 25.000 θέσεις εργασίας και 1 δις δολάρια από τις συντάξεις των εργαζομένων, χρησιμοποιήθηκε επίσης η απάτη κατά την οποία μια εταιρεία δημιουργεί θυγατρικές « ειδικού σκοπού » (SPE : Special Purpose Entities) προκειμένου συνήθως να αποκρύψει από τις ενοποιημένες της χρηματοοικονομικές καταστάσεις στοιχεία του πάγιου ενεργητικού ή μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις (OBSA : Off Balance Sheet Activities). Αφού δεν εμφανίζονται πουθενά οι OBSA, η εταιρεία αυτή είναι σε θέση να παρουσιάσει ψευδώς μεγαλύτερα κέρδη. Συγκεκριμένα η Enron εκτιμάται ότι απέκρυψε τις δραστηριότητες περίπου εννιακοσίων από τρεισήμισι χιλιάδες θυγατρικές της, καταφέροντας έτσι να δημοσιεύσει ομαλή αύξηση κερδών από το 1999 ως το 2000 της τάξης των 979 εκατομμυρίων δολαρίων. Από αυτά, τα 926 εκατομμύρια δολάρια (94,6% του αρχικά δημοσιευμένου κέρδους!) προέκυψαν από το λογιστικό τρικ που περιγράφουμε και όχι από πραγματικές κερδοφόρες δραστηριότητες . Το κουτί της Πανδώρας άνοιξε για την εταιρεία στις 16 Οκτωβρίου 2001, όταν αναγκάστηκε να αναθεωρήσει προς τα κάτω τα περιουσιακά της στοιχεία κατά 1,2 δις δολάρια.

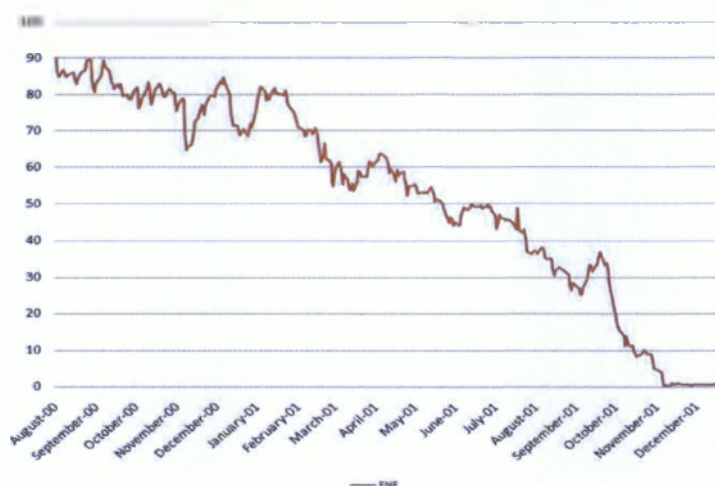
Αποφεύγοντας η Enron να ενοποιήσει, ως όφειλε, τις χρηματοοικονομικές της καταστάσεις με εκείνες των SPE της, παρανομούσε κυρίως με δύο τρόπους:

- Τις έβαζε να αγοράζουν τα πάγια της που έχαναν την αξία τους (τιτλοποίηση ενεργητικού ακολουθώντας τη «light asset strategy» που της πρότεινε η McKinsey), με χρήματα που είχαν δανειστεί από τρίτους πιστωτές, αποφεύγοντας έτσι να μειώσει τα κέρδη της κατά τα ποσά των ζημιών και ταυτόχρονα βελτιώνοντας με τα ξένα δανεικά τη ρευστότητά της και
- Μεταβίβαζε σε αυτές πακέτα μετοχών της, τα οποία αγόραζαν με γραμμάτια. Στη συνέχεια, τα χρησιμοποιούσαν για να απομονώσουν και να περιορίσουν

τον χρηματοοικονομικό κίνδυνο άλλων επενδύσεων της Enron. Αν αυτό είχε γίνει με πραγματικά, δικά τους λεφτά, δεν θα υπήρχε κανένα πρόβλημα. Όταν όμως η τιμή της μετοχής της Enron άρχισε να πέφτει, η προστασία που θα έπρεπε να προσφέρουν κατέστη αδύνατη. Την ημέρα της κατάρρευσης η τιμή της μετοχής ήταν 72 cents, ενώ ένα χρόνο πριν είχε φτάσει τα 75 δολάρια.

Τα όσα τραγικά επακολούθησαν είναι λίγα ως πολύ αναμενόμενα: Η Arthur Andersen, η πέμπτη μεγαλύτερη λογιστική εταιρεία της Αμερικής, με 85.000 υπαλλήλους παγκοσμίως, έχασε την άδεια λειτουργίας της στο Τέξας, έμεινε χωρίς πελάτες και αναγκάστηκε να κλείσει, μετά την καταδίκη της για παρεμπόδιση της δικαιοσύνης, στις 15 Ιουνίου 2002, επειδή κατέστρεψε τα αρχεία ελέγχων της Enron.

Enron Stock Price from August 23, 2000 to January 11, 2002

Ο Kenneth Lay, ιδρυτής της Enron, πέθανε από καρδιακή προσβολή στις 5 Ιουλίου 2006, μη μπορώντας να αντέξει τις 10 καταδικαστικές αποφάσεις για απάτη¹¹, συννομοσύα και παραπλάνηση τραπεζών ενώ ο γενικός διευθυντής της Jeffrey Skilling καταδικάστηκε σε 24 χρόνια και 4 μήνες φυλάκιση στις 23 Οκτωβρίου 2006 και είδε την περιουσία^{**} του να ρευστοποιείται για να πληρωθούν αποζημιώσεις. Σε

¹¹ Ο Lay δεν μπόρεσε να φανεί πειστικός όταν δήλωσε ότι δεν γνώριζε τίποτα για την απάτη, αφού στις 20 Αυγούστου του 2001 είχε ασκήσει το ορκίον του, ρευστοποιώντας μετοχές της Enron αξίας 519 εκ δολάρια, ενώ την ίδια στιγμή απέτρεπε τους υφισταμένους του από το να προβούν σε ανάλογες ενέργειες.

^{**} Περίπου 60 εκ δολάρια, κάποια εκ των οποίων προερχόμενα από ρευστοποιήσεις μετοχών της εταιρίας λίγο πριν τη χρεοκοπία.

αυτό βοήθησε βέβαια και ο CFO Enron Andrew Fastow, ο οποίος καταδικάστηκε μόνο 10 χρόνια φυλάκισης, σε αντάλλαγμα της συνεργασίας που παρείχε στις αρχές για να στηριχθεί η ενοχή του Skilling. Το μόνο ευτύχημα μέσα σε όλο αυτό το χάος, είναι ότι μέσα από τις στάχτες της Andersen, αναδύθηκε, υπό τη ηγεσία του επί 30 χρόνια υπαλλήλου της Gary E. Holdren, η Harold Consulting, με αρκετή πια εμπειρία, ώστε να αποφύγει τα λάθη του παρελθόντος.

3.4 Μελέτη Περίπτωσης: WorldCom

Το 1996 η Betty Vinson προσλήφθηκε ως λογίστρια σε μια μικρή επιχείρηση που ειδικεύονταν στις υπεραστικές τηλεφωνικές κλήσεις. Η μικρή αυτή επιχείρηση έμελλε να εξελιχθεί στο γίγαντα των τηλεπικοινωνιών WorldCom, ο οποίος χρεοκόπησε στις 22 Ιουλίου 2002 υπό το βάρος λογιστικών απατών ύψους 11 δις δολαρίων. Η Vinson, από το τέλος του 2000 και για 18 μήνες, υπέκυπτε στις πιέσεις των ανωτέρων της να εισάγει αναληθείς λογιστικές εγγραφές στα βιβλία, γεγονός που οδήγησε στην πλασματική αύξηση των κερδών της τουλάχιστον κατά 3,8 δις δολάρια. Ο Εισαγγελέας James Coney, που διερεύνησε την υπόθεση της Vinson, σε πρόσφατη ομιλία του προς τα στελέχη της Wall Street, δήλωσε ότι « η εκτέλεση εντολών δεν αποτελεί δικαιολογία για την παράκαμψη του νόμου».

Η Vinson πολύ σύντομα απέκτησε τη φήμη της σκληρά εργαζόμενης και ευσυνείδητης υπαλλήλου, που « θα έκανε ότι κι αν της ζητούσες», όπως αναφέρει πρώην συνεργάτης της. Μέσα σε δύο χρόνια από την πρόσληψή της προήχθη σε Διευθύντρια του Λογιστικού Τμήματος, με βασικά καθήκοντα την καταγραφή τριμηνιαίων αποτελεσμάτων και την ανάλυση των λειτουργικών εξόδων και των προβλέψεων (αποταμιευτικοί λογαριασμοί που χρησιμοποιούνται για κάλυψη συγκεκριμένων δαπανών).

Τα δεδομένα της εργασίας τους άλλαξαν δραματικά στα μέσα του 2000, με την διαφαινόμενη κρίση του κλάδου τηλεπικοινωνιών και τα υπέρογκα τέλη ενοικίασης (leasing) ξένων τηλεφωνικών δικτύων, που διαρκώς αυξάνονταν ως ποσοστό των εσόδων. Σοβαρό χτύπημα δέχτηκε επίσης η ρευστότητα της εταιρείας το τρίτο τετράμηνο του 2000, όταν χρεοκοπημένοι πελάτες άφησαν απλήρωτους

λογαριασμούς αξίας 685 δις δολαρίων. Για να απαντήσουν σε αυτές τις πιέσεις, οι Vinson, Normand και Yates επιδόθηκαν σε προσπάθειες μείωσης δαπανών, καταφέροντας τελικά να εξοικονομήσουν 50 εκ δολάρια., ποσό ελάχιστο συγκριτικά με τον στόχο κερδών που ανέρχονταν σε πολλές εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια.

Τον Οκτώβριο ο Yates ενημέρωσε τους δύο υφισταμένους του ότι πρόθεση του Controller David Myers και του CFO Scott Sullivan ήταν να χρησιμοποιηθούν 828 εκ δολάρια από το λογαριασμό προβλέψεων για τα τέλη ξένων δικτύων, προκειμένου να καλυφθούν άλλα τρέχοντα οργανικά έξοδα. Η ενέργεια αυτή θα αντιστοιχούσε σε πλασματική αύξηση των εσόδων για το τρίμηνο και αντίστοιχη μείωση των εξόδων. Αρχικά οι Vinson και Normand εξέφρασαν τις επιφυλάξεις τους, καθώς οι λογαριασμοί προβλέψεων για ζημιές δημιουργούνται όταν η διοίκηση έχει βάσιμο λόγο να πιστεύει ότι αναμένονται προβλήματα σε κάποια επιχειρηματική μονάδα και η χωρίς λόγο μείωσή τους αποτελεί κακή λογιστική πρακτική. Η μεταφορά τελικά έγινε όταν ο Yates, αν και δήλωσε ότι δεν αισθανόταν άνετα, συμφώνησε, καθώς ο CFO τον είχε διαβεβαιώσει ότι τίποτα ανάλογο δεν θα συνέβαινε ξανά.

Στις 26 Οκτωβρίου 2000, όταν η επιχείρηση ανακοίνωσε τα αποτελέσματα του τρίτου τριμήνου, οι δύο λογιστές έκαναν γνωστή στον Yates την πρόθεση τους να παραιτηθούν. Σε σύντομη συνάντηση στο διάδρομο που είχε μαζί τους ο CEO Bernard Ebbers, ορκίστηκε ότι δεν θα τους ξανάβαζε σε αυτή τη θέση, ενώ όταν τους κάλεσε ο CFO στο γραφείο του για να τους μεταπείσει, τους εξήγησε ότι βρίσκονταν στο μέσο μίας προσπάθειας εξυγίανσης και θα ήταν ελεύθεροι να φύγουν όταν αυτή τελειώσει, αλλά όχι πριν. Ανέλαβε όλη την ευθύνη για της πράξεις τους και τους καθησύχασε για άλλη μια φορά, λέγοντας ότι δεν έκαναν στην ουσία κάτι παράνομο και ότι δεν υπήρχε περίπτωση να τους ζητηθεί ξανά να επέμβουν στους λογαριασμούς, αφού οι προβλέψεις για το τελευταίο τρίμηνο είχαν ήδη μειωθεί περίπου στο μισό.

Αν επέμενε στην απόφασή της η Vinson θα έπρεπε να απαρνηθεί το μισθό της, που ήταν πολλαπλάσιος αυτού που έπαιρνε ο τυπογράφος σύζυγός της και να παλέψει με το τέρας της ανεργίας, που δεν πολυσυμπαθεί τις ώριμες γυναίκες. Με αυτά τα δεδομένα εκλογίκευσε στη συνείδησή της την απάτη, βασιζόμενη και στην αδαμάντινη (ως εκείνη τη στιγμή) φήμη του Sullivan ως CFO και συνέχισε κανονικά

την εργασία της. Όταν όμως έφτασε το τέλος του πρώτου τριμήνου 2001, ήταν πλέον εμφανές ότι θα έπρεπε να ετοιμάσει και άλλες παραπλανητικές καταστάσεις. Τα έσοδα εξακολουθούσαν να μειώνονται, το κόστος ενοικίασης γραμμών ως ποσοστό των εσόδων βρισκόταν πολύ πιο πάνω από το στόχο του 42% περιθώρια μείωσης του κόστους λειτουργίας δε διαφαίνονταν και τα παχιά αποθεματικά για ζημιές δεν ήταν πλέον διαθέσιμα. Όλα αυτά δημιουργούσαν μια «μαύρη τρύπα» 711 εκ δολαρίων.

Για να αναστρέψει τη ζοφερή αυτή κατάσταση ο CFO κατέφυγε πάλι στον εικονικό παράδεισο της «δημιουργικής λογιστικής». Οι Γενικά Παραδεκτές Λογιστικές Αρχές θα επέβαλαν να λογιστεί η ενοικίαση των γραμμών ως λειτουργικό έξοδο, μειώνοντας άμεσα το τρέχον κέρδος. Κανείς από τους λογιστές δεν ήταν χαρούμενος με την νέα απόφαση, αλλά παρά την αρχική τους άρνηση να την εκτελέσουν, τελικά αλλοίωσαν έτσι τις εγγραφές ώστε να φαίνεται ότι τον προηγούμενο Φεβρουάριο πραγματοποιήθηκαν αγορές κεφαλαίου (επένδυση στο ιδιόκτητο τηλεφωνικό δίκτυο). Η τριμηνιαίων αποτελεσμάτων και την ανάλυση των λειτουργικών εξόδων και των προβλέψεων (αποταμιευτικοί λογαριασμοί που χρησιμοποιούνται για κάλυψη Vinson χωρίς να παραιτηθεί ή να ενημερώσει την κεφαλαιαγορά, ετοιμάζε το βιογραφικό της. Κατανοούσε ότι αυτή η κατάσταση δεν θα μπορούσε να συνεχίζεται για πάντα. Τα υπόλοιπα τρίμηνα του 2001 δε διέφεραν σε τίποτα από το πρώτο. Θέλοντας κάθε φορά οι λογιστές να πιστέψουν ότι αυτή είναι η τελευταία παρατυπία στην οποία υποχρεώνονται να προβούν, μετέφεραν στους κεφαλαιακούς λογαριασμούς 560 εκ δολάρια το δεύτερο τρίμηνο 743 εκ το τρίτο και 941 εκ το τέταρτο.

Εν τω μεταξύ οι αλλαγές στη συμπεριφορά της Vinson γίνονταν όλο και πιο έντονες: έχασε μόνιμα τον ύπνο της, μαζί με αρκετά κιλά, το πρόσωπό της έδειχνε πρόωρα γερασμένο και αποτραβήχτηκε από τους υφισταμένους της, φοβούμενη μην αποκαλύψει κατά λάθος το μεγάλο μυστικό. Στις αρχές του 2002 μάλιστα (άνευ αιτίας για τους αμύητους) προήχθη σε Διευθύνοντα Σύμβουλο από απλή Διευθύντρια, με ετήσιο μισθό 80.000 δολάρια.

Όταν κυκλοφόρησε το οικονομικό πρόγραμμα του CFO για το 2002, έγινε ξεκάθαρο τουλάχιστον στους λογιστές, ότι δεν θα μπορούσαν να πιάσουν τους στόχους αν δεν έκαναν και νέες παρατυπίες μεταφορές κεφαλαίων. Αλλά είχαν ήδη κάνει πολλά. Ο Yates η Vinson και ο Normand συμφώνησαν να μην ξαναπειράξουν

τα βιβλία και να βρουν καινούρια εργασία, οπουδήποτε αλλού. Οι εξελίξεις όμως τους πρόλαβαν. Στις 12 Μαρτίου 2002 η υποψιασμένη μετά το φιάσκο της Enron, Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (SEC) ξεκινά έρευνες των λογιστικών πρακτικών της WorldCom, γεγονός που ακολούθησε από την παραίτηση του Bernard Ebbers από CEO στις 30 Απριλίου. Το τελικό χτύπημα ήρθε στις 17 Ιουνίου, όταν η Cynthia Cooper, υπεύθυνη για τον εσωτερικό έλεγχο της εταιρείας, μαζί με τον ανεξάρτητο ελεγκτή Glyn Smith δεν πήραν ικανοποιητικές απαντήσεις για την σκοπιμότητα των μεταφορών. Στις 24 Ιουνίου η μετοχή της εταιρείας πέφτει κάτω του ενός δολαρίου, ενώ την επόμενη μέρα οι δικηγόροι της WorldCom ενημέρωναν τη SEC ότι οι δύο ελεγκτές εντόπισαν λογιστικές απάτες, που ουσιαστικά φούσκωναν το εισόδημα προ φόρων κατά περίπου 3,055 δις δολάρια το 2001 και 797 εκατ. Δολάρια το πρώτο τρίμηνο του 2002.

Οι 3 λογιστές, εκπροσωπούμενοι από τον πρώην εισαγγελέα Joseph Hollomon, υπογράφουν δήλωση συνεργασίας, αποκαλύπτοντας τα πάντα στις του Mississippi, με αντάλλαγμα την επιείκειά τους. Ο Hollomon γνώριζε ότι τα δικαστήρια σε αυτή την πολιτεία θα βασίζονταν στην συναίνεσή τους και θα τους αντιμετώπιζαν ως μάρτυρες κατηγορίας. Γι' αυτό και τους έστειλε σε μια πανσιόν στην επαρχία Jackson, όπου έδωσαν ένορκες καταθέσεις σε βοηθό εισαγγελέα, παρουσία πράκτορα του FBI και αξιωματούχου της SEC.

Απεναντίας, οι δικαστικοί του Manhattan, οι οποίοι κέρδισαν τη δικαιοδοσία εκδίκασης, συμπεριέλαβαν και τους λογιστές στη λίστα των κατηγορουμένων, με το σκεπτικό ότι αυτοί τελικά αποφάσισαν να αλλοιώσουν τους λογαριασμούς. Στις 10 Οκτωβρίου 2002 η Vinson και ο Normand δήλωσαν ένοχοι για αδικήματα που επισύρουν ποινές φυλάκισης μέχρι 15 έτη. Όσο για τον CEO Ebbers, υπό την καθοδήγηση του οποίου έγιναν όλα, στα 63 του καταδικάστηκε σε ποινή 25ετούς φυλάκισης, από την οποία το πιθανότερο είναι να μην βγει ζωντανός. Αν αυτός και οι λογιστές του είχαν ακολουθήσει εξ αρχής την επαγγελματική δεοντολογία, τίποτα από όλα αυτά δε θα είχε συμβεί.

3.5 Μελέτη Περίπτωσης: Vivendi Universal

Η Vivendi Universal Entertainment, δημιουργήθηκε το Δεκέμβριο του 2000 με την συγχώνευση της αυτοκρατορίας των μέσων ενημέρωσης Vivendi, με το Canal+ τηλεοπτικό δίκτυο και την εξαγορά της Universal Studios από την канаδική εταιρία Seagram. Στις αρχές Ιουλίου του 2002, ο δεύτερος μεγαλύτερος όμιλος MME κλυδωνιζόταν από καθοριστικές, διοικητικές εξελίξεις. Οκτώ χρόνια νωρίτερα ο Ζαν- Μαρί Μεσσιέ, είχε αναλάβει μια μικρή εταιρία ύδρευσης και μέσα από έναν φρενήρη γύρο εξαγορών και συγχωνεύσεων, την είχε σταδιακά μετατρέψει σε ένα κολοσσό των MME και γενικότερα της παγκόσμιας βιομηχανίας ψυχαγωγίας. Όμως, γρήγορα η λάμψη άρχισε να φθίνει, οι εξαγορές φόρτωσαν τη Vivendi με χρέη εκατομμυρίων ευρώ. Στη χρήση του 2001 είχε καταγράψει ζημιές- ρεκόρ στη γαλλική επιχειρηματική ιστορία. Η πιστοληπτική της αξιολόγηση, συνεχώς μειωνόταν και η μετοχή της «βούλιαζε» καθώς αυξάνονταν οι ανησυχίες, για την ικανότητα αποπληρωμής του υπέρογκου χρέους της, αλλά και τις λογιστικές της πρακτικές.

Η μετοχή της δεύτερης μεγαλύτερης εταιρίας MME στον κόσμο, η οποία είχε υποχωρήσει κατά 70% το 2002, έπεσε κατακόρυφα στο 41%, δηλαδή στα 14,13 ευρώ, χάνοντας 10 δις. ευρώ από την χρηματιστηριακή της αξία, καθώς η Moody's υποβάθμισε την πιστοληπτική της αξιολόγηση σε Ba1, την υψηλότερη βαθμίδα της κατηγορίας των αποκαλούμενων junk (σκουπιδιών). Η Moody's προχώρησε στην υποβάθμιση (που αυτόματα αυξάνει τους τόκους που καταβάλλει η Vivendi για τα ομόλογα της), επικαλούμενη τις ανησυχίες για την ικανότητα αποπληρωμής χρέους ύψους 3,5 δις. ευρώ τους επόμενους 12 μήνες. Οι απώλειες της μετοχής επεκτάθηκαν μετά την γνωστοποίηση δημοσιεύματος στην ηλεκτρονική έκδοση της γαλλικής εφημερίδας Le Monde, σύμφωνα με το οποίο η Γαλλική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς εμπόδισε τον Φεβρουάριο του 2001 την Vivendi, από το να περάσει στα κέρδη του 2001 έσοδα 1,5 δισεκατομμυρίων ευρώ από την πώληση 400 εκατομμυρίων μετοχών του BBC πριν καν αυτή ολοκληρωθεί.

Η Vivendi σημείωσε το 2001 ζημιές- ρεκόρ, στη γαλλική επιχειρηματική ιστορία και χρέη 17 δις. ευρώ καθώς ο τότε διευθύνων σύμβουλος Ζαν Μαρί Μεσσιέ προχώρησε σε εξαγορές 100 δις. δολαρίων, προκειμένου να μετατρέψει μια εταιρία

ύδρευσης στον υπ αριθμό 2 κολοσσό των ΜΜΕ στον κόσμο. Ο Μεσσιέ εξαναγκάστηκε σε παραίτηση έπειτα από τις ασφυκτικές πιέσεις των μελών του διοικητικού συμβουλίου, και σε αντικατάστασή του ήλθε ο τέως αντιπρόεδρος της φαρμακοβιομηχανίας Aventis Ζαν- Ρενέ Φουρτού.

Τα αυξανόμενα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο γαλλικός κολοσσός, σε συνδυασμό με την κρίση αξιοπιστίας των επιχειρήσεων μετά το σκάνδαλο της Επρον, ήταν αρκετά για να γεννηθούν αμφιβολίες σχετικά με τις λογιστικές πρακτικές του. Η υπόθεση της Vivendi, έδειξε ότι η Ευρώπη δεν είναι αλώβητη στον ιό των λογιστικών σκανδάλων, παρά την πεποίθηση αρκετών αξιωματούχων της ΕΕ αλλά και επιχειρηματιών που ισχυρίζονται ότι η Ενρονίτιδα είναι αποκλειστικά αμερικάνικο φαινόμενο.

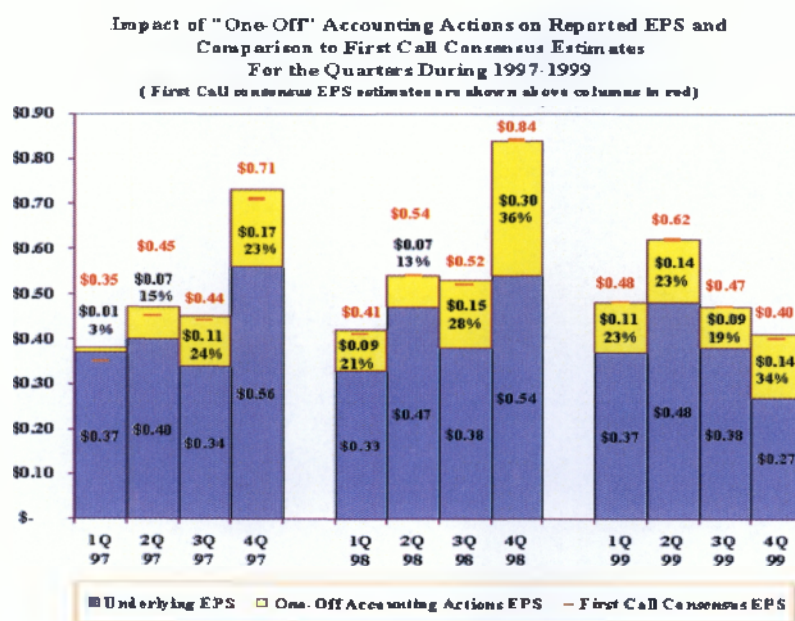
3.6 Μελέτη Περίπτωσης: Xerox

Στον απόηχο του λογιστικού σκανδάλου της Επρον και εν μέσω κατηγοριών ότι ανέχεται τις λογιστικές απάτες, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (Securities and Exchange Commission) των ΗΠΑ, άρχισε ενδελεχείς έρευνες στους ισολογισμούς σε αρκετές αμερικανικές επιχειρήσεις. Στο στόχαστρο των ερευνών μπήκε η μεγαλύτερη εταιρία φωτοτυπικών στον κόσμο, η γνωστή Xerox.

Τον Ιανουάριο του 1999 ο Paul Allaire, Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της Xerox, δήλωσε με ενθουσιασμό στο CNN: "Επιτύχαμε άλλο ένα τρίμηνο ρεκόρ, που μεταφράστηκε σε ισχυρή διψήφια αύξηση των κερδών μας, όπως είχαμε στόχο". Για το τέταρτο τρίμηνο του 1998, η Xerox δημοσίευσε κέρδη 615 εκατομμύρια δολάρια ή 1,69 δολάρια ανά μετοχή. Σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα από μειωμένα κέρδη ανά μετοχή και μετά από συνεχιζόμενες δραστηριότητες, αυξήθηκαν 16 τοις εκατό σε 4,67 δολάρια η μετοχή. Όπως αναφέρθηκε από το CNN τον Ιανουάριο του 1999 τα καθαρά έσοδα, έχουν αυξηθεί 17 τοις εκατό, σε 1,7 δισεκατομμύρια δολάρια και έσοδα κατά 7 τοις εκατό σε 19,4 δισεκατομμύρια δολάρια.

Τον Απρίλιο του 2002 η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (SEC) κατέθεσε αγωγή εναντίων της Xerox στο Περιφερειακό Δικαστήριο των ΗΠΑ για την Νότια Περιφέρεια της Νέας Υόρκης. Η καταγγελία ήταν πως η Xerox, χρησιμοποιούσε

μια σειρά από "απόρρητες δράσεις" στις οποίες συχνά αναφέρονταν ως "ευκαιρίες λογιστικής" και "έκτακτα μέτρα", με αυτόν τον τρόπο η εταιρία αλλοίωσε τις αποδοχές και παραπλανούσε τους επενδυτές της. Σε επίσημη ανακοίνωση προς τον Τύπο η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, εξηγεί τα περί "δράσεις λογιστικής" πως είχαν χρησιμοποιηθεί από την Xerox για να "κλείσει το χάσμα" μεταξύ των προσδοκιών της αγοράς και των πραγματικών αποτελεσμάτων λειτουργίας 1997- 2000, όπως φαίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα το οποίο η SEC δημιούργησε για να τονίσει τον αντίκτυπο αυτών των "δράσεων λογιστικής" σε σύγκριση με τις εκτιμήσεις που είχε κάνει η Wall Street. Ο Paul Berger, Αναπληρωτής Διευθυντής της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, διευκρίνισε σε δελτίο τύπου πως "ανώτερα διευθυντικά στελέχη της Xerox, ενορχήστρωσαν τετραετές σχέδιο για να συγκαλύψουν την αληθινή λειτουργική απόδοση της εταιρίας", και ο Charles D. Niemeyer, Προϊστάμενος Λογιστηρίου στο τμήμα Επιβολής πρόσθεσε " Η Xerox απασχολεί μια ευρεία ποικιλία αντικανονικών και καταχρηστικών δράσεων λογιστικής φύσης ως προς τη διαχείριση της ποιότητας των κερδών της.

Σαν αποτέλεσμα, η εταιρία δημιούργησε την ψευδαίσθηση ότι τα λειτουργικά αποτελέσματα της ήταν πολύ καλύτερα απ' ότι πραγματικά ίσχυε".

Ο ισχυρισμός της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς ήταν, ότι αρχής γενομένης ή

τουλάχιστον από το 1997, η Xerox αύξησε ή άρχισε την χρήση διαφόρων λογιστικών τεχνασμάτων προκειμένου να μαγειρέψουν τους λογαριασμούς και τις αναφορές αποδοχών και ψευδών πωλήσεων. Σαν απάντηση στην καταγγελία τις SEC η Xerox, συναίνεσε, χωρίς να αποδεχτεί ή να απορρίψει τους ισχυρισμούς, να καταβάλλει το ποσό των 10 εκατομμυρίων δολαρίων σαν πρόστιμο ¹ για ψευδείς πωλήσεις ύψους 3 δισεκατομμυρίων δολαρίων και πλαστά κέρδη 1,5 δισεκατομμυρίων δολαρίων , και να επαναδιατυπωθεί τα οικονομικά αποτελέσματα τις εταιρίας για τα έτη 1997-2000.

Επιπλέον η Xerox συμφώνησε το διοικητικό της συμβούλιο να διοριστεί εξ' ολοκλήρου από μια επιτροπή η οποία θα απαρτίζεται από εξωτερικούς διευθυντές οι οποίοι θα επανεξετάσουν το υλικό της εταιρίας με λογιστικούς και πολιτικούς ελέγχους.

¹ Το μεγαλύτερο πρόστιμο που έχει επιβάλλει ποτέ η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για λογιστική παρατυπία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΤΗΣ

4.1 Η Κατάχρηση της αγοράς

Η ψήφιση του νόμου 3340/10.5.2005 προσαρμόσε την ελληνική νομοθεσία στην Οδηγία 2003/6 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, για την προστασία της κεφαλαιαγοράς από καταχρηστικές πράξεις. Ως τέτοιες, νοούνται πράξεις που σχετίζονται είτε με εκμετάλλευση εμπιστευτικής πληροφόρησης, είτε με χειραγώγηση της αγοράς.

Για να χαρακτηριστεί μια πληροφορία προνομιακή θα πρέπει :

- Να είναι συγκεκριμένη, να επιτρέπει δηλαδή τη συναγωγή συμπερασμάτων για την πιθανή επίπτωση της στις τιμές των χρηματοπιστωτικών μέσων.
- Να μην έχει δημοσιοποιηθεί.
- Να αφορά ένα ή περισσότερα από τα νομικά πρόσωπα ή χρηματοπιστωτικά τους μέσα, τα οποία έχουν εισέλθει στην οργανωμένη αγορά.
- Η ενδεχόμενη δημοσιοποίηση της να επηρεάσει σημαντικά την τιμή των χρηματοπιστωτικών μέσων που αφορά και των παραγόντων τους, δηλαδή να πρόκειται για πληροφορία που ένας συνετός επενδυτής θα αξιολογούσε, μεταξύ άλλων, ως ουσιώδη κατά τη λήψη των επενδυτικών του αποφάσεων.

Τα άρθρα 3 και 4 απαγορεύουν σε όσους κατέχουν προνομιακές πληροφορίες :

- Να τις ανακοινώνουν σε άλλους, εκτός και αν ενεργούν στο σύνηθες πλαίσιο άσκησης της εργασίας, του επαγγέλματος ή των καθηκόντων τους.
- Να συνιστούν σε άλλο πρόσωπο, βάσει προνομιακής πληροφορίας, να αποκτήσει ή να διαθέσει τα χρηματοπιστωτικά μέσα, στα οποία αφορά η πληροφορία αυτή. Στις ΗΠΑ π.χ. η Martha Stewart καταδικάστηκε πρωτοδίκως σε έξι μήνες φυλάκιση και πέντε μήνες κατ' οίκον περιορισμό, επειδή διεξήγαγε συναλλαγές με την μετοχή της ImClone, χρησιμοποιώντας

εμπιστευτικές πληροφορίες, που της παρείχε ο πρόεδρος της εταιρίας, ο οποίος ήταν και φίλος της.

Μέχρι την θέσπιση του νόμου στην Ελλάδα αλλά και στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες δεν υπήρχαν αναλυτικές διατάξεις που να ορίζουν, τι θεωρείται χειραγώγηση αγοράς. Η αντιμετώπιση φαινομένων χειραγώγησης έχει στηριχθεί στη γενική αρχή ότι η διασπορά ψευδών ή ανακριβών ειδήσεων, που μπορούν να επηρεάσουν την τιμή ή τις συναλλαγές κινητών αξιών, δεν μπορεί παρά να αποσκοπεί στην αποκόμιση προσωπικού οφέλους. Τώρα πλέον ως χειραγώγηση της αγοράς θεωρούνται και απαγορεύονται από το άρθρο 7 :

- Συναλλαγές με τις οποίες δίνονται οι παραπλανητικές πληροφορίες για την προσφορά ή την ζήτηση ή την τιμή χρηματοπιστωτικού μέσου ή με τις οποίες διαμορφώνεται η τιμή ενός ή περισσότερων χρηματοπιστωτικών μέσων σε μη κανονικό – τεχνητό επίπεδο, εκτός και αν αποδεικνύεται ότι είναι σύμφωνες με αποδεκτές πρακτικές της σχετικής αγοράς.
- Συναλλαγές που συνδυάζονται με ή συνιστούν παραπλανητικές μεθοδεύσεις ή άλλα τεχνάσματα.
- Η διάδοση δια των μέσων μαζικής ενημέρωσης και του διαδικτύου ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο, πληροφοριών που δίνουν ψευδείς ή παραπλανητικές ενδείξεις σχετικά με τα χρηματοπιστωτικά μέσα ή φημών, ή παραπλανητικών ειδήσεων, εάν ο διαδίδων γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι οι πληροφορίες είναι ψευδείς.

Επιπλέον, ο ορισμός της χειραγώγησης στηρίζεται στο αποτέλεσμα των πράξεων (που κρίνεται με αντικειμενικά κριτήρια) και όχι στην πρόθεση. Αν δηλαδή κάποια συμπεριφορά εμπίπτει στις απαγορεύσεις του νόμου, ο «δράστης» θα θεωρηθεί ότι διέπραξε το αδίκημα της χειραγώγησης αγοράς, χωρίς να χρειάζεται να αποδειχθεί ότι είχε δόλο για να ενεργήσει έτσι.

Ενδεικτικά, χειραγώγηση της αγοράς συνιστούν :

- Η συμπεριφορά, η οποία οδηγεί στην εξασφάλιση δεσπόζουσας θέσης επί της προσφοράς ή της ζήτησης ενός χρηματοπιστωτικού μέσου, με αποτέλεσμα τον άμεσο ή έμμεσο τεχνητό προσδιορισμό της τιμής του ή γενικότερα τη δημιουργία αθέμιτων συνθηκών για τις συναλλαγές.

- Η αγορά ή η πώληση μετοχής κατά το κλείσιμο της συνεδρίασης με αποτέλεσμα την παραπλάνηση των επενδυτών που ενεργούν βάση τιμής κλεισίματος.
- Η εκμετάλλευση της πρόσβασης σε μέσα μαζικής ενημέρωσης, περιλαμβανομένου και του διαδικτύου, για την διατύπωση γνώμης σχετικής με το χρηματοπιστωτικό μέσο ή τον εκδότη του, χωρίς να διατυπώνεται με σαφήνεια και ευκρίνεια η σύγκρουση συμφερόντων που προκύπτει όταν ο εκφέρων τη γνώμη έχει επενδύσει στο εν λόγω χρηματοπιστωτικό μέσο και αντλεί όφελος από τον αντίκτυπο της γνώμης του στην τιμή του μέσου.
- Η διάδοση ψευδών, ανακριβών ή παραπλανητικών πληροφοριών από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου εταιριών, μέσω των ετήσιων ή περιοδικών οικονομικών καταστάσεων, των ενημερωτικών δελτίων ή άλλων δημοσιευμάτων.

Ενδείξεις που θα λαμβάνονται υπόψη για να εξεταστεί κατά πόσο μία περίπτωση αποτελεί χειραγώγηση είναι μεταξύ άλλων:

- Ο βαθμός στον οποίο οι εντολές ή οι συναλλαγές αντιπροσωπεύουν σημαντικό ποσοστό του καθημερινού όγκου συναλλαγών, ιδίως όταν οι δραστηριότητες αυτές οδηγούν σε σημαντική μεταβολή της τιμής.
- Εάν οι συναλλαγές αγοράς και πώλησης δεν συνεπάγονται αλλαγή του πραγματικού δικαιούχου.
- Ο βαθμός στον οποίο οι δοθείσες εντολές ή οι διενεργηθείσες συναλλαγές οδηγούν σε βραχυπρόθεσμες αντιστροφές θέσεων, αντιπροσωπεύουν σημαντικό ποσοστό του καθημερινού όγκου συναλλαγών και συνδέονται με σημαντικές μεταβολές στην τιμή.
- Ο βαθμός στον οποίο οι συναλλαγές επικεντρώνονται σε μικρό μέρος της συνεδρίασης και οδηγούν σε μεταβολή της τιμής, η οποία στη συνέχεια αντιστρέφεται.
- Ο βαθμός στον οποίο οι δοθείσες εντολές μεταβάλλουν τις καλύτερες τιμές προσφοράς και ζήτησης και οι οποίες αποσύρονται πριν εκτελεσθούν.
- Εάν, πριν ή μετά τις δοθείσες εντολές ή τις διενεργηθείσες συναλλαγές από πρόσωπα, διαδίδονται ψευδείς ή παραπλανητικές πληροφορίες από τα ίδια αυτά πρόσωπα ή από άλλα συνδεδεμένα με αυτά πρόσωπα.

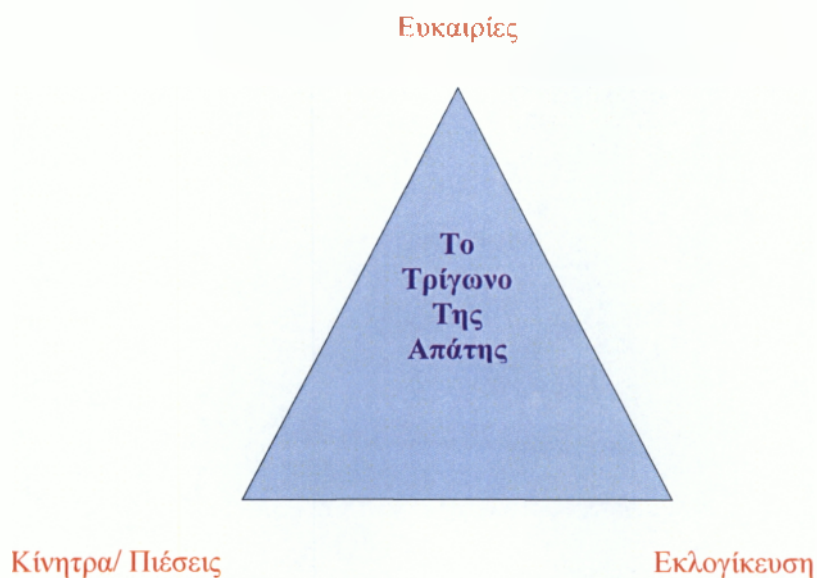
- Εάν δίδονται εντολές για διενέργεια συναλλαγών ή διενεργούνται συναλλαγές από πρόσωπα, προτού ή αφότου τα ίδια αυτά πρόσωπα ή άλλα συνδεδεμένα με αυτά πρόσωπα εκδώσουν αναλύσεις ή επενδυτικές συστάσεις, οι οποίες είναι εσφαλμένες ή μεροληπτικές ή προδήλως επηρεασμένες από σημαντικά συμφέροντα.

Τέλος, σημαντική καινοτομία είναι ότι οι χρηματιστηριακές εταιρίες θα πρέπει να ειδοποιούν το ταχύτερο δυνατό την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς όταν υποπτεύονται ότι συναλλαγές πελατών τους στοιχειοθετούν καταχρηστική εκμετάλλευση εμπιστευτικών πληροφοριών ή χειραγώγηση της αγοράς.

4.2 Εντοπισμός και Αντιμετώπιση της Απάτης

Στο παράρτημα του Ελεγκτικού Προτύπου 99 (SAS 99) του AICPA περιγράφεται το μοντέλο των παραγόντων που συντελούν στην εκδήλωση απάτης και συχνά αναφέρεται ως " Το Τρίγωνο της Απάτης". Σύμφωνα με αυτό για να εκδηλωθεί η απάτη προϋποθέτει:

1. Κίνητρα ή πιέσεις που θα οδηγούσαν τους διοικούντες να παρακάμψουν τις δικλείδες εσωτερικού ελέγχου,
2. Ευκαιρίες για να ενεργήσουν έτσι και κλίμα εκλογίκευσης, που θα έκανε τους δράστες να πιστεύουν ότι δεν έκαναν κάτι πραγματικά ανήθικο

Η "Αχίλλειος Πτέρνα" κάθε συστήματος δικλείδων ελέγχου των χρηματοοικονομικών αναφορών (internal controls over financial reporting – SOX § 404) εντοπίζεται στην απλή αλήθεια ότι αφού η διοίκηση έχει τη δύναμη να τις θεσμοθετήσει, μπορεί και να τις παρακάμψει (management override). Ειδικά όταν οι γενικοί χρηματοοικονομικοί διευθυντές είναι διασημότητες, όπως π.χ. ήταν ο Bernard Ebbers, CEO της WorldCom, ο κίνδυνος απάτης αυξάνεται, καθώς τέτοια άτομα μπορεί να πιστέψουν ότι είναι παντοδύναμα και λόγω τις αίγλης τους, στο απυρόβλητο της δημόσιας κριτικής και των ελεγκτικών μηχανισμών. Συνήθως όταν λείπουν χρήματα από το ταμείο, κύριοι ύποπτοι για το "ξάφρισμα"(skimming) θεωρούνται οι λογιστές, αλλά πρέπει πάντα να θυμόμαστε ότι ανάλογη δυνατότητα έχει και η διοίκηση, παραπέμποντας τους ελέγχους.

Πριν καν επιχειρήσει ο ελεγκτής να ελέγξει εγγραφές και βιβλία για το ενδεχόμενο απάτης, μπορεί να αποκομίσει μια πρώτη εντύπωση για την εταιρεία, αλλά παρατηρώντας το κλίμα που επικρατεί σε αυτή. Στον επόμενο πίνακα το AICPA παραθέτει κάποιους παράγοντες εσωτερικής κουλτούρας που μαρτυρούν υψηλό ή χαμηλό ρίσκο απάτης:

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2 : Παράγοντες Εταιρικής Κουλτούρας που Συναρτώνται με την Απάτη

Μεταβλητή	Υψηλή Πιθανότητα Απάτης	Χαμηλή Πιθανότητα Απάτης
1. Στυλ διοίκησης	A. Αυτοκρατορικό	α. Συμμετοχικό
2. Προσανατολισμός της διοίκησης	A. Χαμηλή Εμπιστοσύνη	α. Υψηλή Εμπιστοσύνη
3. Διανομή της εξουσίας	B. Οδηγούμενη από τη δύναμη A. Κεντρική, παρακρατημένη από την ανώτατη διοίκηση	β. Οδηγούμενη από τα αποτελέσματα α. Αποκεντρωμένη, διεσπαρμένη σε όλα τα επίπεδα
4. Προγραμματισμός	A. Κεντρικός B. Βραχυπρόθεσμος	α. Αποκεντρωμένος β. Μακροπρόθεσμος
5. Απόδοση	A. Μετράται ποσοτικά σε βραχυχρόνια βάση	α. Μετράται σε ποσοτικά και ποιοτικά, σε μακροχρόνια βάση
6. Επιχειρηματική εστίαση	A. Εστίαση στα κέρδη	α. Εστίαση στον πελάτη
7. Στρατηγική της διοίκησης	A. Διαχείριση κρίσεων	α. Διοίκηση με στόχους
8. Αναφορές	A. Για τα πάντα ως ρουτίνα	α. Όταν συμβεί κάτι εξαιρετικό
9. Πολιτικές και κανόνες	A. Άκαμπτες και αυστηρά αστυνομευόμενες	α. Λογικές, δίκαιες επιβαλλόμενες
10. Κύριο ενδιαφέρον της διοίκησης	A. Τα περιουσιακά στοιχεία του ενεργητικού	α. Οι άνθρωποι μετά τα κεφάλαια και η τεχνολογία
11. Σύστημα ανταμοιβής	A. Εκδικητικό B. Τσιγκούνικο	α. Υποκινητικό β. Γενναιόδωρο
12. Ανάδραση στην απόδοση	A. Επικριτική	α. Θετική
13. Επίπεδο διάδρασης	A. Οι προσωπικές διαφορές κρύβονται και καταπιέζονται	α. Οι προσωπικές διαφορές αντιμετωπίζονται ανοιχτά
14. Ανταμοιβές για καλή	A. Κυρίως χρηματικές	α. Αναγνώριση,

συμπεριφορά		προαγωγή, πρόσθετες ευθύνες, επιλεκτικές αρμοδιότητες συν χρέμα
15. Επιχειρηματική ηθική	A. Αμφίσημη, όπου φυσάει ο άνεμος	α. Ξεκάθαρα καθορισμένη και συστηματικά ακολουθούμενη
16. Εσωτερικές σχέσεις	A. Υψηλά ανταγωνιστικές, εχθρικές	α. Φιλικές, ανταγωνιστικές, υποστηρικτικές
17. Αξίες και πιστεύω	A. Οικονομικές, πολιτικές, εγωιστικές	α. Κοινωνικές, πνευματικές, εστιασμένες στην ομάδα
18. Η συνταγή της επιτυχίας	A. Δουλέψτε πιο σκληρά	α. Δουλέψτε πιο έξυπνα
19. Ανθρώπινοι πόροι	A. Πολλές παραιτήσεις B. Παράπονα	α. Λίγες απαιτήσεις β. Ικανοποίηση
20. Αφοσίωση στην εταιρία	A. Χαμηλή	α. Υψηλή
21. Κύριο χρηματοοικονομικό ενδιαφέρον	A. Έλλειψη ρευστότητας	α. Ευκαιρίες για νέες επενδύσεις
22. Ανάπτυξη	A. Σποραδική	α. Μόνιμη
23. Σχέσεις με ανταγωνιστές	A. Εχθρικές	α. Επαγγελματικές
24. Καινοτομία	A. Μιμητισμός, παθητική στάση	α. Ηγεσία, προνοητικότητα
25. Χαρακτηριστικά του CEO	A. Διάσημος, καυχησιάρης, ιδιοτελής ψυχρός με τους άλλους, φοβισμένος, ανασφαλής, τζογαδόρος, παρορμητικός,	α. Επαγγελματίας αποφασιστικός, ταχυκίνητος, σεβαστός από τους συναδέλφους, γενναιόδωρος, εστιασμένος στους

	σφιγχοχέρης, εστιασμένος στους αριθμούς, κυνηγός κερδών, ματαιόδοξος, στομφώδης, υπέρμετρα συναισθηματικός, προσποιείται ότι είναι σημαντικότερος από ότι όντως είναι	ανθρώπους, τα προϊόντα και την αγορά, βοηθός, με αυτοπεποίθηση, ήρεμος, προσεκτικός, δίκαιος, γνωρίζει ποιος είναι, τι είναι και που πηγαίνει
26. Δομή των συστημάτων διοίκησης και ελέγχου	A. Γραφειοκρατική B. Ακαμπτη Γ. Επιβαλλόμενοι έλεγχοι Δ. Πολλών βαθμίδων, κάθετη E. Όλα καταγράφονται, κανόνες για τα πάντα	α. Συλλογική β. Ανοιχτή στην αλλαγή γ. Αυτοέλεγχοι δ. Επίπεδη, οριζόντια ε. Επαρκής αλλά όχι ενοχλητική τεκμηρίωση, επιτρέπονται κάποια περιθώρια ελευθερίας κινήσεων
27. Εσωτερικές επικοινωνίες	A. Επίσημες, γραπτές, ψυχρές, στομφώδεις, διφορούμενες	α. Ανεπίσημες, προφορικές, ξεκάθαρες, φιλικές, ανοιχτές, ειλικρινείς
28. Σχέσεις συναδέλφων	A. Εχθρικές, επιθετικές, ανταγωνιστικές	α. Συνεργατικές, φιλικές, με εμπιστοσύνη

ΠΗΓΗ: Avey et al, 2002 (AICPA)

Ακολουθούν πιο συγκεκριμένες ενδείξεις, που θα πρέπει να προβληματίσουν τους εσωτερικούς ελεγκτές για την πιθανότητα διάπραξης απάτης και πιθανού σκανδάλου.

Όταν διαπιστωθούν κάποια από αυτά τα συμπτώματα, θα πρέπει να επακολουθήσει διακριτική έρευνα, έτσι ώστε να μαζευτούν αρκετές πληροφορίες χωρίς να πληγεί η δημόσια εικόνα της επιχείρησης ή να το μάθει πρόωρα ο ελεγχόμενος.

- Η ξαφνική αύξηση της παρουσίας ενός υπαλλήλου, μπορεί να είναι ύποπτη. Καινούρια πολυτελή αυτοκίνητα και πανάκριβα ρολόγια είναι συνήθως εύκολο

να εντοπιστούν και αποτελούν αγαπημένα παιχνίδια των καταχραστών. Ας πάρουμε για παράδειγμα την περίπτωση του Dennis Kozlowski, CEO της Tyco, ο οποίος ανάμεσα στα άλλα, διοργάνωσε με έξοδα της εταιρίας γενέθλιο πάρτι για τη γυναίκα του στο νησί Σαρδηνία, κόστους 2,1εκ. δολαρίων.

- Αλλαγές στη συμπεριφορά όπως η ξαφνική τάση απομονωτισμού, η καθυστέρηση αποχώρησης από την εργασία χωρίς εμφανή λόγο ή παράκαμψη εταιρικών πολιτικών και διαδικασιών, ενδέχεται να είναι προβληματικές. Ομοίως προσοχή χρειάζεται όταν κάποιος υπάλληλος κρατάει στάση περιφρονητική απέναντι στους ελέγχους, θεωρώντας ότι οι κανονισμοί δεν ισχύουν γι' αυτόν.
- Ιδιαίτερα περίεργο είναι να αντιμετωπίζει η επιχείρηση σοβαρές ελλείψεις ρευστότητας, ακόμα και σε περιόδους που αυξάνονται οι πωλήσεις της.
- Ένδειξη παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ή και προσπάθεια νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να αποτελεί η αφύσικα υψηλή ευημερία της επιχείρησης όταν δραστηριοποιείται σε κλάδο με χαμηλές πωλήσεις και περιθώρια κέρδους.
- Αυτόματα πρέπει να εξετάζονται οι τελευταίες κινήσεις και ο λόγος ύπαρξης τραπεζικών λογαριασμών της εταιρίας που μένουν άδειοι ή δεν κινούνται για πολύ καιρό. Τέτοιοι ξεχασμένοι λογαριασμοί μπορεί να χρησιμοποιήθηκαν για να μεταφερθούν παράνομα ποσά εκτός επιχείρησης.
- Δέουσα Προσοχή οφείλει να επιδείξει ο Ελεγκτής Λογιστής στην εύρεση ανακριβώς καταγεγραμμένων συναλλαγών. Αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν καταχώρηση λανθασμένων ποσών, χρέωση λογαριασμών που παραβαίνουν εταιρικές πολιτικές, ή τη συμπερίληψη εξόδων σε λανθασμένη λογιστική χρήση. Εξίσου πρέπει να ανιχνεύεται και η ορθότητα μεγάλων προσαρμογών-ανατιμήσεων των περιουσιακών στοιχείων στο τέλος της χρήσης. Μειωμένη πρέπει να θεωρείται και η αξιοπιστία λογιστικών εγγραφών όταν δεν τεκμηριώνονται από αποδεικτικά αρχεία, ή όταν αυτά είναι φωτοαντίγραφα. Η εύρεση λαθών άλλωστε στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις αποτελεί πρώτης τάξεως ευκαιρία για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και την αναθεώρηση των δικλίδων ελέγχου.
- Η πρόσβαση στο πληροφοριακό σύστημα (τοπική ή απομακρυσμένη) αργά τη νύχτα πρέπει να καταγράφεται αυτόματα. Επίσης ένας υπάλληλος που πάντα

έρχεται στη δουλειά νωρίτερα και φεύγει αργότερα από όλους τους άλλους, ή αρνείται να πάρει προβλεπόμενες μέρες άδειας, μπορεί να προσπαθεί να καλύψει κάποια παρατυπία του. Είναι ευκολότερο για τον οποιονδήποτε να πειράζει αρχεία και καταστάσεις όταν οι υπόλοιποι δε θα είναι εκεί και δυσκολότερο να κουκουλώσει την απάτη όσο λείπει.

- Συνεχόμενα παράπονα για τα υπόλοιπα λογαριασμών πελατών είναι πιθανόν να υποδεικνύουν ότι κάποιος πειράζει τα αρχεία τους ή ότι κλέβει χρήματα από αυτούς.
- Σε επίπεδο Διοίκησης, η ενασχόληση κάποιου στελέχους με διαχειριστικά ζητήματα που είναι εμφανώς υποδεέστερα από το επίπεδο ευθύνης του, μπορεί να μαρτυρά απόπειρα συγκάλυψης πληροφοριών.

Αν και ο κίνδυνος από απάτες πάντα θα υπάρχει, τα διοικητικά συμβούλια και οι ελεγκτικές τους επιτροπές δεν μπορούν πλέον να ισχυριστούν ότι έκαναν τη δουλειά τους με την δέουσα προσοχή, αν δεν προβούν σε μια σειρά από ενέργειες για τη διαχείριση και ελαχιστοποίηση αυτού του κινδύνου. Το AICPA προτείνει σχετικά:

- Να διατηρείται το κατάλληλο επίπεδο σκεπτικισμού,
- Να ενδυναμώνεται η κατανόηση της ελεγκτικής επιτροπής για την επιχείρηση,
- Να διενεργείται κατιδεασμός (brainstorming) για τους κινδύνους της απάτης,
- Να χρησιμοποιείται ο κώδικας συμπεριφοράς για να αξιολογείται η κουλτούρα πίσω από το σχηματισμό 1 των χρηματοοικονομικών αναφορών,
- Να διασφαλίζεται ότι ο οργανισμός καλλιεργεί ένα έντονο πρόγραμμα εταιρικής κατάδοσης και
- Να αναπτύσσεται ένα ευρύ δίκτυο πληροφοριών και ανατροφοδότησης.

Προς αυτήν την κατεύθυνση επιβάλλεται να θεσμοθετηθούν αντικίνητρα για τους εργαζομένους στα πλαίσια μιας ξεκάθαρης πολιτικής ενάντια στην απάτη, συμβατής με τον κώδικα δεοντολογίας της εταιρίας και να διατηρείται στάση μηδενικής ανοχής απέναντι στους παραβάτες. Είναι εκπληκτικό το εύρημα της Ernst & Young από την Παγκόσμια Έρευνα της για την Απάτη 2006, ότι ενώ το 90% των ερωτηθέντων επιχειρήσεων πίστευε ότι οι δικλείδες ασφαλείας τους ήταν αρκετά σφιχτές ώστε να εντοπίζουν και να προλαμβάνουν την απάτη, μόνο το 40%

ακολουθούσε κάποια επίσημη και τεκμηριωμένη πολιτική ενάντια στην απάτη. Στο πλαίσιο αυτό είναι σκόπιμο να δημοσιοποιούνται οι πράξεις και οι συνέπειες τους, έτσι ώστε οι υπόλοιποι να μαθαίνουν από αυτές. Παράλληλα θα πρέπει να θεσμοθετηθούν πολιτικές δια βίου εκπαίδευσης με έμφαση στην επαγγελματική ηθική δεοντολογία [1].

Η ύπαρξη κώδικα δεοντολογίας είναι μόνο το πρώτο βήμα προς τη δημιουργία υγιούς κουλτούρας ηθικής διακυβέρνησης και βέβαια δεν αποτελεί πανάκεια. Θυμίζουμε απλά ότι η Enron είχε καταρτίσει αναλυτικό κώδικα 64 σελίδων [2], αλλά είναι αμφίβολο αν ποτέ τον πήρε κανείς στα σοβαρά. Εντούτοις, όπως γράφει η Everett Gibbs, διευθύνων σύμβουλος της ελεγκτικής και συμβουλευτικής εταιρίας Provit Inc, ένας αποτελεσματικός κώδικας δεοντολογίας τυπικά περιλαμβάνει:

- «Μία δήλωση από το CEO ότι ο οργανισμός δεσμεύεται στη διεξαγωγή του επιχειρείν με ακεραιότητα, σύμφωνα με τα υψηλότερα ηθικά πρότυπα και σε συμμόρφωση με όλους τους ισχύοντες νόμους, κανόνες και διατάξεις. Έτσι μεταδίδεται ο απαιτούμενος "ρυθμός από την κορυφή".
- Πρακτικά παραδείγματα καταστάσεων που μπορεί να αντιμετωπίσει ένα άτομο, και με καθοδήγηση για να επεξηγείται πως ο κώδικας θα έπρεπε να εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση.
- Μια συζήτηση των ρόλων που παίζουν οι πολιτικές, η δομή, η διαχείριση κινδύνων και οι εσωτερικοί έλεγχοι του οργανισμού στη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τα ηθικά πρότυπα της επιχείρησης, περιλαμβάνοντας το ρόλο της προσωπικής ευθύνης για προσκόλληση με τον κώδικα.
- Αναγνώριση των ευθυνών της εταιρίας απέναντι στους μετόχους, εργαζομένους, πελάτες της και λοιπούς ενδιαφερόμενους
- Απαγόρευση και /ή περιορισμοί στη χρήση εμπιστευτικών και προνομιακών

[1] Η πολιτεία της Φλόριδα από την 1^η Ιουλίου του 2004 απαιτεί τουλάχιστον 4 από τις 80 ώρες μαθημάτων που χρειάζονται για την ανανέωση της λογιστικής άδειας, να αφιερώνονται στην Επαγγελματική Ηθική (www.myflorida.com/dbpr/cpa)

[2] Τώρα πια μόνο ως σύντομο ανέκδοτο θα μπορούσε να ακουστεί η φράση «Κώδικας Ηθικής της Enron». Ωστόσο ήταν ένα πολύ καλά δουλεμένο κείμενο, όπως φαίνεται στο μικρό απόσπασμα που θα μεταφράσουμε παρακάτω, το οποίο έμεινε όμως κενό γράμμα για την κουλτούρα της εταιρίας: «Οι υπάλληλοι της ENRON CORP., των θυγατρικών και των συμβεβλημένων της επιχειρήσεων (συνολικά της "Εταιρίας") δεσμεύονται να διεξάγουν τις επιχειρησιακές τους δραστηριότητες σύμφωνα με τα υψηλότερα ηθικά πρότυπα. Κανείς υπάλληλος δε θα διενεργήσει με τρόπο που άμεσα ή έμμεσα θα ήταν βλαπτικός προς τα συμφέροντα της Εταιρίας ή έτσι ώστε να αποκτήσει ξεχωριστά χρηματικά οφέλη, ως άμεσο αποτέλεσμα της Εργασίας του για την Εταιρία. Οι ηθικές και νομικές υποχρεώσεις θα εκπληρώνονται ανοιχτά, άμεσα και με τρόπο που θα αντανakλά υπερηφάνεια για το όνομα της Εταιρίας» (Enron 2000)

πληροφοριών.

- Εταιρικές καθοδηγητικές γραμμές, περιλαμβανομένων πολιτικών για τις δαπάνες, τη χρήση κεφαλαίων, τη διαπραγμάτευση "εκ των έσω" κτλ.»

Τι από όλα αυτά όμως γίνεται πραγματικά και πόσο αποτελεσματικές είναι οι εφαρμοζόμενες λύσεις κατά της απάτης; Από έρευνα που διεξήγαγε το AICPA σε 59 Ορκωτούς Λογιστές που προσφέρουν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες σε όλο το φάσμα της αμερικάνικης αγοράς, προέκυψε ότι οι πιο κοινές τεχνικές περιλαμβάνουν:

- Βελτιωμένες δικλείδες ελέγχου πληροφορικής τεχνολογίας (98%),
- Ελέγχους των συστάσεων για νέους υπαλλήλους (97%),
- Εφαρμογή του εταιρικού κώδικα συμπεριφοράς (81%),
- Αυξημένη χρήση ανάλυσης κινδύνων (80%) και
- Παρακολούθηση της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας (75%).

Η πιο αποτελεσματική απ αυτές τις τεχνικές εμφανίζεται να είναι ο έλεγχος των συστάσεων (61% θετικές απαντήσεις). Το εύρημα με το μεγαλύτερα ενδιαφέρον είναι ότι μόνο οι μισοί (51%) υπέδειξαν ως αποτελεσματική και την εφαρμογή του κώδικα δεοντολογίας. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα της έρευνας, η ύπαρξη απλά και μόνο του κώδικα δε διασφαλίζει απαραίτητα την υποκίνηση εκδήλωσης ηθικής συμπεριφοράς. Μόνο το 30% δήλωσε ότι τακτικά αναφέρονται στον κώδικα και δημοσιοποιούν το περιεχόμενό του, 15% δέχτηκαν σχετική εκπαίδευση και ακόμα χειρότερα, μόνο το 10% ελέγχει σε μόνιμη βάση αν οι υπάλληλοι όντως συμμορφώνονται με τον κώδικα.

4.3 Η Διαχείριση Επιχειρηματικών Κινδύνων κατά COSO

Ιδιαίτερα χρήσιμο στην αναγνώριση και αποφυγή των κινδύνων αυτής έχει αποδειχτεί το «Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Διαχείρισης Επιχειρηματικών Κινδύνων» (Enterprise Risk Management- Integrated Framework) που εξέδωσε στις 29 Σεπτεμβρίου 2004 η Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway

Commission (COSO), καθώς παρέχει έναν ολοκληρωμένο "οδικό χάρτη" δικλίδων ελέγχου*, σχεδιασμένο έτσι ώστε να προσφέρει εύλογη διασφάλιση^{††} στον οργανισμό ότι θα επιτευχθούν οι στόχοι του αναφορικά με:

- την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα των διεργασιών.
- την αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών αναφορών και
- τη συμμόρφωση με τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς.

Η Διαχείριση Επιχειρηματικών Κινδύνων (στο ΔΕΚ), ορίζεται ως η διεργασία αναγνώρισης, ανάλυσης και περιορισμού των κινδύνων σε ολόκληρη την επιχείρηση.

Οι οργανισμοί που επιθυμούν να υλοποιήσουν το Πλαίσιο ΔΕΚ της COSO, πρέπει να θεσπίσουν πολιτικές και διαδικασίες για τις ακόλουθες 8 ενότητες του:

1. **Εσωτερικό Περιβάλλον.** Εξετάζονται η φιλοσοφία διοίκησης του οργανισμού, ο τρόπος που εκχωρείται η εξουσία και το σύστημα παραγωγής του, η ακεραιότητα, οι ηθικές αρχές και οι ικανότητες του προσωπικού και ο τρόπος με τον οποίο ο οργανισμός οργανώνει και αναπτύσσει τους ανθρώπους του. Ακριβώς στον "τόνο που έρχεται από την κορυφή" βασίζεται η αποτελεσματικότητα όλων των άλλων στοιχείων ενός συστήματος ΔΕΚ και εσωτερικού ελέγχου.
2. **Στοχοθέτηση.** Από τις δηλώσεις αποστολής ή οράματος (mission/vision statements) του οργανισμού πρέπει να προκύπτουν οι γενικοί σκοποί του, οι οποίοι στη συνέχεια θα μεταφράζονται σε λειτουργικούς στόχους. Κάθε εργαζόμενος οφείλει να γνωρίζει πως η δουλειά του συνεισφέρει στους σκοπούς του οργανισμού.

* Ουσιαστικά ο SOX §404, ενώ δεν αναφέρεται συγκεκριμένα στο πλαίσιο της COSO, αναγνωρίζει ότι είναι το μόνο που μπορεί να ικανοποιήσει όλες του τις απαιτήσεις. Για την αποτελεσματικότητα των δικλίδων ελέγχου ευθύνονται οι διοικούντες και όχι κάποιος εξωτερικός σύμβουλος ή ελεγκτής.

^{††} Το πλαίσιο αναφέρει: « Ένα εσωτερικό σύστημα ελέγχου, άσχετο από το πόσο άρτια σχεδιάστηκε και λειτουργεί, μπορεί μόνο να παρέχει εύλογη –όχι απόλυτη– διασφάλιση στη διοίκηση και το συμβούλιο σχετικά με την επίτευξη των επιδιώξεων της επιχείρησης. Η πιθανότητα επίτευξης επηρεάζεται από περιορισμούς ενδογενείς σε κάθε σύστημα ελέγχου. Αυτοί περιλαμβάνουν την πραγματικότητα ότι οι κρίσεις κατά τη λήψη αποφάσεων μπορεί να είναι εσφαλμένες και κατάρρευση μπορεί να επέλθει απλά από λάθος. Επιπρόσθετα, οι δικλίδες μπορεί να παρακαμφθούν από τη συμπαιγνία δύο ή περισσότερων ανθρώπων και τη δυνατότητα της διοίκησης να τις παραγκωνήσει»

3. **Αναγνώριση Συμβάντων.** Προσδιορίζονται οι εσωτερικές και εξωτερικές πηγές που μπορεί να επηρεάσουν τη στρατηγική του οργανισμού ή την επίτευξη των σκοπών του. Δεδομένου ότι το επιχειρηματικό περιβάλλον διαρκώς αντιμετωπίζει νέες απειλές και ευκαιρίες, πρέπει να δομηθούν και οι κατάλληλοι μηχανισμοί αναθεώρησης και προσαρμογής σε προγραμματισμένα συμβάντα.
4. **Αξιολόγηση Κινδύνων.** Πραγματοποιείται ανάλυση κατά την οποία προσδιορίζονται οι πιθανότητες πραγματοποίησης των συμβάντων του προηγούμενου βήματος και το εύρος των ενδεχόμενων επιπτώσεών τους.
5. **Απόκριση στους Κινδύνους.** Ορίζονται οι ενέργειες στις οποίες θα προβεί ο οργανισμός ως αποτέλεσμα της επέλευσής των κινδύνων. Τέτοιες ενέργειες πρέπει να συμπεριλαμβάνουν τρόπους απεμπλοκής από τον κίνδυνο, μείωση των πιθανοτήτων πραγματοποίησης ή του εύρους των επιπτώσεων του, μεταφορά ή διαμοίραση του με κάποιον τρίτο, ή τέλος ανάληψή του μαζί με τις επιπτώσεις του.
6. **Δραστηριότητες Ελέγχου.** Θεσπίζονται οι πολιτικές και οι διαδικασίες που θα διασφαλίσουν ότι οι ενέργειες απόκρισης είναι προσιτές και άμεσα εφαρμόσιμες αν χρειαστούν.
7. **Πληροφορίες & Επικοινωνίες.** Πρέπει όλοι όσοι λειτουργούν υπό το πλαίσιο ΔΕΚ να λαμβάνουν, ανάλογα με τις ευθύνες και τις αρμοδιότητες τους, έγκαιρες και αξιόπιστες πληροφορίες για την εξέλιξη των κινδύνων.
8. **Παρακολούθηση.** Διασφαλίζεται ότι όλα τα μέρη του πλαισίου ΔΕΚ εξακολουθούν να λειτουργούν σε όλα τα επίπεδα, πραγματοποιώντας ad hoc ελέγχους και διαρκείς προγραμματισμένες επιθεωρήσεις. Οι κρίσιμες αδυναμίες του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και ΔΕΚ πρέπει να αναγνωρίζονται και αν αναφέρονται στην ανώτατη διοίκηση και το διοικητικό συμβούλιο.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι όσο άρτια δομημένο και αν είναι ένα σύστημα ΔΕΚ, δε διασφαλίζει απόλυτα την επιτυχία της επιχείρησης, παρά μόνο συντείνει στην επίτευξη των στόχων της και στην επιβίωσή της. Η ΔΕΚ π.χ. δεν μπορεί να μετατρέψει έναν αδύναμο διευθυντή σε πρωταγωνιστή, δεν εγγυάται ότι χρηματοοικονομικές καταστάσεις θα είναι 100% αξιόπιστες και απαλλαγμένες από την απάτη, δεν αποκλείεται τα ανθρώπινα λάθη και την υποκειμενικότητα από τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, ούτε θέτει υπό τον έλεγχο των διοικούντων εξωτερικά γεγονότα όπως αλλαγές στις πολιτικές των ανταγωνιστών ή της κυβέρνησης. Ωστόσο η επιχείρηση που εφαρμόζει τις αρχές της ΔΕΚ είναι σίγουρα καλύτερα προετοιμασμένη για την αντιμετώπιση των κινδύνων που θα μπορούσαν να τη θέσουν εκτός αγοράς.

4.4 Ο Νόμος Sarbanes – Oxley

4.4.1 Εισαγωγή

Ο Νόμος Sarbanes – Oxley (γνωστός ως SOX), που επικυρώθηκε στις 30 Ιουλίου του 2002, θεσπίστηκε για να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη των επενδυτών σε ένα χρηματοοικονομικό σύστημα που είχε κλονιστεί σημαντικά από μια σειρά σκανδάλων στην αγορά των Η.Π.Α. Αποτελεί ουσιαστικά μια επίσημη αναθεώρηση (επαναδιατύπωση) των κανόνων εταιρικής διακυβέρνησης, γνωστοποίησης πληροφοριών, συναλλαγών, σύνταξης και δημοσίευσης οικονομικών καταστάσεων.

Μέσα από τις εκατοντάδες σελίδες νομικών εκφράσεων του κειμένου της Πράξης, αυτό που ουσιαστικά συμπεραίνουμε είναι μια απλή διαπίστωση: Η καλή Εταιρική Διακυβέρνηση και οι Ηθικές Επιχειρηματικές Πρακτικές δεν είναι πλέον μια φιλολογία, αλλά αποτελεί Νόμο.

Ο Νόμος Sarbanes- Oxley ήρθε ουσιαστικά να αλλάξει τη φιλοσοφία όλων των ατόμων, ομάδων και φορέων που βρίσκονται γύρω από τη λειτουργία μιας επιχείρησης.

Συγκεκριμένα, οι διοικούντες την εταιρία (Chief Executive Officer και Chief

Financial Officer) είναι υποχρεωμένοι να εγκαταλείψουν την άποψη ότι θα πρέπει να ασχολούνται σχεδόν αποκλειστικά με θέματα στρατηγικής, πολιτικής, ανάπτυξης και επέκτασης της εταιρίας και να δώσουν ιδιαίτερη σημασία στα οικονομικά στοιχεία της εταιρίας καθώς και την επάρκεια των διαδικασιών που κρύβονται πίσω από αυτά και διασφαλίζουν την αξιοπιστία τους.

Επίσης, οι Επιτροπές Ελέγχου, που συχνά στην πράξη ο ρόλος τους είναι καθαρά τυπικός, θα πρέπει να έχουν τουλάχιστον ένα μέλος με γνώσεις και εξειδίκευση στα οικονομικά και λογιστικά θέματα, ενώ είναι πλέον άμεσα για την πρόσληψη, επιλογή και εποπτεία των ορκωτών ελεγκτών της εταιρίας.

Οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να εγκαταλείψουν το συμβουλευτικό ρόλο και να αποκτήσουν εξειδίκευση τόσο σε θέματα ελέγχου οικονομικών στοιχείων και καταστάσεων όσο και σε θέματα που συνδέονται με το βασικό αντικείμενο της εταιρίας και την βασική πηγή των εσόδων της.

Ακόμη και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί προσαρμόζουν πλέον τις απαιτήσεις και προϋποθέσεις που θέτουν για την συνεργασία και παροχή χρηματοδότησης σε εταιρίες, σε αυτά που προβλέπει ο συγκεκριμένος νόμος.

4.4.2 Βασικές αρχές και προϋποθέσεις

Ο Νόμος Sarbanes – Oxley αφορά όλες τις εταιρίες που είναι εισηγμένες ή σκοπεύουν να εισάγουν τις μετοχές τους στις οργανωμένες χρηματιστηριακές αγορές των Η.Π.Α., είτε αυτές οι εταιρίες έχουν την έδρα τους στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής είτε όχι.

Ιδιαίτερα σημαντικά είναι τα εδάφια 302 και 304 (Section 302 & 304), μέσα από τα οποία ο νόμος καθιστά αποκλειστικά και προσωπικά υπεύθυνους τον Διευθύνοντα Σύμβουλο ή Γενικό Διευθυντή (CEO) και τον Γενικό Οικονομικό Διευθυντή (CFO) της επιχείρησης να εγκαθιδρύσουν, να εφαρμόσουν, να αξιολογούν, να παρακολουθούν και να ελέγχουν την αποτελεσματικότητα του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου και ειδικότερα των ελεγκτικών μηχανισμών και σημείων ελέγχου που σχετίζονται με την αξιοπιστία, πληρότητα, ακρίβεια και εγκυρότητα των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης και την αποκάλυψη (κοινοποίηση) σημαντικών εταιρικών πράξεων εκτός ισολογισμού.

Τα βασικά συστατικά του νόμου αυτού συνοψίζονται παρακάτω:

- Ίδρυση του Συμβουλίου Εποπτείας Ελεγκτικών Εισηγμένων Επιχειρήσεων PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board), ενός μη κερδοσκοπικού οργανισμού με βασικό ρόλο την εποπτεία, έλεγχο και παρακολούθηση των ελεγκτικών εταιριών στη διεξαγωγή του έργου τους.
- Καθορίζει σημαντικά θέματα που σχετίζονται με την ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα των ελεγκτών, απαγορεύοντας στις ελεγκτικές εταιρίες την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών (π.χ. Εσωτερικός Έλεγχος), σε πελάτες που είναι ορκωτοί ελεγκτές.
- Ο Νόμος Sarbanes – Oxley επιβάλλει σημαντικές υποχρεώσεις στη διοίκηση των εταιριών σχετικά με την ετοιμασία και δημοσιοποίηση των οικονομικών τους καταστάσεων. Συγκεκριμένα, ο Διευθύνων Σύμβουλος (CEO) και ο Γενικός Οικονομικός Διευθυντής (CFO) της εταιρίας θα πρέπει να πιστοποιούν τόσο σε τριμηνιαία όσο και σε ετήσια βάση, ότι οι οικονομικές καταστάσεις δεν περιέχουν ψευδή στοιχεία ή ότι δεν έχουν γίνει σκόπιμα παραλήψεις σημαντικών γεγονότων που παραποιούν την πραγματική εικόνα της επιχείρησης. Επίσης, ότι οι δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις της εταιρίας απεικονίζουν με δίκαιο, πλήρη και ακριβή τρόπο την πραγματική οικονομική θέση της, τα αποτελέσματα της λειτουργίας και την ρευστότητα της. Σε αυτά θα πρέπει να προσθέσουμε ότι οι προαναφερόμενοι είναι πλέον υποχρεωμένοι να πιστοποιούν ότι όλα τα προβλήματα, ελλείψεις ή σημαντικά κενά που εντοπίζονται στο περιβάλλον ελέγχου, τους ελεγκτικούς μηχανισμούς και τα σημεία ελέγχου της εταιρίας, έχουν κοινοποιηθεί στην Επιτροπή Ελέγχου και τους Ελεγκτές. Σημαντικό επίσης είναι το γεγονός ότι θα πρέπει επιπρόσθετα να πιστοποιούν ότι έχει ανακοινωθεί κάθε περίπτωση απάτης ή πιθανής σημαντικής αλλαγής που πραγματοποιήθηκε στο περιβάλλον ελέγχου της εταιρίας.
- Η διοίκηση της εταιρίας απαιτείται να αξιολογεί σε ετήσια βάση το περιβάλλον ελέγχου και τα σημεία ελέγχου που υπάρχουν σε όλες τις λειτουργίες της εταιρίας. Συγκεκριμένα, η διοίκηση υποχρεούται, βάση νόμου να συντάσσει, να υπογράφει και να καταθέτει έκθεση – δήλωση στην οποία αναλαμβάνει την ευθύνη για την εφαρμογή και διατήρηση ενός επαρκούς περιβάλλοντος εσωτερικού ελέγχου και διαδικασιών σε σχέση με την

ετοιμασία και δημοσιοποίηση των οικονομικών της στοιχείων. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να αξιολογεί σε ετήσια βάση την αποτελεσματικότητα των ελεγκτικών μηχανισμών και των σημείων ελέγχου που συνδέονται με την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεών της.

- Οι ορκωτοί λογιστές της εταιρίας έχουν την υποχρέωση να πιστοποιούν, ως κομμάτι του ελέγχου που πραγματοποιούν και συμπληρωματικά του ελέγχου της αξιοπιστίας, πληρότητας και ακρίβειας των οικονομικών καταστάσεών, την επάρκεια των διαδικασιών, ελεγκτικών μηχανισμών και σημείων ελέγχου που εφαρμόζει η εταιρία και που επηρεάζουν τη σύνταξη των οικονομικών της καταστάσεων, προκειμένου να διασφαλίζουν, στο βαθμό που αυτό είναι δυνατόν, την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων της εταιρίας.
- Προβλέπει σε συγκεκριμένα κεφάλαια του (Title V through XI), σημαντικές ποινές για όσους δεν συμμορφώνονται με τα όσα προβλέπουν οι διατάξεις του, τόσο με τη μορφή χρηματικών προστίμων όσο και με τη μορφή ποινής φυλάκισης.

4.4.3 PCAOB – Βασικές αρμοδιότητες (καθήκοντα)

Όπως αναφέραμε και σε προηγούμενο σημείο της εργασίας αυτής, μέσα από το Νόμο Sarbanes – Oxley δημιουργήθηκε ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ο Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) με ρόλο κυρίως εποπτικό και ελεγκτικό.

Τα βασικά καθήκοντα του συγκεκριμένου οργανισμού, όπως αυτά απορρέουν από το κείμενο της σχετικής νομοθεσίας συνοψίζονται παρακάτω:

- Τήρηση μητρώου με τις εταιρίες ορκωτών λογιστών που εκδίδουν εκθέσεις ελέγχου οικονομικών καταστάσεων (πιστοποιητικά) για εισηγμένες εταιρίες.
- Καθορισμός μέσω νομοθετικής διάταξης ή υιοθέτηση τυποποιημένων προτύπων ελέγχου, ποιοτικού ελέγχου, ηθικής και δεοντολογίας, ανεξαρτησίας καθώς και άλλων προτύπων που σχετίζονται με την ετοιμασία και έκδοση εκθέσεων ελέγχου.
- Διεξαγωγή ελέγχου σε όποια ελεγκτική εταιρία κρίνει σκόπιμο.

- Διενέργεια ελέγχου, ανάκρισης, επιβολή πειθαρχικών μέτρων και κυρώσεων – ποινών (τιμωρίας), στις περιπτώσεις που αυτό δικαιολογείται, στις εταιρίες ορκωτών λογιστών και σε άτομα που συνδέονται με αυτές.
- Διεξαγωγή όποιων άλλων καθηκόντων ή λειτουργιών κρίνονται απαραίτητα, προκειμένου να διασφαλίσει την ύπαρξη επαρκών και υψηλών επαγγελματικών προτύπων και να βελτιώσει την ποιότητα των προαναφερόμενων ελεγκτικών υπηρεσιών από τις εταιρίες ορκωτών λογιστών, με στόχο πάντα την προάσπιση των συμφερόντων των επενδυτών.
- Επιβολή συμμόρφωσης των ελεγκτικών εταιριών και όσων ατόμων συνδέονται με αυτές, με το συγκεκριμένο νόμο.

4.4.4 Νόμος Sarbanes – Oxley και Ευρωπαϊκός Χώρος

Θα πρέπει να αναφέρουμε ότι, όπως γίνεται κατανοητό, ο νόμος αυτός αφορά και επηρεάζει πολλές μεγάλες ευρωπαϊκές αλλά και ελληνικές εταιρίες που έχουν εισηγμένες μετοχές στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης.

Όσον αφορά τις ελληνικές επιχειρήσεις, ενδεικτικά αναφέρουμε τον Οργανισμό Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος, την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, την Alpha Τράπεζα Πίστεως, την Coca Cola Hellenic Bottling Company καθώς και αρκετές ναυτιλιακές εταιρίες όπως η Tsakos Energy Navigation, η Dry ships, η Diana και άλλες οι αλλαγές που έχει προκαλέσει είναι ιδιαίτερα σημαντικές και τώρα πια βιώνουμε ακριβώς την προσπάθεια των εταιριών αυτών να διαμορφώσουν τις συνθήκες και το περιβάλλον εκείνο που θα τους επιτρέψει να επιτύχουν την συμμόρφωση με το νόμο χωρίς προβλήματα.

Τον τελευταίο καιρό υπάρχουν ενδείξεις ότι ο νόμος αυτός ή τουλάχιστον αρκετά από αυτά που προβλέπει, θα αποτελέσουν στο άμεσο μέλλον υποχρεώσεις και των εταιριών που είναι εισηγμένες στα μεγαλύτερα χρηματιστήρια της Ευρώπης. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Εταιρικής Διακυβέρνησης (European Corporate Governance Institute), που αποτελεί έναν ερευνητικό οργανισμό σε θέματα διακυβέρνησης, 28 χώρες δημοσίευσαν κώδικες διακυβέρνησης ή προτεινόμενες βέλτιστες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης στο διάστημα των δύο

(2) ετών που μεσολάβησαν από την ψήφιση του Νόμου Sarbanes-Oxley.

Είναι αλήθεια ότι οι χώρες αυτές μπορεί να μην έχουν την πρόθεση να εφαρμόσουν ακριβώς όσα προβλέπει ο συγκεκριμένος νόμος, όμως σίγουρα δεν μπορούν να τον αγνοήσουν.

Η διαδικασία, βέβαια, εφαρμογής μιας αντίστοιχης νομοθετικής διάταξης στην Ευρώπη δεν είναι ιδιαίτερα εύκολη υπόθεση. Οι αντιδράσεις θα είναι πολλές και από διαφορετικές κατευθύνσεις. Οι διαφωνίες μεταξύ του αν θα πρέπει να υπάρχει νομοθετική ρύθμιση ή απλώς κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης εξακολουθούν να υπάρχουν. Σε σχετική μελέτη που πραγματοποίησε η ελεγκτική εταιρία Ernst & Young διατυπώνεται η άποψη ότι οι ευρωπαϊκές εταιρίες θα αντιμετωπίσουν σημαντικότερες δυσκολίες στην διαδικασία συμμόρφωσης τους με τις προϋποθέσεις του νόμου, γεγονός που θα οφείλεται κυρίως στην τάση που έχουν να διατηρούν λιγότερο συγκεντρωτικές δομές διοίκησης.

Ωστόσο, προς το παρόν τουλάχιστον στον ευρωπαϊκό χώρο επικρατεί η οπτική και το μοντέλο που εκφράζεται κυρίως από τους εκπροσώπους του Ηνωμένου Βασιλείου. Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό οι εισηγμένες εταιρίες μπορούν να επιλέξουν μεταξύ τους να συμμορφωθούν με τα όσα προβλέπουν οι κώδικες και οι βέλτιστες πρακτικές διακυβερνήσεις, ή να μην συμμορφωθούν αφού όμως πρώτα έχουν κοινοποιήσει και επεξηγήσει τους λόγους για τους οποίους το κάνουν αυτό. Μια σημαντική κίνηση προς την κατεύθυνση αλλαγής του τοπίου της εταιρικής διακυβέρνησης στην Ευρώπη με αφορμή το νόμο Sarbanes – Oxley, αποτελεί η Όγδοη Ντιρεκτίβα – Οδηγία (Eighth Directive) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (European Commission), μέσω της οποίας προτείνονται δύο βασικές αλλαγές:

- Όλες οι εισηγμένες εταιρίες αλλά και οι μη εισηγμένες μετοχικές εταιρίες που έχουν λαϊκή βάση, θα υποχρεούνται να σχηματίσουν Επιτροπή Ελέγχου.
- Οι εξωτερικοί – ορκωτοί ελεγκτές θα πρέπει να συντάσσουν και να παραδίδουν σε ετήσια βάση στην Επιτροπή Ελέγχου έκθεση αξιολόγησης του περιβάλλοντος ελέγχου της εταιρίας.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή βρίσκεται ήδη στη διαδικασία τροποποίησης της Τέταρτης και Έβδομης Οδηγίας (Fourth and Seventh Directives), προκειμένου να απαιτούν από τη διοίκηση των εταιριών να περιγράφουν τις διαδικασίες Εσωτερικού Ελέγχου και Διαχείρισης Κινδύνων μέσα στις ετήσιες εκθέσεις τους με τα

ενοποιημένα αποτελέσματα των εταιριών τους.

4.4.5 Αποτελέσματα της εφαρμογής του Νόμου Sarbanes – Oxley Κόστος και οφέλη

Οι γνώμες δίστανται όσον αφορά την χρησιμότητα του νόμου και όσων αυτός προβλέπει, καθώς και για την σχέση κόστους – οφέλους. Χαρακτηριστικά, σε σχετική έρευνα που πραγματοποιήθηκε από το FEI (Financial Executives International, 2005), ποσοστό 94% των ατόμων που απάντησαν και που ήταν στελέχη οικονομικών υπηρεσιών εταιριών, δήλωσαν ότι τα κέρδη από την εφαρμογή του νόμου δεν δικαιολογούν το μεγάλο κόστος που απαιτείται. Και το χειρότερο είναι ότι το κόστος αυξάνεται διαρκώς από έτος σε έτος.

Όπως δείχνουν αρκετές έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία χρόνια, το κόστος συμμόρφωσης με το νόμο Sarbanes – Oxley για τις περισσότερες εταιρίες είναι αρκετά μεγάλο τόσο σε οικονομικούς όρους όσο και σε όρους απαιτούμενης προσπάθειας και κατανάλωσης ανθρωποωρών. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι στη παραπάνω έρευνα που πραγματοποίησε ο FEI, διαπιστώθηκε ότι οι εισηγμένες εταιρίες πληρώνουν τελικά σημαντικά μεγαλύτερο ποσό από ότι αναμενόταν ή υπολογιζόταν για την συμμόρφωση τους με τα όσα προβλέπει ο συγκεκριμένος νόμος. Σύμφωνα με την έρευνα αυτή το συνολικό κόστος συμμόρφωσης με τις προϋποθέσεις του νόμου για τις εισηγμένες εταιρίες ανέρχεται σε 4,36 εκατομμύρια δολάρια, πόσο κατά 39% μεγαλύτερο από αυτό που αναμενόταν με βάση σχετικούς υπολογισμούς από αρμόδιους οργανισμούς.

Μια άλλη διαπίστωση που ενισχύει την άποψη περί υψηλού κόστους συμμόρφωσης με το νόμο, είναι ότι το κόστος (χρήματα) που καλούνται να πληρώσουν οι εισηγμένες εταιρίες στις εταιρίες- ελεγκτές τους για τη διενέργεια των ελέγχων, έχει αυξηθεί σε σχέση με παλαιότερα, κατά ένα ποσοστό 30% - 100% και πολλές φορές περισσότερο. Ο βασικός λόγος αυτής της αύξησης δεν είναι άλλος από την αύξηση του όγκου της εργασίας για τις ελεγκτικές εταιρίες, που προκάλεσε η εφαρμογή του συγκεκριμένου νόμου και η ανάγκη πιστοποίησης εκτός από τα οικονομικά στοιχεία και των διαδικασιών και σημείων ελέγχου που συνδέονται με

αυτά.

Ωστόσο, αυτή είναι μόνο η μία πλευρά του νομίσματος. Η άλλη πλευρά μιλάει για μια χρυσή ευκαιρία για τις εταιρίες αυτές, να οργανώσουν, να "νοικοκυρέψουν" και να τυποποιήσουν τον τρόπο λειτουργίας τους ενώ παράλληλα κατά τη διάρκεια της άσκησης αυτής δίδεται η ευκαιρία στους διοικούντες να γνωρίσουν καλύτερα την εταιρία και να έρθουν αντιμέτωποι με προβλήματα και κινδύνους που υπήρχαν και διαιωνίζονταν χωρίς κανένας να δίνει λύση.

Σχετική έρευνα (Sarbanes – Oxley Section 404 Work: Looking at the Benefits, IIA Research Foundation, 2002) που πραγματοποιήθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής με τη συμμετοχή ατόμων και φορέων που έχουν ήδη βιώσει το πρώτο έτος εφαρμογής του νόμου, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι πέρα από το κόστος η προσπάθεια συμμόρφωσης με το νόμο είχε πολλά ευεργετικά αποτελέσματα για τις εταιρίες.

Τα θετικά αποτελέσματα και η βελτίωση αποτυπώθηκε σε πολλούς και σημαντικούς τομείς της λειτουργίας των εταιριών.

Ενδεικτικά, αναφέρουμε τους κάτωθι:

- Περιβάλλον ελέγχου της εταιρίας (δεοντολογία, ηθική, ρόλοι και αρμοδιότητες).
- Λογιστικές περιοχές υψηλού κινδύνου (εγγραφές κλεισίματος βιβλίων, εγγραφές εκτός βιβλίων, υπολογισμός των εσόδων).
- Διαδικασίες εντοπισμού και αντιμετώπισης πιθανών περιπτώσεων απάτης.
- Γνώση και Ευθύνη της διοίκησης.
- Πληροφοριακά Συστήματα
- Αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα κάποιων λειτουργιών.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι είναι πολύ νωρίς για να εκφέρουμε αντιπροσωπευτική και τεκμηριωμένη άποψη για το αν τα οφέλη από την εφαρμογή του νόμου Sarbanes – Oxley θα δικαιολογήσουν το κόστος που έχει επιφέρει για τις εταιρίες. Μπορούμε ωστόσο να πούμε, ότι βραχυπρόθεσμα οφέλη καθώς και σημαντική βελτίωση σε συγκεκριμένους τομείς έχει επέλθει. Μένει να δούμε αν αυτά τα θετικά αποτελέσματα θα οδηγήσουν σε μακροπρόθεσμα οφέλη και αν θα καταφέρουν τελικά καίριο χτύπημα σε όλα αυτά τα φαινόμενα διαφθοράς των τελευταίων ετών, που άλλωστε αποτελεί και τον απώτερο στόχο.

4.5 Τρόποι Αντιμετώπισης του Φαινομένου

Σ' αυτήν την ενότητα, θα αναφέρουμε τις τεχνικές εκείνες που μπορούν να προσαρμοστούν στα πλαίσια μιας οικονομικής μονάδας τόσο από τους ίδιους τους ελεγκτές προσωπικά όσο και από τη διοίκηση της εταιρίας με σκοπό είτε την καταστολή, δηλαδή τον εντοπισμό των παραποιημένων οικονομικών καταστάσεων είτε την πρόληψη τέτοιου είδους ανεπιθύμητων καταστάσεων.

Όσον αφορά το ρόλο του ελεγκτή, αυτός οφείλει να ασκεί αντικειμενική κριτική και να είναι αμερόληπτος. Ενώ ο τομέας δράσεως του εσωτερικού ελεγκτή περιορίζεται μέσα στην επιχείρηση της οποίας είναι υπάλληλος, αντίθετα ο τομέας δράσεως του εξωτερικού ελεγκτή είναι ευρύτερος και πολυσχιδής (πιστοποίηση περί της αλήθειας και ακρίβειας των οικονομικών καταστάσεων οποιασδήποτε επιχείρησης κλπ), γεγονός από το οποίο προήλθε η ανάγκη οργάνωσης του εξωτερικού ελέγχου σε ίδιο ανεξάρτητο λειτούργημα.

Επιπλέον, οφείλει να είναι συνεχώς ενημερωμένος και άπταιστα καταρτισμένος σχετικά με νέες διατάξεις και νόμους που θεσπίζονται από τα αρμόδια όργανα και επιτροπές. Παράλληλα, είναι πολύ βασικό να διαθέτει ευθυκρισία και να λειτουργεί συνεχώς με κριτική σκέψη, χωρίς να θεωρεί τίποτα δεδομένο και να εντυφά σε βάθος κάθε φορά που διενεργεί τον έλεγχο (forensic fieldwork audit, Rezaee 2002).

Τόσο οι εσωτερικοί ελεγκτές, όσο και οι εξωτερικοί είναι και οι δύο απαραίτητοι, έχουν δε το δικό τους ξεχωριστό ρόλο. Η εργασία των εσωτερικών ελεγκτών δεν μπορεί να αντικατασταθεί από την εργασία των εξωτερικών ελεγκτών, οι οποίοι χρησιμοποιούν τα αποτελέσματα των εσωτερικών ελεγκτών για συμπλήρωμα της δικής τους εργασίας. Μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών πέρα των διαφορών, υπάρχουν και ομοιότητες, όπως το ότι και οι δύο ασχολούνται με τον έλεγχο και χρησιμοποιούν τις ίδιες ελεγκτικές διαδικασίες και τεχνικές. Επίσης, και οι δύο είναι σύμβουλοι.

Από την άλλη, μεταξύ της ομάδας ελέγχου θα πρέπει να υπάρχει άφογη συνεργασία και κατανόηση, σύμπνοια απόψεων και μια κοινή λογική σκέψη ως προς τη διαδικασία ελέγχου. Με την συνεχή συζήτηση μεταξύ των μελών της ομάδας επιτρέπεται η ανταλλαγή απόψεων, γνώσεων και εμπειριών που μπορούν να φανούν

πολύ χρήσιμες για την αποκάλυψη παραποίησης. Ουσιαστικά θέματα που μπορούν να συζητηθούν είναι σχετικά με τη δομή της επιχείρησης, την πολυπλοκότητά της, το είδος των συναλλαγών που πραγματοποιεί, το ήθος και την ιστορία τους, τον κλάδο στον οποίο δραστηριοποιείται, το καθεστώς πίεσης μέσα στο οποίο λειτουργεί, ο ρόλος της διοίκησης στα διάφορα θέματα, ο διαχωρισμός καθηκόντων κτλ.

Η συλλογή των πληροφοριών από την ομάδα ελέγχου για την πιθανότητα ουσιαστικών λαθών λόγω παραποίησης περιλαμβάνει τα εξής τρία βήματα, σύμφωνα με τον Evan Maltese (2005):

1. Συστηματική έρευνα της διοίκησης, της επιτροπής ελέγχου, του τμήματος εσωτερικού ελέγχου, καθώς και των άλλων τμημάτων της επιχείρησης. Η ομάδα ελέγχου θα πρέπει να συζητάει τόσο με τους managers όσο και με τα κατώτερα στελέχη, να παρακολουθεί και να καταγράφει τις αντιδράσεις τους σε ύποπτες δραστηριότητες (στο χρηματοοικονομικό και λειτουργικό τμήμα) και ενδεχόμενες απάτες.
2. Γενική ανάλυση χρηματοοικονομικών και μη παραγόντων που περιλαμβάνονται στο Προσάρτημα της εταιρίας.
3. Εντοπισμός και άμεση αναφορά παραγόντων (risk factors) που είναι συνυφασμένοι με το ενδεχόμενο εμφάνισης παραποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Εξάλλου, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει το Ελεγκτικό Πρότυπο Ν° 99 "Ο εξωτερικός ελεγκτής αν εντοπίσει την παραποίηση σε κάποιο κατώτερο κλιμάκιο θα πρέπει να το αναφέρει αμέσως στο ανάλογο τμήμα της διοίκησης που έχει την εποπτεία του. Ενώ, αν η παραποίηση αφορά διοικητικό στέλεχος ο ελεγκτής θα πρέπει αμέσως να το αναφέρει στην Επιτροπή Ελέγχου".

Από την πλευρά της διοίκησης, τα ανώτερα στελέχη οφείλουν να κατανοήσουν τον κρίσιμο ρόλο του ελεγκτή για την εταιρία και κατ' επέκταση το κοινωνικό σύνολο και να είναι συνεργάσιμα και ειλικρινή. Φυσικά, εδώ τίθεται θέμα ηθικής, με το οποίο ασχολήθηκαν εκτενώς οι Amat, Blake and Downs (1999), σύμφωνα με τους οποίους "Θα πρέπει να τηρούνται κανόνες ηθικής και δεοντολογίας τόσο κατά τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων όσο και κατά τον έλεγχό τους".

Στην αποτροπή δυσάρεστων καταστάσεων θα μπορούσε να συνεισφέρει και η

πρόβλεψη μιας σειράς μέτρων από την πλευρά της εταιρίας για την παρεμπόδιση και τον εντοπισμό τους, με μυστικές ή εμπιστευτικές μεθόδους (fraud vulnerability review, Rezaee 2002), όπως γραφεία ή διορισμένοι υπάλληλοι για την συλλογή παραπόνων και την επίβλεψη ή προστασίας σε εργαζόμενους που έχουν αντιληφθεί το ενδεχόμενο παραποίησης και απλά φοβούνται να εκδηλωθούν επειδή μπορεί να χάσουν την θέση τους.

Προς την κατεύθυνση αυτή θα συνέβαλε καθοριστικά και η εφαρμογή μιας διαδικασίας αποτίμησης της ηθικής και του βίου των υψηλόβαθμων στελεχών που έχουν πρόσβαση στην ελεγκτική διαδικασία, καθώς και ο συνεχής έλεγχος των ίδιων των ελεγκτών (gamesmanship review, Rezaee,2002)

Αλλά αυτό που κατέχει τη σημαντικότερη θέση στην καταπολέμηση του φαινομένου είναι η άσκηση μιας αποτελεσματικής και άγρυπνης διακυβέρνησης της εταιρίας (vigilant and effective corporate governance, Rezaee 2002). Τα βασικά στελέχη της διακυβέρνησης αυτής είναι το διοικητικό συμβούλιο, η επιτροπή ελέγχου, τα υψηλόβαθμα στελέχη της διοίκησης, οι εσωτερικοί και εξωτερικοί ελεγκτές, ενώ στις μέρες μας στην όλη κυβερνητική πολιτική, η οποία μπορεί να διασφαλίσει την αξιοπιστία, διαφάνεια και εγκυρότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και να αποτελέσει τελικά το θεματοφύλακα για επενδυτές, πιστωτές και εργαζομένους της επιχείρησης.

Όσον αφορά το ρόλο του κράτους, είναι απαραίτητη η λήψη μιας σειράς διαδικασιών (enforcement procedures, Rezaee 2002) με σκοπό την τιμωρία στελεχών και επιχειρήσεων που εμπλέκονται σε τέτοιες καταστάσεις. Στόχος θα είναι ο σωφρονισμός όσων διέπραξαν την παραποίηση και ο παραδειγματισμός αυτών που επιθυμούν να προβούν σε ανάλογες ενέργειες. Χαρακτηριστικά αναφέρει ο Rezaee (2002) ότι η SEC ειδικά μετά το σκάνδαλο της Enron έλαβε μία σειρά μέτρων. Μεταξύ άλλων ήταν η φυλάκιση των παραβατών ακόμα και με είκοσι χρόνια, διάφορα θεσπίσματα περιορισμών ασφαλείας για τις εταιρίες που εξαπάτησαν το κοινό ακόμα και για πέντε χρόνια μετά τν πράξη τους και νέες ποινές για τις δημόσιες επιχειρήσεις που εξαπάτησαν τους επενδυτές τους για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο ακόμα και των είκοσι πέντε ετών.

Ωστόσο, με βάση την παραπάνω ανάλυση παραμένει ακόμα το ερώτημα "Αν όντως υπάρχει λύση;" Σαφή απάντηση δεν μπορούμε να δώσουμε. Απλά ελπίζουμε ότι στο μέλλον αυτό που θα επικρατήσει στην γενικότερη φιλοσοφία μιας

επιχείρησης, από τον πιο απλό εργαζόμενο της μέχρι και το πιο υψηλόβαθμο διοικητικό στέλεχος είναι να συνειδητοποιήσουν όλοι το γεγονός ότι η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων συνιστά έγκλημα με πολυδιάστατες οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές, νομικές και ηθικές προεκτάσεις και επομένως χρειάζεται υπευθυνότητα και ηθικός προβληματισμός.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σκοπός της συγκεκριμένης πτυχιακής ήταν η παρουσίαση των Λογιστικών Σκανδάλων, έχοντας ως κύριο σημείο αναφοράς την ελληνική και ξένη βιβλιογραφία και αρθρογραφία.

Ως κεντρικό συμπέρασμα μπορούμε να εξάγουμε το ότι η τάση των διοικήσεων να εμφανίζουν παραπλανητική εικόνα της επιχείρησης τους εκμεταλλευόμενες τις αδυναμίες και τα κενά διαφόρων λογιστικών κανόνων και νόμων ή ακόμα και παραβιάζοντας αυτούς, έχει πάρει ανησυχητικές διαστάσεις.

Αυτό που έχει δεσπόζουσα σημασία για τον περιορισμό των λογιστικών σκανδάλων είναι να εξασφαλιστεί η κοινοποίηση, η διαφάνεια και ο επαγγελματισμός στις επιχειρηματικές συναλλαγές και διαδικασίες. Σε γενικότερη βάση δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι υπάρχει κάποια πανάκεια για την αντιμετώπιση της παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων, ωστόσο, είναι αδιαμφισβήτητο, ότι η σε βάθος κατανόηση των κινήτρων που ωθούν την διοίκηση στην υιοθέτηση μη αποδεκτών τακτικών αποτελεί παράγοντα κλειδί για την πρόληψη της απάτης και την ενίσχυση των μεθόδων αποτελεσματικής εταιρικής διακυβέρνησης.

Ολοκληρώνοντας, θα θέλαμε να επιστήσουμε την προσοχή ελεγκτών, επιχειρήσεων και κρατών, σε σχέση με το συγκεκριμένο θέμα. Γιατί τα Λογιστικά Σκάνδαλα αποτελούν παγκόσμιο πρόβλημα με οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές προεκτάσεις. Μονό με αίσθημα κοινωνικής ευθύνης, ευθυκρισίας και ενδελεχούς ελέγχου απ' όλες τις πλευρές θα μπορέσουμε να περιορίσουμε το φαινόμενο και να οδηγήσουμε την Ελληνική οικονομία σε υψηλά ανταγωνιστικά επίπεδα σε σχέση με το παγκόσμιο στερέωμα και σε συνεχή ανοδική πορεία και ανάπτυξη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Πρωτοψάλτης Ν. Δρ. Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου Επιχειρήσεων. Εκδ. ΣΟΛ. ΑΕ., Αθήνα 2001.

Φίλιος Φ. Βασίλειος Δημιουργική Λογιστική (Creative Accounting), Αθήνα, 2003

Oltsheten E., Σουγιάννη Θ. Ο νόμος Sarbanes –Oxley και τα εταιρικά σκάνδαλα Οικονομικός Ταχυδρόμος pp.70 2004.

Παπαδάτου Θεοδώρα Εσωτερικός και Εξωτερικός Έλεγχος ανωνύμων εταιριών . Έκδοση Β, Εκδόσεις Σακκουλά, 2005.

Σπαθής Χαράλαμπος Εμπειρική διερεύνηση της παραποίησης των Οικονομικών Καταστάσεων Λογιστής, Τεύχος 570, Σεπτέμβριος 2002,

Μπαράλέξης Σ., Ματθαιοπούλου Μ. Σημειώσεις στην Επινοητική Λογιστική, ΠΜΣ Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής 2006.

Μπαράλέξης Σπ. Πανεπιστημιακές Παραδόσεις 2003 στο μάθημα της Επινοητικής Λογιστικής Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής, 2003

Μπαράλέξης Σ.: Γενική Λογιστική : Συνοπτική θεωρία και λυμένες ασκήσεις γενικής λογιστικής κατά το ΕΓΛΣ 1998

Thomson, P. Identification of fraudulent financial reporting through analysis of published financial Statements. Research project for emerging issues/advanced topics course, University of Toronto, 2005

Herrick, T. and Barrionuevo A. Were Enron Andersen Too Close to Allow Auditor to Do Its Job? The Wall Street Journal January 21, 2002.

Thomas W. The Rise and fall of Enron Journal of Accountancy vol.193 (4), pp. 41-44, August 18, 2002.

The AICPA Survey on Preventing Fraud- Fall 2002 Industry Conference, New York

<http://www.aicpa.org/Pages/Default.aspx>

To Ernst & Young fraud report 2006, <http://www.ey.com>

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CE%BA%CE%AC%CE%BD%CE%B4%CE%B1%CE%BB%CE%BF> Enron

<http://www.ase.gr/>

<http://www.kerdos.gr/>

<http://www.naftemporiki.gr/>

<http://www.soel.gr/>

<http://www.kathimerini.gr/>

www.megatv.com

<http://www.tanea.gr/>

<http://www.enet.gr/>

<http://el.wikipedia.org>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΓΧΟΥ

Εκλογή – Σύσταση

Όλα τα μέλη της Επιτροπής Ελέγχου ορίζονται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Εταιρείας, που αποτελείται από τρία τουλάχιστον μη εκτελεστικά μέλη εκ' των οποίων το ένα ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος του οργάνου διοίκησης της, το ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος της Επιτροπής Ελέγχου έχει αποδεδειγμένη επαρκή γνώση σε θέματα λογιστικής και ελεγκτικής. Η θητεία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και συνεδριάζει τουλάχιστον τέσσερις φορές το χρόνο.

Αρμοδιότητες

Η Επιτροπή Ελέγχου, μέσω του Προέδρου της, αναφέρεται στο Διοικητικό Συμβούλιο και διαπιστώνει τη νόμιμη, αποτελεσματική και ανεπηρέαστη διεξαγωγή εσωτερικών και εξωτερικών ελέγχων στην Εταιρία και εξασφαλίζει την επικοινωνία μεταξύ ελεγκτικών οργάνων και Διοικητικού Συμβουλίου. Τα πρακτικά της επιτροπής διανέμονται στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και αποτελούν θέμα ημερήσιας διάταξης της επόμενης συνεδρίασης.

Οι βασικές αρμοδιότητες της Επιτροπής είναι οι ακόλουθες :

- Εξετάζει, σε συνεργασία με την οικονομική διεύθυνση και τους ορκωτούς ελεγκτές, τα ετήσια προγράμματα διενέργειας ελέγχων.
- Εξετάζει θέματα διορισμού, θητείας ή αποχώρησης των ορκωτών ελεγκτών της Εταιρίας.
- Εξετάζει σε συνεργασία με την γενική διεύθυνση και την οικονομική διεύθυνση :
 - Τις εκθέσεις εσωτερικού που χαρακτηρίζονται από την ίδια, τη γενική διεύθυνση ή την οικονομική διεύθυνση ως σημαντικές.

- Την επάρκεια σε ανθρώπινο δυναμικό και εξοπλισμό των υπηρεσιών ελέγχου και την επιβαλλόμενη διάρθρωση τους.
- Εξετάζει σε συνεργασία με την οικονομική διεύθυνση και τους ελεγκτές :
 - Την καταλληλότητα των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου της Εταιρίας, συμπεριλαμβανομένων και των ελέγχων των ηλεκτρονικών συστημάτων πληροφορικής και ασφάλειας.
 - Το περιεχόμενο των εκθέσεων των ορκωτών ελεγκτών, που αφορούν οικονομικές καταστάσεις της Εταιρίας και τις απαντήσεις των αρμόδιων υπηρεσιών.
- Ενημερώνεται από την γενική διεύθυνση, την οικονομική διεύθυνση και τους ελεγκτές, σχετικά με σημαντικούς κινδύνους ή ανοίγματα και κρίνει, τα μέτρα που ελήφθησαν ή πρέπει να ληφθούν, ώστε να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος για την Εταιρία.
- Εξετάζει σε συνεργασία με την γενική διεύθυνση και τους ελεγκτές, τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, τα σχετικά προσαρτήματα και τις εξαμηνιαίες καταστάσεις, όταν δε κρίνει απαραίτητο και τις τριμηνιαίες καταστάσεις, πριν την υποβολή τους στο Διοικητικό Συμβούλιο και διαπιστώνει :
 - Οποιοσδήποτε αλλαγές στον τρόπο σύνταξης.
 - Τομείς που απαιτούν ιδιαίτερες αποφάσεις κρίσεις.
 - Σημαντικές αναπροσαρμογές που προκύπτουν από τον έλεγχο.
 - Τήρηση των λογιστικών αρχών και πρακτικών.
 - Τήρηση των νόμων, των αποφάσεων και των κανόνων του Χρηματιστηρίου Αθηνών Α.Ε.
 - Τήρηση των αποφάσεων και των κανόνων της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Ν.Π.Δ.Δ.

ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Γενικά

Ο προϊστάμενος του τμήματος εσωτερικού ελέγχου ή εσωτερικός ελεγκτής εκτελεί τα καθήκοντά του σύμφωνα με την υφισταμένη ελληνική νομοθεσία και

συμπληρωματικά από τον κώδικα δεοντολογίας έτσι όπως διαμορφώνονται από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, που σημαίνει ότι διέπεται από τις αρχές της ανεξαρτησίας, αντικειμενικότητας και εμπιστευτικότητας. Επιπλέον, δρα σε πλήρη εναρμόνιση με τα Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Άσκηση του Εσωτερικού Ελέγχου (Standards for the Professional Practice of Internal Auditing), καθώς και τις πολιτικές διαδικασίες της Εταιρίας.

Διορισμός – Δεοντολογία

Η διενέργεια εσωτερικού έλεγχου πραγματοποιείται από ειδική υπηρεσία της Εταιρίας, στην οποία απασχολείται τουλάχιστον ένα φυσικό πρόσωπο πλήρους απασχόλησης. Η επαγγελματική εμπειρία των στελεχών του Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου είναι τέτοια ώστε αυτό να μπορέσει να ασκήσει αποτελεσματικά το έργο του.

Ο προϊστάμενος και τα στελέχη του τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου διορίζονται από το Δ.Σ. της Εταιρίας και αναφέρεται στην Επιτροπή Ελέγχου. Δεν μπορούν να οριστούν ως εσωτερικοί ελεγκτές μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, διευθυντικά στελέχη τα οποία έχουν και άλλες εκτός του εσωτερικού ελέγχου αρμοδιότητες ή συγγενείς των παραπάνω μέχρι δευτέρου βαθμού εξ' αίματος ή εξ' αγχιστείας. Η Εταιρεία υποχρεούται να ενημερώνει την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για οποιαδήποτε μεταβολή στα πρόσωπα ή την οργάνωση του εσωτερικού ελέγχου εντός δέκα εργάσιμων ημερών από την μεταβολή αυτή.

Κώδικας Δεοντολογίας του Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου

- **Ανεξαρτησία**

Τα μέλη του τμήματος εσωτερικού ελέγχου είναι ανεξάρτητα από το προσωπικό και τα στελέχη των ελεγχόμενων μονάδων έτσι ώστε να μην επηρεάζονται στην εκτέλεση της εργασίας τους.

- **Αντικειμενικότητα**

Τα μέλη του τμήματος εσωτερικού ελέγχου διατηρούν την απαραίτητη αντικειμενικότητα στην αξιολόγηση των ευρημάτων τους που θα τους επιτρέπει να παρουσιάζουν την πραγματική εικόνα της κάθε ελεγχόμενης περιοχής.

- **Ικανότητα**

Τα μέλη του τμήματος εσωτερικού ελέγχου επιμορφώνονται συνεχώς έτσι ώστε να διατηρούν το απαραίτητο επίπεδο γνώσης και κατάρτισης που θα τους επιτρέψει να εκτελούν αποτελεσματικά τα καθήκοντά τους.

- **Εμπιστευτικότητα**

Τα μέλη του τμήματος εσωτερικού ελέγχου δεν αποκαλύπτουν σε τρίτα μέρη πληροφορίες και στοιχεία που περιήλθαν στην αντίληψή τους κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Αρμοδιότητες

Κατά την άσκηση των καθηκόντων του είναι ο εσωτερικός ελεγκτής δικαιούνται να λάβει γνώσει οποιουδήποτε βιβλίου, εγγράφου, αρχείου, τραπεζικού λογαριασμού και χαρτοφυλακίου της Εταιρίας. Τα μέλη του διοικητικού οφείλουν να συνεργάζονται και να παρέχουν πληροφορίες στον εσωτερικό ελεγκτή και γενικά να διευκολύνουν με κάθε τρόπο το έργο του.

Στις αρμοδιότητες του τμήματος εσωτερικού ελέγχου περιλαμβάνονται τα εξής:

- Ενημερώνει εγγράφως το Διοικητικό Συμβούλιο μέσω της Επιτροπής Εσωτερικού Ελέγχου τουλάχιστον ανά τρίμηνο για τον διενεργούμενο έλεγχο, την πρόοδο της ελεγκτικής εργασίας και το βαθμό υλοποίησης των προτάσεων για βελτίωση.
- Παρίσταται στις Γενικές Συνελεύσεις των μετόχων.
- Αναφέρει στο Διοικητικό Συμβούλιο περιπτώσεις σύγκρουσης ιδιωτικών συμφερόντων των μελών του Δ.Σ. και των διευθυντικών στελεχών της Εταιρίας με τα συμφέροντα της Εταιρίας τις οποίες διαπιστώνει κατά την άσκηση των καθηκόντων του.
- Παρέχει, μετά από έγκριση του Δ.Σ. της Εταιρίας, οποιαδήποτε πληροφορία ζητηθεί εγγράφως από Εποπτικές Αρχές, συνεργάζονται με αυτές και διευκολύνουν με κάθε δυνατό τρόπο το έργο παρακολούθησης, ελέγχου και εποπτείας που αυτές ασκούν.
- Ελέγχει την εφαρμογή και την συνεχή τήρηση του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας και του Καταστατικού της Εταιρίας καθώς και την τήρηση της

χρηματιστηριακής και εν γένει νομοθεσίας που αφορά στην Εταιρία, συμπεριλαμβανομένου και του Κανονισμού Δεοντολογίας της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

- Ελέγχει την τήρηση των δεσμεύσεων που περιέχονται στα Ενημερωτικά φυλλάδια και τα Επιχειρηματικά Σχέδια της Εταιρίας.
- Ελέγχει την νομιμότητα των αμοιβών και παροχών των μελών του Δ.Σ. αναφορικά με τις αποφάσεις των αρμόδιων οργάνων της Εταιρίας.
- Ελέγχει τις σχέσεις και συναλλαγές της Εταιρίας με τις συνδεδεμένες με αυτήν επιχειρήσεις.
- Ελέγχει τις σχέσεις της Εταιρίας με τις εταιρίες στο κεφάλαιο των οποίων συμμετέχουν με ποσοστό τουλάχιστον 10% μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή μέτοχοί της με ποσοστό τουλάχιστον 10%.
- Ελέγχει την τήρηση του κανονισμού επιπέδων έγκρισης και αρμοδιοτήτων των διευθυντικών στελεχών.
- Ελέγχει τους Λογαριασμούς Εσόδων- Εξόδων και Αποτελέσματος.
- Διενεργεί ελέγχους Οικονομικής Φύσης (Στοιχεία Ενεργητικού, Παθητικού, Καθαρή Περιουσία κλπ)
- Ελέγχει τις Διαδικασίες και το Σύστημα Διαχείρισης των Προμηθειών γενικά, συμπεριλαμβανομένων των Προμηθευτών και Μεταφορών Υλικών, την Παραλαβή Αγορών και Πρώτων Υλών.
- Ελέγχει το Σύστημα Παραγωγής, Συντήρησης και Αντικατάστασης μηχανών.
- Ελέγχει τα Συστήματα Διασφάλισης Ποιότητας, Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Υγιεινής και Ασφάλειας.
- Ελέγχει τις διαδικασίες του Marketing και των Πωλήσεων.
- Ελέγχει την εν γένει Διοίκηση Προσωπικού (Διαδικασίες, Επιλογή, Αξιολόγηση, Αμοιβές, Άδειες, κλπ).
- Ελέγχει τον Οικονομικό Σχεδιασμό και τους επί μέρους προϋπολογισμούς
- Ελέγχει την Διεύθυνση Πληροφορικής και το Δίκτυο Υπολογιστών (Διαδικασίες, Ασφάλεια συστημάτων).
- Ελέγχει τις συνεργασίες με άλλες εταιρίες.
- Ελέγχει τις συμμετοχές σε διεθνείς δραστηριότητες.

- Λοιποί έλεγχοι και έργα (projects) που θα ζητηθούν από την διοίκηση της Εταιρείας.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 174

25 Αυγούστου 2008

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3693

Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2006/43/ΕΚ περί υποχρεωτικών ελέγχων των ετήσιων και των ενοποιημένων λογαριασμών, για την τροποποίηση των Οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου και για την κατάργηση της Οδηγίας 84/253/ΕΟΚ του Συμβουλίου και άλλες διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

Άρθρο 1
Αντικείμενο

Ο παρών νόμος έχει ως αντικείμενο την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με τις διατάξεις της Οδηγίας 2006/43/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Μαΐου 2006 (ΕΕ L157 της 9.6.2006) και τη συνεπαγόμενη, λόγω της προαναφεράμενης εναρμόνισης, συμπλήρωση και μεταβολή του νομοθετικού πλαισίου, που διέπει τον ελεγκτικολογιστικό θεσμό, όπως, κυρίως, το νομοθετικό αυτό πλαίσιο έχει ρυθμισθεί από το ν. 3148/2003 «Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, αντικατάσταση και συμπλήρωση των διατάξεων για τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 136 Α'/5.6.2003).

Άρθρο 2
Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου και κάθε νομοθετικής ρύθμισης, που διέπει τον ελεγκτικολογιστικό θεσμό ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

1. «Υποχρεωτικός έλεγχος»: ο έλεγχος των ατομικών ή ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων που προβλέπονται από τις Οδηγίες 78/660/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 25ης Ιουλίου 1978 (ΕΕ L 222 της 14.8.1978), 83/349 ΕΟΚ του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 1983 (ΕΕ L193 της 18.7.1983), 86/635 ΕΟΚ του Συμβουλίου της 8ης Δεκεμβρίου 1986 (ΕΕ L 372 της 31.12.1986) και της Οδηγίας 91/674 ΕΟΚ του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1991 (ΕΕ L 374 της 31.12.1991). Επίσης ως «υποχρεωτικός έλεγχος»

ορίζεται και οποιασδήποτε φύσης και έκτασης ελεγκτική εργασία προβλέπεται από την υφιστάμενη νομοθεσία, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, ότι διενεργείται από νόμιμο ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο. Με Κανονιστικές Πράξεις της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (ΕΛΤΕ) μπορεί να χαρακτηριστεί ως «υποχρεωτικός έλεγχος» οποιασδήποτε φύσης και έκτασης ελεγκτική εργασία αναλαμβάνεται από τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα των παραγράφων 2 έως 8 του παρόντος άρθρου.

2. «Νόμιμος ελεγκτής»: φυσικό πρόσωπο που έχει λάβει, σύμφωνα, με τον παρόντα νόμο ή την Οδηγία 43/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Μαΐου 2006 (ΕΕ L157 της 9.6.2006) άδεια από τις αρμόδιες αρχές κράτους - μέλους να διενεργεί υποχρεωτικούς ελέγχους.

3. «Ελεγκτικό γραφείο»: νομικό πρόσωπο, ανεξάρτητα από τον τύπο της νομικής του προσωπικότητας ή οποιαδήποτε άλλη οντότητα, που δεν έχει νομική προσωπικότητα, η οποία έχει λάβει σύμφωνα με τον παρόντα νόμο ή την Οδηγία 43/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Μαΐου 2006 (ΕΕ L157 της 9.6.2006) άδεια από τις αρμόδιες αρχές κράτους - μέλους να διενεργεί υποχρεωτικούς ελέγχους.

4. «Ελεγκτική οντότητα τρίτης χώρας»: οντότητα, με νομική προσωπικότητα ή η οποία δεν έχει νομική προσωπικότητα, που έχει δικαίωμα να διενεργεί ελέγχους ατομικών ή ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων εταιρείας, η οποία έχει συσταθεί κατά τη νομοθεσία τρίτης χώρας.

5. «Ελεγκτής τρίτης χώρας»: φυσικό πρόσωπο που έχει δικαίωμα να διενεργεί ελεγκτική εργασία σε ατομικές ή ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις εταιρείας που έχει συσταθεί κατά τη νομοθεσία τρίτης χώρας.

6. «Ελεγκτής ομίλου»: ένας ή περισσότεροι νόμιμοι ελεγκτές ή ένα ή περισσότερα ελεγκτικά γραφεία ή ένας ή περισσότεροι νόμιμοι ελεγκτές με ένα ή περισσότερα ελεγκτικά γραφεία, που έχουν δικαίωμα να διενεργούν υποχρεωτικούς ελέγχους ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

7. «Δίκτυο»: ευρύτερη διάρθρωση συνεργασίας στην οποία ανήκει ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο και η οποία αποσκοπεί στην κατανομή κερδών ή στοιχείων κόστους ή βρίσκεται υπό κοινή ιδιοκτησία,

έλεγχου ή διοίκηση, ή υπόκειται σε ενιαία πολιτική και διαδικασίες διασφάλισης της ποιότητας ή δραστηριοποιείται υπό κοινή επιχειρηματική στρατηγική ή χρησιμοποιεί κοινό διακριτικό τίτλο ή σημαντικό μέρος επαγγελματικών πόρων. Η ΕΛΤΕ είναι αρμόδια να αποφασίζει, με Κανονιστική Πράξη της, για την ύπαρξη ή μη δικτύου είτε αυτεπάγγελα είτε μετά από αίτημα που της υποβάλλεται, καθώς και για τη μεταβατική περίοδο για τα ελεγκτικά έργα που έχουν αναληφθεί μέχρι την ημερομηνία κατάθεσης του παρόντος νομοσχεδίου στη Βουλή.

8. «Συνδεδεμένο μέρος ελεγκτικού γραφείου»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων, το οποίο βρίσκεται υπό κοινή ιδιοκτησία ή κοινό έλεγχο ή κοινή διοίκηση με το ελεγκτικό γραφείο. Η ΕΛΤΕ είναι αρμόδια να αποφασίζει, με Κανονιστική Πράξη της, για τη συνδρομή ή μη της ιδιότητας του συνδεδεμένου μέρους ελεγκτικού γραφείου, είτε αυτεπάγγελα είτε μετά από αίτημα που της υποβάλλεται.

9. «Έκθεση ελέγχου»: η έκθεση που αναφέρεται στο άρθρο 51α της Οδηγίας 78/660/ΕΟΚ και στο άρθρο 37 της Οδηγίας 83/349/ΕΟΚ, καθώς και κάθε έκθεση που εκδίδεται ως αποτέλεσμα υποχρεωτικών ελέγχων, από νόμιμο ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο.

10. «Διεθνή ελεγκτικά πρότυπα»: τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα (International Standards on Auditing-ISA) και τα συναφή πρότυπα και πρακτικές που αφορούν τον υποχρεωτικό έλεγχο και κάθε φύσης και έκτασης ελεγκτολογιστική εργασία αναλαμβάνεται από τα πρόσωπα των παραγράφων 2 έως 8 του παρόντος άρθρου.

11. «Διεθνή λογιστικά πρότυπα»: τα διεθνή λογιστικά πρότυπα (International Accounting Standards-IAS) τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (International Financial Reporting Standards-IFRS) και οι ερμηνείες τους (SIC - IFRIC Interpretations), οι τροποποιήσεις τους, όπως ισχύουν κάθε φορά, που εκδίδονται ή εγκρίνονται από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Board-IASB).

12. «Οντότητες δημοσίου ενδιαφέροντος»: οι οντότητες που διέπονται από το δίκαιο ενός κράτους - μέλους των οποίων οι μεταβιβάσιμοι τίτλοι είναι εισηγμένοι προς διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά οποιουδήποτε κράτους - μέλους κατά την έννοια του άρθρου 4 παράγραφος 1 σημείο 14 της Οδηγίας 2004/39/ΕΚ, οι οντότητες που προβλέπονται από το άρθρο 1 σημείο 1 της Οδηγίας 2000/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Μαρτίου 2000, οι οντότητες που προβλέπονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 της Οδηγίας 91/674/ΕΟΚ. Με Κανονιστική Πράξη της ΕΛΤΕ μπορούν να ορισθούν και άλλες οντότητες ως οντότητες δημοσίου ενδιαφέροντος για τους σκοπούς του παρόντος νόμου, με γνώμονα τη φύση των δραστηριοτήτων τους, το μέγεθός τους, τον αριθμό των απασχολουμένων σε αυτές και άλλα παρεμφερή κριτήρια.

13. «Μη επαγγελματίας»: φυσικό πρόσωπο το οποίο, τουλάχιστον τρία χρόνια πριν από τη συμμετοχή του στη διοίκηση του συστήματος της δημόσιας εποπτείας, δεν διενήργησε υποχρεωτικούς ελέγχους, δεν είχε δικαιώματα ψήφου σε ελεγκτικό γραφείο, δεν υπήρξε

μέλος στη διοίκηση ελεγκτικού γραφείου και δεν απασχολήθηκε ούτε συνδέθηκε με άλλον τρόπο με κάποιο ελεγκτικό γραφείο.

14. «Κύριος εταίρος»:

α) ένας ή περισσότεροι νόμιμοι ελεγκτές, που έχουν ορισθεί από ένα ελεγκτικό γραφείο, ως κύριοι υπεύθυνοι του συγκεκριμένου υποχρεωτικού ελέγχου ή

β) σε περίπτωση υποχρεωτικού ελέγχου ομίλου οντοτήτων, τουλάχιστον ένας νόμιμος ελεγκτής, που έχει ορισθεί από το ελεγκτικό γραφείο, ως κύριος υπεύθυνος του υποχρεωτικού ελέγχου σε επίπεδο ομίλου και, τουλάχιστον οι νόμιμοι ελεγκτές, που έχουν ορισθεί από το ελεγκτικό γραφείο, ως κύριοι υπεύθυνοι των υποχρεωτικών ελέγχων των σημαντικών οντοτήτων, που ανήκουν στον όμιλο ή

γ) ένας ή περισσότεροι νόμιμοι ελεγκτές που υπογράφουν την έκθεση ελέγχου.

15. «Κανονιστική Πράξη της ΕΛΤΕ»: Απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών κατόπιν εισηγήσεως του Δ.Σ. της ΕΛΤΕ ή Εγκριτικές Αποφάσεις του ίδιου Υπουργού στα πλαίσια της γενικότερης εποπτείας του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΑΔΕΙΑΣ, ΣΥΝΕΧΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Άρθρο 3

Χορήγηση άδειας στους νόμιμους ελεγκτές και στα ελεγκτικά γραφεία

1. Δικαίωμα διενέργειας υποχρεωτικού ελέγχου έχουν οι νόμιμοι ελεγκτές ή τα ελεγκτικά γραφεία που έχουν λάβει άδεια άσκησης επαγγέλματος (επαγγελματική άδεια).

2. Αρμόδια αρχή για τη χορήγηση επαγγελματικής άδειας σε νόμιμους ελεγκτές και ελεγκτικά γραφεία ορίζεται η ΕΛΤΕ. Η χορήγηση ή μη επαγγελματικής άδειας γίνεται με Κανονιστική Πράξη της ΕΛΤΕ μετά από εισήγηση του Συμβουλίου Ποιοτικού Ελέγχου.

3. Για τη χορήγηση επαγγελματικής άδειας σε νόμιμους ελεγκτές πρέπει να συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζονται στα άρθρα 4 και 6 έως 10 του παρόντος νόμου.

4. Για τη χορήγηση επαγγελματικής άδειας σε ελεγκτικό γραφείο πρέπει να πληρούνται σωρευτικά οι παρακάτω προϋποθέσεις:

Α) στα φυσικά πρόσωπα που διενεργούν υποχρεωτικούς ελέγχους για λογαριασμό του ελεγκτικού γραφείου πρέπει να συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζονται στα άρθρα 4 και 6 έως 12 του παρόντος νόμου και να έχουν λάβει επαγγελματική άδεια στην Ελλάδα.

Β) η πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου του ελεγκτικού γραφείου να κατέχεται από ελεγκτικά γραφεία στα οποία έχει χορηγηθεί επαγγελματική άδεια σε οποιοδήποτε κράτος - μέλος ή από φυσικά πρόσωπα για τα οποία συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζονται στα άρθρα 4 και 6 έως 12 του παρόντος νόμου.

Γ) η πλειοψηφία του οργάνου διοίκησης του ελεγκτικού γραφείου πρέπει να ανήκει σε ελεγκτικά γραφεία, στα οποία έχει χορηγηθεί επαγγελματική άδεια σε οποιοδήποτε κράτος - μέλος ή σε φυσικά πρόσωπα για τα οποία συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζονται στα άρθρα 4 και 6 έως 12 του παρόντος νόμου. Όταν το

όργανο διοίκησης έχει μόνο δύο μέλη, για τουλάχιστον ένα μέλος θα πρέπει να συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρούσας περίπτωσης:

Δ) το ελεγκτικό γραφείο να πληροί την προϋπόθεση, που ορίζεται στο άρθρο 4.

Άρθρο 4 Εντιμότητα

Επαγγελματική άδεια χορηγείται σε φυσικά πρόσωπα ή ελεγκτικά γραφεία που διαθέτουν τα απαιτούμενα εχέγγυα εντιμότητας.

Άρθρο 5 Ανάκληση της επαγγελματικής άδειας

1. Η επαγγελματική άδεια του νόμιμου ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου ανακαλείται προσωρινά ή οριστικά με Κανονιστική Πράξη της ΕΛΤΕ μετά από εισήγηση του Συμβουλίου Ποιοτικού Ελέγχου.

2. Η επαγγελματική άδεια του νόμιμου ελεγκτή και του ελεγκτικού γραφείου ανακαλείται σε περίπτωση σοβαρής αμφισβήτησης της εντιμότητάς τους και εφόσον δεν υλοποιηθούν από τον νόμιμο ελεγκτή, μέσα σε χρονικό διάστημα που καθορίζεται από την ΕΛΤΕ, τα μέτρα που θα τους υποδειχθούν από την ΕΛΤΕ, για να αποκατασταθεί η αμφισβήτηση αυτή.

3. Σε περίπτωση ανάκλησης της επαγγελματικής άδειας του νόμιμου ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου, η ΕΛΤΕ έχει υποχρέωση να γνωστοποιήσει το γεγονός και τους λόγους ανάκλησης στις αρμόδιες αρχές των κρατών - μελών οι οποίες έχουν και αυτές χορηγήσει επαγγελματική άδεια. Τα στοιχεία των αρμόδιων αρχών στις οποίες γίνεται η προαναφερόμενη γνωστοποίηση, καταχωρούνται στο Δημόσιο Μητρώο που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 13 του παρόντος νόμου κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο στοιχείο (γ) της παραγράφου 1 του άρθρου 14 του παρόντος νόμου.

Άρθρο 6 Προσόντα

Για να χορηγηθεί σε φυσικό πρόσωπο επαγγελματική άδεια νόμιμου ελεγκτή θα πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά στο πρόσωπο του υποψηφίου οι παρακάτω προϋποθέσεις:

1. Επιτυχής ολοκλήρωση του θεσπισμένου βαθμού εκπαίδευσης (δευτεροβάθμια εκπαίδευση) για την εισαγωγή του σε εκπαιδευτικό ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης.

2. Απόκτηση των αναγκαίων θεωρητικών γνώσεων στα γνωστικά αντικείμενα του άρθρου 8 του παρόντος νόμου, η οποία αποδεικνύεται με την επιτυχία του υποψηφίου στις επαγγελματικές εξετάσεις, επιπέδου τέλους πανεπιστημιακών σπουδών ή ισοδυνάμου επιπέδου, που αναφέρονται στο άρθρο 7 του παρόντος νόμου.

3. Ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης που προβλέπεται από το άρθρο 10 του παρόντος νόμου.

Άρθρο 7 Επαγγελματικές εξετάσεις

1. Αντικειμενικοί σκοποί των επαγγελματικών εξετάσεων είναι να διαπιστωθεί η κατοχή υψηλού επιπέδου θεωρητικών γνώσεων στα γνωστικά αντικείμενα του άρθρου 8 του παρόντος νόμου και η δυνατότητα της ορθής πρακτικής εφαρμογής των προαναφερόμενων θεωρητικών γνώσεων.

2. Οι επαγγελματικές εξετάσεις είναι γραπτές με την επιφύλαξη της αδυναμίας διενέργειας γραπτών εξετάσεων στις περιπτώσεις ατόμων με ειδικές ανάγκες.

3. Οι επαγγελματικές εξετάσεις και οι ειδικές επαγγελματικές εξετάσεις που προβλέπονται από το άρθρο 12 του παρόντος νόμου, τελούν υπό την εποπτεία και τον έλεγχο της ΕΛΤΕ. Στα πλαίσια της εποπτείας και του ελέγχου αυτού, η ΕΛΤΕ με Κανονιστικές Πράξεις αναθέτει την οργάνωση ή εκτέλεση ή αμφότερα τα έργα αυτά σε άτομα ή φορείς του εσωτερικού ή εξωτερικού με αποδεδειγμένη γνώση και εμπειρία στα θέματα αυτά. Οι επαγγελματικές εξετάσεις για όλα ή μέρος των γνωστικών αντικειμένων ή για όλους ή ορισμένους εξεταζόμενους μπορεί να διενεργούνται από κοινού με τις επαγγελματικές εξετάσεις άλλων αρμοδίων αρχών κρατών - μελών της Ε.Ε. ή τρίτων χωρών ή να αποτελούν μέρος των επαγγελματικών εξετάσεων που διενεργούνται από τις αρχές των χωρών αυτών.

4. Μετά από εισήγηση του Συμβουλίου Ποιοτικού Ελέγχου ή των αρμόδιων επαγγελματικών φορέων, η ΕΛΤΕ αποφασίζει για κάθε ουσιαστικό ή διαδικαστικό θέμα σχετίζεται με την οργάνωση και διενέργεια των επαγγελματικών εξετάσεων και των ειδικών επαγγελματικών εξετάσεων, που προβλέπονται από το άρθρο 12 του παρόντος νόμου.

5. Τα θέματα που αναφέρονται στις παραγράφους 2, 3 και 4 του παρόντος άρθρου ρυθμίζονται με Κανονιστικές Πράξεις της ΕΛΤΕ.

Άρθρο 8 Έλεγχος θεωρητικών γνώσεων και πρακτικής εφαρμογής τους

1. Τα γνωστικά αντικείμενα των επαγγελματικών εξετάσεων είναι, τουλάχιστον, τα ακόλουθα:

- α) Γενικές Αρχές Λογιστικής και Λογιστικά Πρότυπα.
- β) Νομοθετικές ρυθμίσεις και πρότυπα αναφερόμενα στη σύνταξη ατομικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.
- γ) Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης.
- δ) Χρηματοοικονομική ανάλυση.
- ε) Κωστολόγηση και διοικητική λογιστική.
- στ) Διαχείριση κινδύνων και εσωτερικός έλεγχος.
- ζ) Ελεγκτική και επαγγελματικές ικανότητες του ελεγκτή.
- η) Νομοθετικές ρυθμίσεις και επαγγελματικά πρότυπα σχετικά με υποχρεωτικούς ελέγχους και τις λοιπές ελεγκτικολογιστικές εργασίες και τους νόμιμους ελεγκτές.
- θ) Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα.
- ι) Κανόνες ανεξαρτησίας και επαγγελματική δεοντολογία.
- ια) Αρχές και ειδικά θέματα εταιρικού δικαίου και εταιρικής διακυβέρνησης συναφή με ελεγκτικές εργασίες.
- ιβ) Αρχές και ειδικά θέματα πτωχευτικού δικαίου.
- ιγ) Φορολογικό δίκαιο.
- ιδ) Αρχές και ειδικά θέματα αστικού και εμπορικού δικαίου.
- ιε) Αρχές και ειδικά θέματα ασφαλιστικού και εργατικού δικαίου.
- ιστ) Πληροφορική και Μηχανογραφικά συστήματα.
- ιζ) Αρχές Οικονομίας, Χρηματοοικονομικής και Οικονομικής των επιχειρήσεων.

ιη) Στοιχεία Μαθηματικών και Στατιστικής.
 ιθ) Βασικές αρχές χρηματοοικονομικής διοίκησης.

2. Με Κανονιστικές Πράξεις της ΕΛΤΕ, μετά από εισήγηση του Συμβουλίου Ποιοτικού Ελέγχου ή των αρμόδιων επαγγελματιών φορέων, καθορίζεται και αναπροσαρμόζεται το ειδικότερο περιεχόμενο των γνωστικών αντικειμένων της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, για την προσαρμογή του στις εξελίξεις της ελεγκτικής και του ελεγκτικού επαγγέλματος.

Άρθρο 9 Απαλλαγές

Κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις του άρθρου 6 αλλά μέσα στα πλαίσια των αντικειμενικών σκοπών των επαγγελματιών εξετάσεων που καθορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 7 του παρόντος νόμου, με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΛΤΕ μετά από εισήγηση του Συμβουλίου Ποιοτικού Ελέγχου ή των αρμόδιων επαγγελματιών φορέων, παρέχεται η δυνατότητα απαλλαγής από τις επαγγελματικές εξετάσεις σε ένα ή περισσότερα από τα γνωστικά αντικείμενα της παραγράφου 1 του άρθρου 8, στην περίπτωση που υποψήφιος κατέχει ακαδημαϊκό τίτλο ανώτατης εκπαίδευσης για την απόκτηση του οποίου εξετάστηκε στα γνωστικά αυτά αντικείμενα ή έχει επιτύχει στα γνωστικά αυτά αντικείμενα σε επαγγελματικές εξετάσεις ισοδύναμες με τις επαγγελματικές εξετάσεις του άρθρου 7 του παρόντος νόμου.

Άρθρο 10 Πρακτική άσκηση

1. Για να εξασφαλισθεί η ικανότητα πρακτικής εφαρμογής των απαιτούμενων θεωρητικών γνώσεων, οι ασκούμενοι πραγματοποιούν πρακτική άσκηση διάρκειας τουλάχιστον τριών ετών εφόσον είναι πτυχιούχοι ΑΕΙ ή ΤΕΙ και έξι ετών για τις λοιπές περιπτώσεις. Η πρακτική άσκηση περιλαμβάνει κυρίως τη συμμετοχή ασκούμενων σε υποχρεωτικούς ελέγχους.

2. Η πρακτική άσκηση πραγματοποιείται για δυο τουλάχιστον έτη, υπό την εποπτεία νόμιμου ελεγκτή που έχει λάβει επαγγελματική άδεια σε οποιοδήποτε κράτος - μέλος.

3. Η ΕΛΤΕ έχει δικαίωμα, κατά τη διακριτική της ευχέρεια και με κάθε πρόσφορο μέσο, να κρίνει καθ' όλη τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης και μέσα στα πλαίσια του αντικειμενικού σκοπού της πρακτικής άσκησης, την επάρκεια του περιεχομένου της πρακτικής άσκησης και την επάρκεια της εποπτείας των προσώπων, περιλαμβανομένων και των νόμιμων ελεγκτών, που αναλαμβάνουν την εποπτεία των ασκούμενων.

Άρθρο 11 Συνεχής εκπαίδευση

1. Για τη διατήρηση της επαγγελματικής άδειας, που προβλέπεται από το άρθρο 3 του παρόντος νόμου, οι νόμιμοι ελεγκτές είναι υποχρεωμένοι να συμμετέχουν σε προγράμματα συνεχούς εκπαίδευσης, που παρέχονται από φορείς του εσωτερικού ή εξωτερικού.

2. Η διάρκεια και η επάρκεια του περιεχομένου των προγραμμάτων συνεχούς εκπαίδευσης και η επάρκεια των φορέων που τα παρέχουν κρίνονται με Κανονιστική Πράξη της ΕΛΤΕ, μετά από εισήγηση του Συμβουλίου

Ποιοτικού Ελέγχου ή των αρμόδιων επαγγελματιών φορέων. Στα προγράμματα συνεχούς εκπαίδευσης περιλαμβάνονται και τα προγράμματα, που παρέχονται από τα ελεγκτικά γραφεία ή τους νόμιμους ελεγκτές.

3. Τα προγράμματα συνεχούς εκπαίδευσης μπορούν να παρέχονται με οποιαδήποτε μέθοδο εκπαίδευσης.

Άρθρο 12

Χορήγηση άδειας σε νόμιμους ελεγκτές από άλλα κράτη - μέλη

Οι νόμιμοι ελεγκτές που έχουν λάβει επαγγελματική άδεια σε οποιοδήποτε κράτος - μέλος έχουν δικαίωμα να λάβουν επαγγελματική άδεια στην Ελλάδα, με την προϋπόθεση ότι θα επιτύχουν σε ειδικές επαγγελματικές εξετάσεις, που διενεργούνται στην Ελληνική γλώσσα, μέσα στα πλαίσια που ορίζονται από το άρθρο 4 της Οδηγίας 89/48/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1988, στα γνωστικά αντικείμενα που αναφέρονται στο Ελληνικό νομοθετικό και γενικότερα ρυθμιστικό πλαίσιο, που διέπει τους υποχρεωτικούς ελέγχους και την εργασία των νόμιμων ελεγκτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΕ ΜΗΤΡΩΟ

Άρθρο 13 Δημόσιο Μητρώο

1. Η ΕΛΤΕ είναι αρμόδια να τηρεί δημόσιο μητρώο (Μητρώο Ελεγκτών) για την εγγραφή των νόμιμων ελεγκτών και των ελεγκτικών γραφείων στα οποία έχει χορηγηθεί επαγγελματική άδεια. Με Κανονιστική Πράξη της η ΕΛΤΕ αναθέτει τα διαδικαστικά θέματα τηρήσεως του μητρώου σε αρμόδιο επαγγελματικό φορέα.

2. Το Μητρώο Ελεγκτών τηρείται σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στα άρθρα 14 και 15 του παρόντος νόμου.

3. Με απόφαση του Δ.Σ. της ΕΛΤΕ, δύνανται να περιορίζονται οι γνωστοποιήσεις που απαιτείται να παρέχονται από το Μητρώο Ελεγκτών, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου και του άρθρου 14, στις περιπτώσεις και κατά την έκταση που τούτο είναι αναγκαίο για να περιορισθεί άμεση και σημαντική απειλή της ασφάλειας των εγγεγραμμένων νόμιμων ελεγκτών και των φυσικών προσώπων που απασχολούνται στα ελεγκτικά γραφεία.

4. Η εγγραφή στο Μητρώο Ελεγκτών κάθε νόμιμου ελεγκτή και κάθε ελεγκτικού γραφείου γίνεται με διακεκριμένη αρίθμηση (αριθμός μητρώου).

5. Το Μητρώο Ελεγκτών τηρείται σε ηλεκτρονική μορφή, η πρόσβαση σε αυτό γίνεται με ηλεκτρονικά μέσα και είναι προσιτό στο κοινό.

6. Σε κάθε εγγραφή στο Μητρώο Ελεγκτών γίνεται σαφής μνεία των στοιχείων της ΕΛΤΕ ως αρμόδιας αρχής για:

- α) τη χορήγηση επαγγελματικής άδειας,
- β) τη διασφάλιση της ποιότητας της εργασίας κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 27 του παρόντος νόμου,
- γ) τη διενέργεια ερευνών και επιβολής κυρώσεων κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 28 του παρόντος νόμου,
- δ) την άσκηση δημόσιας εποπτείας κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 30 του παρόντος νόμου.

Άρθρο 14
Εγγραφή των νόμιμων ελεγκτών
στο Μητρώο Ελεγκτών

1. Κάθε εγγραφή νόμιμου ελεγκτή στο Μητρώο Ελεγκτών περιέχει τουλάχιστον τα παρακάτω στοιχεία:

α) όνομα, πλήρη στοιχεία της επαγγελματικής και ατομικής διεύθυνσης και αριθμό μητρώου,

β) το όνομα και το διακριτικό τίτλο καθώς και τα πλήρη στοιχεία της επαγγελματικής διεύθυνσης και της διαδικτυακής διεύθυνσης του ελεγκτικού γραφείου, στο οποίο ή για λογαριασμό του οποίου ο νόμιμος ελεγκτής παρέχει τις υπηρεσίες του, ανεξάρτητα από τη νομική σχέση με την οποία παρέχονται οι υπηρεσίες αυτές,

γ) πλήρη στοιχεία της εγγραφής του νόμιμου ελεγκτή στο Μητρώο Ελεγκτών άλλων κρατών - μελών ή και της εγγραφής του ως ελεγκτή τρίτης χώρας, με σαφή μνεία του αριθμού μητρώου του και του ονόματος της αρμόδιας, για την εγγραφή αυτή, αρχής.

2. Για τους ελεγκτές τρίτης χώρας που εγγράφονται στο Μητρώο Ελεγκτών σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 41 του παρόντος νόμου, στη σχετική εγγραφή υπάρχει σαφής μνεία της ιδιότητάς τους αυτής με σαφή αντιδιαστολή της εγγραφής τους από τις εγγραφές των νόμιμων ελεγκτών.

3. Η ΕΛΤΕ έχει δικαίωμα να ζητήσει οποιαδήποτε διευκρίνιση κρίνει αναγκαία για την ενημέρωση του Μητρώου Ελεγκτών ή να ζητήσει πρόσθετα στοιχεία για την ενημέρωσή του.

Άρθρο 15
Εγγραφή των Ελεγκτικών Γραφείων
στο Μητρώο Ελεγκτών

1. Κάθε εγγραφή ελεγκτικού γραφείου στο Μητρώο Ελεγκτών περιέχει τουλάχιστον τα παρακάτω στοιχεία:

α) το όνομα, το διακριτικό τίτλο, την πλήρη επαγγελματική διεύθυνση και τον αριθμό μητρώου,

β) τη νομική μορφή,

γ) την πλήρη διεύθυνση του αρμόδιου για την παροχή πληροφοριών σχετικά με το ελεγκτικό γραφείο, καθώς και πλήρη διαδικτυακή διεύθυνση,

δ) πλήρη διεύθυνση όλων των επαγγελματικών εγκαταστάσεων του ελεγκτικού γραφείου στην Ελλάδα,

ε) το ονοματεπώνυμο και τον αριθμό Μητρώου Ελεγκτών όλων των νόμιμων ελεγκτών, που παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο ελεγκτικό γραφείο ή ενεργούν για λογαριασμό του ελεγκτικού γραφείου ή συνδέονται με οποιονδήποτε τρόπο με το ελεγκτικό γραφείο, ανεξάρτητα από τη νομική μορφή της σχέσης αυτής,

στ) πλήρη στοιχεία του ονόματος και της επαγγελματικής διεύθυνσης όλων των ιδιοκτητών του ελεγκτικού γραφείου,

ζ) πλήρη στοιχεία του ονόματος και της επαγγελματικής διεύθυνσης όλων των προσώπων που συμμετέχουν στη διοίκηση του ελεγκτικού γραφείου,

η) τα πλήρη στοιχεία του δικτύου στο οποίο ανήκει ή με το οποίο συνεργάζεται το ελεγκτικό γραφείο,

θ) πλήρη στοιχεία τυχόν εγγραφής του ελεγκτικού γραφείου στο Μητρώο Ελεγκτών άλλων κρατών - μελών, ή και της εγγραφής του ως ελεγκτικής οντότητας τρίτης χώρας, με σαφή μνεία του αριθμού μητρώου του και του ονόματος της αρμόδιας, για την εγγραφή αυτή, αρχής.

2. Για τις ελεγκτικές οντότητες τρίτης χώρας που εγγράφονται στο Μητρώο Ελεγκτών σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 41 του παρόντος νόμου, στη σχετική εγγραφή υπάρχει σαφής μνεία της ιδιότητάς τους αυτής και με σαφή αντιδιαστολή της από τις εγγραφές των ελεγκτικών γραφείων.

3. Η ΕΛΤΕ έχει δικαίωμα να ζητήσει οποιαδήποτε διευκρίνιση κρίνει αναγκαία για την ενημέρωση του Μητρώου Ελεγκτών ή να ζητήσει πρόσθετα στοιχεία για την ενημέρωσή του.

Άρθρο 16
Ενημέρωση των πληροφοριών
του Μητρώου Ελεγκτών

1. Οι νόμιμοι ελεγκτές και τα ελεγκτικά γραφεία έχουν την αποκλειστική ευθύνη για την υποβολή των πληροφοριακών στοιχείων που προβλέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 14 και 15 του παρόντος νόμου και για την εντός πέντε ημερολογιακών ημερών ενημέρωση της ΕΛΤΕ σε κάθε μεταβολή τους.

2. Η καθυστέρηση στην παροχή, από τους νόμιμους ελεγκτές, τα ελεγκτικά γραφεία, τους ελεγκτές τρίτης χώρας και τις ελεγκτικές οντότητες τρίτης χώρας, των πληροφοριών που προβλέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 14 και 15 του παρόντος νόμου, συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα και συνεπάγεται, πέραν των λοιπών κυρώσεων, την αποβολή τους από το σύστημα δημόσιας εποπτείας, με συνέπεια οποιαδήποτε ελεγκτική εργασία διενεργείται από αυτούς να μην παράγει ένομο αποτελέσματα, για όσο χρόνο καθυστερεί η παροχή των πληροφοριών.

3. Στα πλαίσια της ασκούμενης από την ΕΛΤΕ δημόσιας εποπτείας παρέχεται σε αυτήν το δικαίωμα ελέγχου της ορθότητας και πληρότητας των υποβαλλόμενων, κατά την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, στοιχείων, με κάθε πρόσφορο μέσο.

4. Η άρνηση υποβολής ή η ανακριβής ή παραπλανητική παροχή των υποβαλλόμενων, κατά την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, στοιχείων, συνεπάγεται την έκδοση Κανονιστικής Πράξης της ΕΛΤΕ με την οποία ανακαλείται οριστικά η επαγγελματική άδεια.

Άρθρο 17
Τεκμηρίωση της ευθύνης για την παροχή
των πληροφοριών του Μητρώου Ελεγκτών

Η ακρίβεια και επάρκεια των πληροφοριακών στοιχείων που προβλέπονται από τα άρθρα 14,15 και 16 του παρόντος νόμου και η τεκμηρίωση της ευθύνης των προσώπων που παρέχουν στην ΕΛΤΕ τις πληροφορίες αυτές, επικυρώνεται με την υπογραφή των οριζόμενων, κατά τα άρθρα 15 και 16 του παρόντος νόμου, προσώπων για την παροχή τους.

Άρθρο 18
Γλώσσα τήρησης του Μητρώου Ελεγκτών

Τα πληροφοριακά στοιχεία που προβλέπονται από τα άρθρα 14,15 και 16 του παρόντος νόμου, καταχωρούνται στο Μητρώο Ελεγκτών στην ελληνική γλώσσα και σε μετάφραση στην αγγλική γλώσσα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ, ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ,
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ

Άρθρο 19
Κώδικας Επαγγελματικής Δεοντολογίας

Οι νόμιμοι ελεγκτές και τα ελεγκτικά γραφεία οφείλουν να συμμορφώνονται με τον ισχύοντα Κώδικα Επαγγελματικής Δεοντολογίας της Διεθνούς Ομοσπονδίας Λογιστών (International Federation of Accountants), εκτός των περιπτώσεων που η Επιτροπή, σύμφωνα με τη κανονιστική διαδικασία στην οποία παραπέμπει το άρθρο 48 παράγραφος 2 της Οδηγίας 2006/43/ΕΚ, θεσπίσει μέτρα εφαρμογής βασισμένα επί των αρχών της επαγγελματικής δεοντολογίας.

Άρθρο 20
Ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα

1. Οι νόμιμοι ελεγκτές και τα ελεγκτικά γραφεία έχουν υποχρέωση να διασφαλίζουν την ανεξαρτησία τους έναντι των ελεγχόμενων από αυτούς οντοτήτων και φέρουν το βάρος της απόδειξης ότι ενεργούν κατά την εκτέλεση της εργασίας τους κατά τρόπο ανεξάρτητο. Κύριο κριτήριο για την ύπαρξη της ανεξαρτησίας τους είναι η μη συμμετοχή τους, με οποιονδήποτε άμεσο ή έμμεσο τρόπο, στη λήψη αποφάσεων, που αναφέρονται στη δραστηριότητα της ελεγχόμενης οντότητας.

2. Ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο έχει υποχρέωση να αρνηθεί τη διενέργεια υποχρεωτικού ελέγχου, όταν μεταξύ του νόμιμου ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου ή του δικτύου στο οποίο ανήκει και της ελεγχόμενης οντότητας υπάρχει οποιαδήποτε οικονομική, επαγγελματική ή άλλη σχέση, η οποία θα οδηγούσε έναν ενημερωμένο, αντικειμενικό και συνετό τρίτο να οδηγηθεί στο συμπέρασμα ότι διακυβεύεται η ανεξαρτησία του ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου. Σχέσεις οι οποίες θα μπορούσαν να θεωρηθούν ότι διακυβεύουν την ανεξαρτησία, είναι ιδιαίτερα η παροχή συμπληρωματικών μη ελεγκτικών υπηρεσιών.

3. Όταν η ανεξαρτησία του νόμιμου ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου απειλείται από καταστάσεις αυτοελέγχου, ιδίου συμφέροντος, ιδιότητας συνηγόρου, οικειότητας, εκφοβισμού και διατάραξης της εμπιστοσύνης κατά την εκτέλεση της εργασίας, ο ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο μπορούν να λάβουν πρόσφορα μέτρα για τον περιορισμό του κινδύνου υπονόμησης της ανεξαρτησίας σε ανεκτό βαθμό. Σε περίπτωση που τα μέτρα αυτά δεν μπορούν να περιορίσουν σε ανεκτό βαθμό τον κίνδυνο υπονόμησης της ανεξαρτησίας, ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο έχουν υποχρέωση να αρνηθούν τη διενέργεια του υποχρεωτικού ελέγχου.

4. Στις περιπτώσεις υποχρεωτικού ελέγχου σε οντότητες δημοσίου ενδιαφέροντος, ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο έχει υποχρέωση να αρνηθεί την παροχή των υπηρεσιών του, εάν υφίστανται συνθήκες αυτοελέγχου ή ιδίου συμφέροντος.

5. Ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο μπορούν να απευθύνονται εγγράφως στην ΕΛΤΕ, εκθέτοντας τα πραγματικά περιστατικά κάθε περίπτωσης, η οποία θα μπορούσε να θεωρηθεί ως κατάσταση που

θέτει σε κίνδυνο την ανεξαρτησία του, καθώς και τα πρόσφορα μέτρα τα οποία προτίθεται να λάβει για τον περιορισμό του κινδύνου σε ανεκτό βαθμό, για τη λήψη μη δεσμευτικής γνωμάτευσης και καθοδήγησης επί του πρακτέου, δεδομένου ότι η τελική κρίση περί της ανεξαρτησίας γίνεται κατά το στάδιο του ποιοτικού ελέγχου, που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 27 του παρόντος νόμου.

6. Ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο έχει υποχρέωση να περιγράφει αναλυτικά, στα Φύλλα Εργασίας, όλους τους κινδύνους για την ανεξαρτησία του, καθώς και τα μέτρα που λαμβάνει για τον περιορισμό των κινδύνων σε ανεκτό βαθμό.

7. Με Κανονιστικές Πράξεις της ΕΛΤΕ μπορεί να ρυθμίζονται, εξειδικεύονται και ερμηνεύονται:

α) θέματα που αναφέρονται στους κινδύνους και τα πρόσφορα μέτρα των παραγράφων 2 και 3 του παρόντος άρθρου,

β) καταστάσεις κατά τις οποίες τεκμαίρεται η υπονόμηση της ανεξαρτησίας,

γ) καταστάσεις και συγκεκριμένα πρόσφορα μέτρα τα οποία, εφόσον ληφθούν και υλοποιηθούν, είναι δυνατόν να άρουν την απαγόρευση, που τίθεται στην παράγραφο 4 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 21
Εμπιστευτικότητα και επαγγελματικό απόρρητο

1. Οι πληροφορίες και τα έγγραφα στα οποία έχει πρόσβαση ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο προστατεύονται από τις ισχύουσες διατάξεις περί επαγγελματικού απορρήτου και τις ρυθμίσεις που προβλέπονται από τα ελεγκτικά πρότυπα του άρθρου 24 του παρόντος νόμου.

2. Οι νόμιμοι ελεγκτές ή τα ελεγκτικά γραφεία δεν μπορούν να επικαλεστούν τις διατάξεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, για τη μη εφαρμογή των λοιπών διατάξεων του παρόντος νόμου και ιδιαίτερα των διατάξεων περί της διασφάλισης της ποιότητας του υποχρεωτικού ελέγχου, της διενέργειας ποιοτικού ελέγχου και ερευνών στην ελεγκτική εργασία και την επιβολή πειθαρχικών κυρώσεων σε αυτούς, σε περίπτωση πλημμελούς εκτέλεσης της εργασίας τους.

3. Όταν νόμιμος ελεγκτής ή ελεγκτικό γραφείο αντικαθίσταται από άλλον νόμιμο ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο, ο προηγούμενος ελεγκτής ή ελεγκτικό γραφείο παρέχουν στον αντικαταστάτη τους πρόσβαση σε όλες τις σχετικές πληροφορίες που αφορούν την ελεγχόμενη οντότητα.

4. Ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο που έχει πάψει να συμμετέχει σε συγκεκριμένο υποχρεωτικό έλεγχο και ο πρώην νόμιμος ελεγκτής ή ελεγκτικό γραφείο εξακολουθούν, για το συγκεκριμένο υποχρεωτικό έλεγχο, να έχουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται από τις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 22
Η ανεξαρτησία των νόμιμων ελεγκτών
όταν οι υποχρεωτικοί έλεγχοι διενεργούνται
στο όνομα και για λογαριασμό ελεγκτικού γραφείου

1. Στην περίπτωση που υποχρεωτικοί έλεγχοι διενεργούνται στο όνομα και για λογαριασμό ελεγκτικού γραφείου, οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη μετόχου ή

εταίρου ή ιδιοκτήτη ή μέλους της διοίκησης ή μέλους του εποπτικού οργάνου του ελεγκτικού γραφείου θέτει σε κίνδυνο την ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα του νόμιμου ελεγκτή, τιμωρείται, πέραν των λοιπών κυρώσεων που προβλέπονται από τις υφιστάμενες διατάξεις, με ανάκληση της επαγγελματικής άδειας του ελεγκτικού γραφείου, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον έξι μηνών.

2. Με Κανονιστικές Πράξεις της ΕΛΤΕ αναπροσαρμόζονται οι κυρώσεις, που επιβάλλονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού.

Άρθρο 23

Αμοιβή υποχρεωτικών ελέγχων

1. Η συμφωνία για λήψη αμοιβής για υπηρεσίες από νόμιμο ελεγκτή ή και ελεγκτικό γραφείο υπό οποιαδήποτε αίρεση ή προθεσμία συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα. Επίσης πειθαρχικό παράπτωμα συνιστά και συμφωνία για λήψη αμοιβής για τη διενέργεια υποχρεωτικού ελέγχου από νόμιμο ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο, που εξαρτάται ή επηρεάζεται από την παροχή άλλων υπηρεσιών που παρέχονται στην ελεγχόμενη οντότητα ή σε θυγατρική της ή σε συγγενή της ή σε από κοινού ελεγχόμενη οντότητα, από τον νόμιμο ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο ή από συνδεδεμένο μέρος του ελεγκτικού γραφείου ή από νόμιμο ελεγκτή ή και ελεγκτικό γραφείο που ανήκει στο ίδιο δίκτυο με αυτούς.

2. Τα πειθαρχικά παραπτώματα της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου συνεπάγονται, πέραν των λοιπών κυρώσεων, και την αποβολή των νόμιμων ελεγκτών ή και των ελεγκτικών γραφείων από το σύστημα δημόσιας εποπτείας και οποιαδήποτε ελεγκτική εργασία διενεργείται από αυτούς δεν παράγει έννομα αποτελέσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΕΛΕΓΚΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Άρθρο 24

Ελεγκτικά Πρότυπα

1. Οι υποχρεωτικοί έλεγχοι, ανάλογα με τη φύση τους διενεργούνται σύμφωνα με:

A) τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα (International Standards on Auditing),

B) τα Διεθνή Πρότυπα Επισκόπησης (International Standards on Review Engagements),

Γ) τα Διεθνή Πρότυπα Συναφών Εργασιών (International Standards on Related Services).

2. Οι νόμιμοι ελεγκτές και τα ελεγκτικά γραφεία έχουν υποχρέωση να εγκαταστήσουν και να διατηρούν εσωτερικό σύστημα διασφάλισης της ποιότητας των εργασιών, που διενεργούνται σύμφωνα με τα πρότυπα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου. Το εσωτερικό σύστημα διασφάλισης της ποιότητας των εργασιών, θα πρέπει να είναι εναρμονισμένο με τα οριζόμενα από τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου Ποιότητας (International Standards on Quality Control).

3. Με Κανονιστικές Πράξεις της ΕΛΤΕ μπορούν να επιβάλλονται πρόσθετες υποχρεώσεις σε σχέση με αυτές που ορίζονται από τα Διεθνή Πρότυπα των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 25

Υποχρεωτικοί έλεγχοι ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων

1. Ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο που έχει αναλάβει τον υποχρεωτικό έλεγχο ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, φέρει την πλήρη και αποκλειστική ευθύνη όσον αφορά όλα τα οικονομικά δεδομένα και τις πληροφορίες που περιέχονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και κατά συνέπεια είναι πλήρως και αποκλειστικός υπεύθυνος για την έκθεση ελέγχου, στην οποία διατυπώνεται η επαγγελματική του γνώμη για τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

2. Στα πλαίσια της ευθύνης που καθιερώνεται από την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, ο ελεγκτής ομίλου οικονομικών μονάδων έχει υποχρέωση να επισκοπεί κριτικά και να αξιολογεί την εργασία των ελεγκτών και των ελεγκτικών οντοτήτων τρίτων χωρών, καθώς και των νομίμων ελεγκτών και των ελεγκτικών γραφείων, που διενεργούν εργασία για τους σκοπούς του ελέγχου των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Ο ελεγκτής ομίλου έχει υποχρέωση να τεκμηριώνει επαρκώς και κατάλληλα τη διενέργεια της προαναφερόμενης επισκόπησης και αξιολόγησης. Η καταλληλότητα και επάρκεια της τεκμηρίωσης κρίνεται από τη δυνατότητα που παρέχεται στην ΕΛΤΕ να διενεργήσει ποιοτικό έλεγχο στην εργασία του ελεγκτή ομίλου.

3. Στην περίπτωση που, για τους σκοπούς του ελέγχου των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, έχει διενεργηθεί ελεγκτική εργασία από ελεγκτή ή ελεγκτική οντότητα τρίτης χώρας με την οποία η ΕΛΤΕ δεν έχει συνάψει συμφωνία συνεργασίας κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 42 του παρόντος νόμου, ο ελεγκτής ομίλου έχει υποχρέωση να παραδώσει στην ΕΛΤΕ τα φύλλα εργασίας ή οποιαδήποτε άλλο έγγραφο ανήκει ή φυλάσσεται από τον ελεγκτή και την ελεγκτική οντότητα τρίτης χώρας, το οποίο, κατά την κρίση της ΕΛΤΕ, είναι απαραίτητο για τη διενέργεια ποιοτικού ελέγχου της εργασίας του. Εάν νομικά ή άλλα κωλύματα παρεμποδίζουν τη διαβίβαση των εγγράφων ελέγχου από μια τρίτη χώρα στον ελεγκτή του ομίλου, τα αποδεικτικά έγγραφα που διατηρεί ο ελεγκτής του ομίλου αποτελούν απόδειξη ότι προέβη σε κατάλληλες ενέργειες, προκειμένου να αποκτήσει πρόσβαση στα αποδεικτικά έγγραφα του ελέγχου και σε περίπτωση εμποδίων πέραν εκείνων της νομοθεσίας της χώρας, αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τα εμπόδια αυτά.

Άρθρο 26

Έκθεση Ελέγχου

Η Έκθεση Ελέγχου υπογράφεται από τον νόμιμο ελεγκτή που διενήργησε την εργασία και σε περίπτωση που η εργασία διενεργήθηκε στο όνομα και για λογαριασμό ελεγκτικού γραφείου, από τον κύριο εταίρο, με σαφή μνεία των στοιχείων του ελεγκτικού γραφείου στο όνομα και για λογαριασμό του οποίου διενεργήθηκε ο υποχρεωτικός έλεγχος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΠΟΙΟΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Άρθρο 27

Σύστημα Ποιοτικού Ελέγχου

1. Η εποπτεία του συστήματος ποιοτικού ελέγχου των νομίμων ελεγκτών και των ελεγκτικών γραφείων ανατί-

θεται στην ΕΛΤΕ που έχει συσταθεί με το ν. 3148/2003 «Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, αντικατάσταση και συμπλήρωση των διατάξεων για τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 136/Α'/5.6.2003).

2. Η διοικητική μέριμνα για την εκτέλεση του ποιοτικού ελέγχου των νομίμων ελεγκτών και των ελεγκτικών γραφείων ανατίθεται στο όργανο της ΕΛΤΕ που προβλέπεται από το άρθρο 3 παρ. 1 του ν. 3148/2003, με το όνομα Συμβούλιο Ποιοτικού Ελέγχου (ΣΠΕ).

Οι αρμοδιότητες του ΣΠΕ αναφέρονται στο άρθρο 5 του ν. 3148/2003, όπως ισχύει σήμερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Άρθρο 28 Σύστημα πειθαρχικής διαδικασίας και πειθαρχικού ελέγχου

Για τις πειθαρχικές κρίσεις κάθε παράβασης της νομοθεσίας και του ρυθμιστικού πλαισίου που διέπει την εργασία των ελεγκτών, θα είναι αρμόδιο το Πειθαρχικό Συμβούλιο (ΠΣ), με αρμοδιότητες που αναφέρονται στο άρθρο 6 του ν. 3148/2003, όπως ισχύει σήμερα.

Άρθρο 29 Αστική ευθύνη - ασφαλιστική κάλυψη

1. Οι νόμιμοι ελεγκτές, τα ελεγκτικά γραφεία και οι ελεγκτικές οντότητες τρίτων χωρών ευθύνονται για κάθε ζημιά από θετική ενέργεια ή παράλειψη.

2. Η ευθύνη για αποζημίωση δεν μπορεί να υπερβεί το δεκαπλάσιο των αμοιβών του ευθυνόμενου νόμιμου ελεγκτή για το συγκεκριμένο ελεγκτικό έργο.

3. Στην περίπτωση που οι υποχρεωτικοί έλεγχοι διενεργούνται στο όνομα και για λογαριασμό ελεγκτικού γραφείου ή ελεγκτικής οντότητας τρίτης χώρας, η ευθύνη για αποζημίωση δεν μπορεί να υπερβεί το δεκαπλάσιο των αμοιβών του ελεγκτικού γραφείου ή της ελεγκτικής οντότητας τρίτης χώρας για το συγκεκριμένο ελεγκτικό έργο.

4. Για την καταβολή της αποζημίωσης που προβλέπεται από την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου, ευθύνονται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον τα πρόσωπα που προβλέπονται από την παράγραφο 1 του άρθρου 22 του παρόντος νόμου.

5. Οι νόμιμοι ελεγκτές, τα ελεγκτικά γραφεία και οι ελεγκτικές οντότητες τρίτων χωρών έχουν υποχρέωση να έχουν ασφαλιστική κάλυψη ίση με τα όρια που προβλέπονται από τις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου.

6. Η μη συμμόρφωση με τα οριζόμενα στην παράγραφο 5 του παρόντος άρθρου συνεπάγεται την αναστολή της άδειας άσκησης επαγγέλματος.

7. Με Κανονιστικές Πράξεις του Δ.Σ. της ΕΛΤΕ, αναπροσαρμόζονται οι κυρώσεις που επιβάλλονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου και το ποσό της αποζημίωσης που προβλέπεται από το άρθρο αυτό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΚΡΑΤΩΝ - ΜΕΛΩΝ

Άρθρο 30 Αρχές δημόσιας εποπτείας

Η δημόσια εποπτεία επί των νομίμων ελεγκτών και των ελεγκτικών γραφείων ασκείται από την ΕΛΤΕ, με

βάση τις αρχές που διατυπώνονται στο ν. 3148/2003, άρθρα 1 έως 13, περί «Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, αντικατάσταση και συμπλήρωση των διατάξεων για τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος και άλλες διατάξεις», όπως ισχύει σήμερα.

Άρθρο 31 Συνεργασία εποπτικών αρχών σε επίπεδο χωρών - μελών

Η ΕΛΤΕ είναι η αρμόδια αρχή στην οποία απευθύνονται οι αρχές δημόσιας εποπτείας των κρατών - μελών για θέματα συνδρομής, στα αντικείμενα της αρμοδιότητάς της.

Άρθρο 32 Αναγνώριση των ρυθμιστικών διατάξεων των κρατών - μελών

1. Σε περίπτωση υποχρεωτικού ελέγχου σε οντότητα με καταστατική έδρα σε άλλο κράτος - μέλος, που διενεργείται από νόμιμο ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο με επαγγελματική άδεια η οποία έχει δοθεί από τις αρμόδιες αρχές αυτού του κράτους - μέλους, η κανονιστική και εποπτική αρμοδιότητα ανήκει στις εποπτικές αρχές αυτού του άλλου κράτους - μέλους.

2. Σε εφαρμογή της γενικής αρχής που καθιερώνεται με την παράγραφο 1 του παρόντος νόμου, σε περίπτωση υποχρεωτικού ελέγχου ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, όταν ο υποχρεωτικός έλεγχος επιβάλλεται από την Ελληνική νομοθεσία και με την προϋπόθεση ότι ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο που διενεργεί τον υποχρεωτικό έλεγχο θυγατρικής εγκατεστημένης σε άλλο κράτος - μέλος δεν έχει λάβει άδεια άσκησης επαγγέλματος στην Ελλάδα, η ΕΛΤΕ δεν έχει δικαίωμα να απαιτήσει για τον νόμιμο ελεγκτή ή το ελεγκτικό γραφείο της θυγατρικής την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου.

3. Σε εφαρμογή της αρχής που καθιερώνεται με την παράγραφο 1 του παρόντος νόμου, σε περίπτωση εταιρείας με καταστατική έδρα σε άλλο κράτος-μέλος της οποίας οι μεταβιβάσιμοι τίτλοι είναι διαπραγματεύσιμοι σε οργανωμένη αγορά που λειτουργεί στην Ελλάδα και ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο που διενεργεί τον υποχρεωτικό έλεγχο των ατομικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων δεν έχει λάβει άδεια άσκησης επαγγέλματος στην Ελλάδα, η κανονιστική και εποπτική αρμοδιότητα για τους νόμιμους ελεγκτές ή τα ελεγκτικά γραφεία ανήκει στις αρμόδιες αρχές του κράτους - μέλους στην οποία έχουν λάβει άδεια.

Άρθρο 33 Επαγγελματικό απόρρητο και συνεργασία των κρατών - μελών

1. Η ΕΛΤΕ συνεργάζεται με τις αρμόδιες αρχές των λοιπών κρατών - μελών σε θέματα της αρμοδιότητάς της. Η συνεργασία αυτή συνίσταται ιδίως στην ανταλλαγή πληροφοριών και στην παροχή και λήψη συνδρομής σε θέματα που αναφέρονται στην άσκηση των αρμοδιοτήτων της ΕΛΤΕ, που καθορίζονται από τον παρόντα νόμο και την άσκηση των αρμοδιοτήτων που καθορίζονται από την Οδηγία 43/2006.

2. Κάθε πρόσωπο που απασχολείται ή απασχολήθηκε στην ΕΛΤΕ ή συνεργάζεται ή συνεργάστηκε με την ΕΛΤΕ, υποχρεούται να μην γνωστοποιεί σε άλλον πληροφορίες ή στοιχεία που περιήλθαν σε γνώση του κατά την άσκηση των καθηκόντων του ή ως αποτέλεσμα

της συνεργασίας του με την ΕΛΤΕ. Το επαγγελματικό απόρρητο δεν ισχύει στις περιπτώσεις συνεργασίας της ΕΛΤΕ με την Τράπεζα της Ελλάδος, την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, την Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων, την Εθνική Αρχή Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, την Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης, τις αρμόδιες εισαγγελικές και δικαστικές αρχές, καθώς και τις υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών που είναι αρμόδιες για την εποπτεία της ΕΛΤΕ, όπου το απόρρητο ισχύει για τους λειτουργούς και υπαλλήλους των αρχών και υπηρεσιών αυτών. Η παράβαση των διατάξεων της παρούσας παραγράφου διώκεται κατά τις διατάξεις του άρθρου 371 του Ποινικού Κώδικα.

3. Η ανταλλαγή εμπιστευτικών πληροφοριών με τις αρμόδιες αρχές άλλων κρατών - μελών επιτρέπεται μετά από σύμφωνη γνώμη των αρμόδιων ελληνικών αρχών για την προστασία προσωπικών δεδομένων.

4. Η ΕΛΤΕ, μετά από έγκριση των αρμόδιων ελληνικών αρχών για την προστασία προσωπικών δεδομένων, διαβιβάζει χωρίς σκόπιμη καθυστέρηση τις αιτούμενες πληροφορίες, στα πλαίσια της συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων αρχών των κρατών - μελών που καθιερώνεται με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου. Η ΕΛΤΕ, στην οποία υποβάλλεται αίτηση παροχής πληροφοριών, λαμβάνει χωρίς σκόπιμη καθυστέρηση όλα τα αναγκαία μέτρα για τη συλλογή τους. Οι διαβιβαζόμενες στις αρμόδιες αρχές των άλλων κρατών - μελών πληροφορίες καλύπτονται από το θεσπισμένο επαγγελματικό απόρρητο που ισχύει στο κράτος - μέλος που λαμβάνει τις πληροφορίες. Αν η ΕΛΤΕ αδυνατεί να παράσχει τις αιτούμενες πληροφορίες χωρίς καθυστέρηση, ενημερώνει σχετικά την αιτούσα αρμόδια αρχή του άλλου κράτους - μέλους, αναφέροντας τους λόγους για την καθυστέρηση παροχής πληροφοριών. Η ΕΛΤΕ μπορεί να απαντήσει αρνητικά σε αίτημα λήψης πληροφοριών αν:

Α) η χορήγηση των πληροφοριών ενδέχεται να προσβάλει την εθνική κυριαρχία, την ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη ή

Β) έχει ήδη κινηθεί πειθαρχική διαδικασία για τις ίδιες πράξεις ή παραλείψεις και κατά των ίδιων νόμιμων ελεγκτών ή ελεγκτικών γραφείων ή

Γ) οι ίδιοι νόμιμοι ελεγκτές ή ελεγκτικά γραφεία έχουν ήδη κριθεί τελεσίδικα για τις ίδιες πράξεις ή παραλείψεις στο πλαίσιο της πειθαρχικής διαδικασίας του άρθρου 28 του παρόντος νόμου.

Με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων που απορρέουν από την εφαρμογή των διατάξεων της ποινικής δικονομίας, οι λαμβανόμενες από την ΕΛΤΕ πληροφορίες στα πλαίσια της συνεργασίας που προβλέπεται από την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της που καθορίζονται από τον παρόντα νόμο και για την εκτέλεση των διαδικασιών που, αποκλειστικά, σχετίζονται με την άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών.

5. Η ΕΛΤΕ οφείλει να γνωστοποιήσει στις αρμόδιες αρχές άλλων κρατών - μελών πράξεις ή παραλείψεις σχετικές με την εφαρμογή της Οδηγίας 43/2006 σε αυτά τα κράτη - μέλη. Οι αρμόδιες αρχές αυτών των κρατών - μελών υποχρεούνται να λάβουν τα αναγκαία μέτρα και να ενημερώσουν την ΕΛΤΕ σχετικά με τα αποτελέσματα της παρέμβασής τους. Αντίστοιχες

υποχρεώσεις έχει η ΕΛΤΕ στις περιπτώσεις υποβολής ανάλογων γνωστοποιήσεων από τις αρμόδιες αρχές άλλων κρατών - μελών.

6. Αρμόδια αρχή άλλου κράτους - μέλους μπορεί να ζητήσει από την ΕΛΤΕ τη διενέργεια από αυτήν, έρευνας στην Ελλάδα ή να επιτραπεί σε προσωπικό της να παρακολουθήσει τη διεξαγωγή έρευνας, που διενεργείται από την ΕΛΤΕ στην Ελλάδα. Στις περιπτώσεις αυτές η διεξαγόμενη έρευνα τελεί πάντοτε υπό τον έλεγχο της ΕΛΤΕ. Η ΕΛΤΕ μπορεί να αρνηθεί τη διενέργεια τέτοιας έρευνας στην Ελλάδα ή την παρακολούθηση της έρευνας από προσωπικό αρμόδιας αρχής άλλου κράτους - μέλους στις περιπτώσεις:

Α) ενδεχόμενης προσβολής της εθνικής κυριαρχίας, ασφάλειας και δημόσιας τάξης,

Β) έναρξης της πειθαρχικής διαδικασίας, που προβλέπεται από το άρθρο 28 του παρόντος νόμου, για τις ίδιες πράξεις ή παραλείψεις και κατά των ίδιων νόμιμων ελεγκτών ή ελεγκτικών γραφείων,

Γ) τελεσίδικης κρίσης κατά την πειθαρχική διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 28 του παρόντος νόμου, για τις ίδιες πράξεις ή παραλείψεις και κατά των ίδιων νόμιμων ελεγκτών ή ελεγκτικών γραφείων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΧ ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΥΣΗ

Άρθρο 34

Ορισμός του νόμιμου ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου

1. Ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο διορίζονται από τη γενική συνέλευση των μετόχων ή των μελών της ελεγχόμενης οντότητας.

2. Σε κάθε περίπτωση διορισμού νόμιμου ελεγκτή ή ελεγκτικού γραφείου θα πρέπει να διασφαλίζεται η ανεξαρτησία του νόμιμου ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου από τα εκτελεστικά μέλη του διοικητικού και διαχειριστικού οργάνου της ελεγχόμενης οντότητας.

3. Με Κανονιστική Πράξη του Δ.Σ. της ΕΛΤΕ κρίνεται, μετά από αίτημα οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον, κατά περίπτωση, η συνδρομή ή μη της γενικής αρχής που καθιερώνεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου. Η διάταξη της παραγράφου αυτής εφαρμόζεται αποκλειστικά στις περιπτώσεις υποχρεωτικών ελέγχων οντοτήτων δημοσίου ενδιαφέροντος.

Άρθρο 35

Παύση και παραίτηση του νόμιμου ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου

1. Οι νόμιμοι ελεγκτές ή τα ελεγκτικά γραφεία παύονται μόνο για βάσιμους και σπουδαίους λόγους. Η διάσταση απόψεων σχετικά με τη λογιστική αντιμετώπιση θεμάτων ή την εφαρμογή ελεγκτικών διαδικασιών δεν συνιστούν βάσιμους λόγους παύσης.

2. Η διοίκηση της ελεγχόμενης οντότητας οφείλει να ενημερώνει γραπτώς την ΕΛΤΕ σε περίπτωση παύσης του νόμιμου ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου, παρέχοντας συγχρόνως επαρκή αιτιολόγηση για τους λόγους της παύσης. Την ίδια υποχρέωση έχει και ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο σε περίπτωση παραίτησης. Η παύση ή η παραίτηση νόμιμου ελεγκτή ή ελεγκτικού γραφείου ισχύει από την έγκρισή της από το Δ.Σ. της ΕΛΤΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Χ
ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ ΟΝΤΟΤΗΤΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

Άρθρο 36
Έκθεση διαφάνειας

1. Οι νόμιμοι ελεγκτές και τα ελεγκτικά γραφεία οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στο δημόσιο μητρώο, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στα άρθρα 13, 14 και 15 του παρόντος νόμου, έχουν υποχρέωση, εντός τριών μηνών από τη λήξη του ημερολογιακού έτους, να υποβάλλουν στην ΕΛΤΕ και να δημοσιοποιούν από το διαδικτυακό τους τόπο, ετήσια έκθεση διαφάνειας στην οποία περιλαμβάνονται τουλάχιστον τα παρακάτω πληροφοριακά στοιχεία:

Α) Νομική μορφή και πλήρη στοιχεία των πραγματικών μετόχων, εταίρων ή ιδιοκτητών, μέχρι τελικού φυσικού προσώπου.

Β) Πλήρης και αναλυτική περιγραφή των νομικών και διαρθρωτικών σχέσεων του δικτύου στο οποίο τυχόν ανήκει ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο.

Γ) Περιγραφή της δομής της εταιρικής διακυβέρνησης του ελεγκτικού γραφείου και πλήρη στοιχεία των προσώπων που διοικούν και είναι διαχειριστές του ελεγκτικού γραφείου.

Δ) Πλήρη και αναλυτική περιγραφή του εσωτερικού συστήματος διασφάλισης ποιότητας που ακολουθεί ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο και δήλωση του αρμόδιου προσώπου ή οργάνου για την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος αυτού, για τον τρόπο ελέγχου της ορθής εφαρμογής του και τα συμπεράσματα από τον έλεγχο αυτόν.

Ε) Ημερομηνία που έγινε ο τελευταίος ποιοτικός έλεγχος, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 27 του παρόντος νόμου, καθώς και αναλυτική περιγραφή της φύσης και έκτασης και των αποτελεσμάτων του διενεργηθέντος ποιοτικού ελέγχου.

ΣΤ) Κατάλογος και πλήρη στοιχεία των οντοτήτων δημοσίου ενδιαφέροντος, καθώς και περιγραφή της φύσης και έκτασης των υποχρεωτικών ελέγχων, που διενεργήθηκαν σε κάθε οντότητα δημοσίου ενδιαφέροντος κατά το έτος στο οποίο αναφέρεται η έκθεση διαφάνειας.

Ζ) Δήλωση του αρμόδιου προσώπου ή οργάνου για την παρακολούθηση θεμάτων εξασφάλισης της ανεξαρτησίας κατά τη διενέργεια υποχρεωτικών ελέγχων, για τις διαδικασίες που ακολουθούνται στον τομέα αυτόν, καθώς και δήλωσή του ότι διενεργήθηκε τέτοιος έλεγχος για όλες τις αναληφθείσες εργασίες.

Η) Πλήρης και αναλυτική περιγραφή της πολιτικής που ακολουθείται σε θέματα συνεχούς εκπαίδευσης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 11 του παρόντος νόμου, καθώς και πλήρης αναφορά για το βαθμό εφαρμογής της πολιτικής αυτής.

Θ) Χρηματοοικονομικές πληροφορίες σχετικά με την οικονομική κατάσταση του νόμιμου ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου, όπως ενδεικτικά, ο κύκλος εργασιών με ανάλυση των αμοιβών σε αμοιβές από υποχρεωτικούς ελέγχους, από λοιπές ελεγκτικολογιστικές φύσης εργασίες, από συμβουλευτικές υπηρεσίες φορολογικού χαρακτήρα, από παροχή λογιστικών υπηρεσιών και από παροχή λοιπών συμβουλευτικών υπηρεσιών.

Ι) Πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο καθορισμού της αμοιβής των νόμιμων ελεγκτών και των μετόχων ή εταίρων ή ιδιοκτητών.

2. Η Έκθεση διαφάνειας υπογράφεται από τον νόμιμο ελεγκτή ή το ελεγκτικό γραφείο ως ένδειξη της ακρίβειας και πληρότητας του περιεχομένου της.

3. Η ΕΛΤΕ έχει δικαίωμα ελέγχου της πληρότητας και ακρίβειας του περιεχομένου της έκθεσης διαφάνειας. Η μη υποβολή ή η υποβολή ανακριβούς ή μη πλήρους έκθεσης διαφάνειας συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα και συνεπάγεται, πέραν των λοιπών κυρώσεων, την αποβολή του νόμιμου ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου από το σύστημα δημόσιας εποπτείας και οποιαδήποτε ελεγκτική εργασία διενεργείται από αυτούς δεν παράγει έννομα αποτελέσματα.

Άρθρο 37
Επιτροπή Ελέγχου

1. Κάθε οντότητα δημοσίου ενδιαφέροντος συστήνει και διατηρεί Επιτροπή Ελέγχου, που αποτελείται από δύο τουλάχιστον μη εκτελεστικά μέλη και ένα ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος του οργάνου διοίκησης της. Όλα τα μέλη της Επιτροπής Ελέγχου ορίζονται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων ή εταίρων, το δε ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος της Επιτροπής Ελέγχου πρέπει να έχει αποδεδειγμένη επαρκή γνώση σε θέματα λογιστικής και ελεγκτικής.

2. Χωρίς να μεταβάλλονται ή να μειώνονται οι υποχρεώσεις των μελών των οργάνων διοίκησης που ορίζονται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων ή εταίρων της ελεγχόμενης οντότητας, η Επιτροπή Ελέγχου έχει, ενδεικτικά, τις παρακάτω υποχρεώσεις:

Α) την παρακολούθηση της διαδικασίας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης,

Β) την παρακολούθηση της αποτελεσματικής λειτουργίας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και του συστήματος διαχείρισης κινδύνων, καθώς και την παρακολούθηση της ορθής λειτουργίας της μονάδας των εσωτερικών ελεγκτών της ελεγχόμενης οντότητας,

Γ) την παρακολούθηση της πορείας του υποχρεωτικού ελέγχου των ατομικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων,

Δ) την επισκόπηση και παρακολούθηση θεμάτων συναφών με την ύπαρξη και διατήρηση της αντικειμενικότητας και ανεξαρτησίας του νόμιμου ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου, ιδιαίτερα όσον αφορά την παροχή στην ελεγχόμενη οντότητα άλλων υπηρεσιών από τον νόμιμο ελεγκτή ή το ελεγκτικό γραφείο.

3. Η πρόταση του οργάνου διοίκησης της ελεγχόμενης οντότητας στη Γενική Συνέλευση για τον ορισμό νόμιμου ελεγκτή ή ελεγκτικού γραφείου, γίνεται μετά από σύσταση της Επιτροπής Ελέγχου.

4. Ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο οφείλει να αναφέρει στην Επιτροπή Ελέγχου κάθε θέμα που έχει σχέση με την πορεία και τα αποτελέσματα του υποχρεωτικού ελέγχου και να επιδώσει, ιδιαίτερη έκθεση με τις αδυναμίες του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, ιδίως, με τις αδυναμίες των διαδικασιών που αφορούν τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση και τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Άρθρο 38
Ανεξαρτησία

1. Πέραν των οριζόμενων στα άρθρα 20 και 22 του παρόντος νόμου, ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο:

Α) κάθε χρόνο επιβεβαιώνει γραπτώς στην Επιτροπή Ελέγχου την ιδιότητα της ανεξαρτησίας του έναντι της ελεγχόμενης οντότητας,

Β) κάθε χρόνο γνωστοποιεί στην Επιτροπή Ελέγχου τη φύση και έκταση άλλων υπηρεσιών που προσφέρθηκαν στην ελεγχόμενη οντότητα, πέραν των υπηρεσιών διενέργειας των υποχρεωτικών ελέγχων,

Γ) διαβουλεύεται με την Επιτροπή Ελέγχου για κάθε απειλή κινδύνου της ανεξαρτησίας του, καθώς και για τα μέτρα που λαμβάνονται για τον περιορισμό του κινδύνου υπονόμησης της ανεξαρτησίας του, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στην παράγραφο 3 του άρθρου 20 του παρόντος νόμου.

2. Για την περιφρούρηση της ανεξαρτησίας του νόμιμου ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου, όσον αφορά τους υποχρεωτικούς ελέγχους:

Α) ο νόμιμος ελεγκτής μπορεί να προσφέρει τις υπηρεσίες του με την ιδιότητά του αυτή για χρονική περίοδο που δεν μπορεί να υπερβεί τα πέντε συνεχή χρόνια και να επαναλάβει τα καθήκοντά του μετά παρέλευση δύο συνεχών χρόνων,

Β) ο κύριος εταίρος του ελεγκτικού γραφείου μπορεί να προσφέρει τις υπηρεσίες του για χρονική περίοδο που δεν μπορεί να υπερβεί τα τέσσερα συνεχή χρόνια και ο ορισμός του μπορεί να επαναληφθεί μετά από παρέλευση τριών συνεχών χρόνων.

3. Ο νόμιμος ελεγκτής ή ο κύριος ελεγκτής του ελεγκτικού γραφείου δεν μπορεί να αναλάβει οποιαδήποτε θέση στη διοίκηση της ελεγχόμενης οντότητας, πριν από την παρέλευση δύο χρόνων από την ημερομηνία που έπαυσε να ενεργεί με αυτή του την ιδιότητα.

Άρθρο 39

Ποιοτικός έλεγχος

Ο ποιοτικός έλεγχος, που προβλέπεται από το άρθρο 27, διενεργείται τουλάχιστον κάθε τρία χρόνια για τους νόμιμους ελεγκτές ή τα ελεγκτικά γραφεία και τις ελεγκτικές οντότητες τρίτων χωρών, που διενεργούν υποχρεωτικούς ελέγχους σε οντότητες δημοσίου ενδιαφέροντος και τουλάχιστον κάθε έξι χρόνια, εφόσον τα παραπάνω πρόσωπα δεν διενεργούν υποχρεωτικούς ελέγχους σε οντότητες δημοσίου ενδιαφέροντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ XI

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΠΤΥΧΕΣ

Άρθρο 40

Άδεια άσκησης επαγγέλματος σε ελεγκτές τρίτων χωρών

1. Η ΕΛΤΕ με Κανονιστική της Πράξη μπορεί να χορηγήσει επαγγελματική άδεια σε ελεγκτή τρίτης χώρας αν, κατά την κρίση της, πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζονται στα άρθρα 4 και 6 έως 11 του παρόντος νόμου. Η άδεια χορηγείται με τον όρο της αμοιβαιότητας.

2. Για τη χορήγηση της άδειας, που προβλέπεται από την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, οι υποψήφιοι θα πρέπει να επιτύχουν σε επαγγελματικές εξετάσεις, που διενεργούνται από την ΕΛΤΕ στα γνωστικά αντικείμενα που αναφέρονται στο άρθρο 12 του παρόντος νόμου.

Άρθρο 41

Εγγραφή στο Μητρώο Ελεγκτών και εποπτεία ελεγκτών και ελεγκτικών οντοτήτων τρίτων χωρών

1. Στο Δημόσιο Μητρώο, που τηρείται σύμφωνα με τα άρθρα 13 έως 15 του παρόντος νόμου και με τους όρους και προϋποθέσεις που ορίζονται στα άρθρα αυτά, εγγράφονται όλοι οι ελεγκτές και οι ελεγκτικές οντότητες τρίτων χωρών, που υποβάλλουν έκθεση ελέγχου για υποχρεωτικούς ελέγχους ατομικών ή ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων εταιρείας που συστάθηκε εκτός της Κοινότητας, της οποίας οι μεταβιβάσιμοι τίτλοι είναι εισηγμένοι για διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά, κατά την έννοια του άρθρου 4 παράγραφος 1 σημείο 14 της Οδηγίας 2004/39/ΕΚ, στην Ελλάδα. Εξαίρεση στα προβλεπόμενα από το πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου υπάρχει, σε περίπτωση που η εταιρεία έχει εκδώσει αποκλειστικά χρεόγραφα εισηγμένα για διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά κράτους - μέλους, κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο β' της Οδηγίας 2004/109/ΕΚ, η ονομαστική αξία των οποίων ανέρχεται τουλάχιστον σε 50.000 ευρώ ανά μονάδα ή, σε περίπτωση χρεογράφων εκφρασμένων σε άλλο νόμισμα, στο ισοδύναμο, κατά την ημερομηνία έκδοσης, των τουλάχιστον 50.000 ευρώ.

2. Στην περίπτωση της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 17 και 18 του παρόντος νόμου.

3. Οι ελεγκτές και οι ελεγκτικές οντότητες τρίτων χωρών, που εγγράφονται στο Δημόσιο Μητρώο, υπόκεινται στο σύστημα εποπτείας, το σύστημα διασφάλισης της ποιότητας και το σύστημα πειθαρχικής διαδικασίας του παρόντος νόμου, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στα άρθρα 27, 28 και 30 του παρόντος νόμου.

4. Εκθέσεις ελέγχου που εκδίδονται από μη εγγεγραμμένους στο δημόσιο μητρώο, που προβλέπεται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου και αφορούν υποχρεωτικούς ελέγχους ατομικών ή ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, δεν παράγουν οποιοδήποτε έννομο αποτέλεσμα.

5. Ελεγκτικές οντότητες τρίτων χωρών εγγράφονται στο Δημόσιο Μητρώο με Κανονιστική Πράξη της ΕΛΤΕ, αν συντρέχουν σωρευτικά:

Α) οι προϋποθέσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 3 του παρόντος νόμου,

Β) για την πλειοψηφία των μελών του διοικητικού οργάνου της ελεγκτικής οντότητας τρίτης χώρας συντρέχουν προϋποθέσεις ισοδύναμες, κατά την κρίση της ΕΛΤΕ, με τα οριζόμενα στα άρθρα 4 έως 10 του παρόντος νόμου,

Γ) για τον ελεγκτή τρίτης χώρας που διενεργεί τον έλεγχο για λογαριασμό ελεγκτικής οντότητας τρίτης χώρας, συντρέχουν προϋποθέσεις ισοδύναμες, κατά την κρίση της ΕΛΤΕ, με τα οριζόμενα στα άρθρα 4 έως 10 του παρόντος νόμου.

Δ) οι έλεγχοι των ατομικών ή ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, διενεργούνται με βάση τα ελεγκτικά πρότυπα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 24 του παρόντος νόμου ή ισοδύναμα, κατά την κρίση της ΕΛΤΕ, ελεγκτικά πρότυπα και τα

οριζόμενα στα άρθρα 20, 22 και 23 του παρόντος νόμου ή ισοδύναμο, κατά την κρίση της ΕΛΤΕ, ρυθμιστικό πλαίσιο.

Ε) υποβάλλεται στην ΕΛΤΕ και δημοσιοποιείται δια του διαδικτυακού τόπου του ελεγκτή ή της ελεγκτικής οντότητας τρίτης χώρας, έκθεση διαφάνειας με περιεχόμενο αυτό που ορίζεται από το άρθρο 36 του παρόντος νόμου ή με ισοδύναμο, κατά την κρίση της ΕΛΤΕ, περιεχόμενο.

Άρθρο 42

Συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές τρίτων χωρών

1. Η ΕΛΤΕ μπορεί να επιτρέψει τη διαβίβαση σε αρμόδιες αρχές τρίτων χωρών, φύλλων εργασίας και άλλων εγγράφων που αναφέρονται σε ελεγκτική εργασία και βρίσκονται στην κατοχή νόμιμων ελεγκτών ή ελεγκτικών γραφείων στους οποίους έχει χορηγήσει επαγγελματική άδεια, υπό τους ακόλουθους όρους:

Α) όλα τα έγγραφα αφορούν ελέγχους εταιρειών που έχουν εκδώσει κινητές αξίες στην τρίτη χώρα που αιτείται τη διαβίβαση ή εταιρείας που ανήκει σε όμιλο που εκδίδει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις στην τρίτη χώρα που αιτείται τη διαβίβαση,

Β) η διαβίβαση γίνεται μέσω της ΕΛΤΕ κατόπιν αιτήσεως της αρμόδιας αρχής που αιτείται τη διαβίβαση,

Γ) οι αρμόδιες αρχές που αιτούνται τη διαβίβαση έχουν χαρακτηριστεί ως επαρκείς από την Επιτροπή,

Δ) οι αρμόδιες αρχές των τρίτων χωρών έχουν συνάψει συμφωνίες συνεργασίας με την ΕΛΤΕ στο πλαίσιο που οριοθετείται από τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου,

Ε) η διαβίβαση προσωπικών δεδομένων είναι σύμφωνη με τα οριζόμενα στο κεφάλαιο IV της Οδηγίας 95/46/ΕΚ.

2. Οι συμφωνίες συνεργασίας που προβλέπονται στην παράγραφο 1 στοιχείο δ' της προηγούμενης παραγράφου θα πρέπει να εξασφαλίζουν:

Α) ότι οι αρμόδιες αρχές των τρίτων χωρών που αιτούνται τη διαβίβαση αιτιολογούν το αίτημά τους,

Β) τα πρόσωπα που απασχολούνται ή απασχολήθηκαν από τις αρμόδιες αρχές της τρίτης χώρας που λαμβάνουν τις πληροφορίες υπόκεινται σε υποχρέωση επαγγελματικού απορρήτου,

Γ) οι αρμόδιες αρχές της τρίτης χώρας μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα διαβιβαζόμενα έγγραφα αποκλειστικά για την άσκηση δημόσιας εποπτείας, διασφάλισης ποιότητας και πειθαρχικού ελέγχου, που διενεργούνται σε ρυθμιστικό πλαίσιο ισοδύναμο με αυτό που καθιερώνεται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου,

Δ) η αίτηση της αρμόδιας αρχής της τρίτης χώρας για τη διαβίβαση εγγράφων μπορεί να απορριφθεί

- αν η διαβίβαση ενδέχεται να προσβάλλει την εθνική κυριαρχία, την ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη στην Ελλάδα ή στην Κοινότητα ή

- αν έχει ξεκινήσει στην Ελλάδα η πειθαρχική διαδικασία για τις ίδιες πράξεις ή παραλείψεις και κατά των ίδιων προσώπων.

Άρθρο 43

Μεταβατική διάταξη

Οι εγγεγραμμένοι στα μητρώα του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών με την ιδιότητα του ορκωτού ελεγκτή και οι ελεγκτικές εταιρείες και κοινοπραξίες ελεγκτών, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου,

θεωρούνται ότι έχουν λάβει άδεια ως νόμιμοι ελεγκτές και ελεγκτικά γραφεία αντιστοίχως, σύμφωνα τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

Οι εγγεγραμμένοι στα μητρώα του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών με οποιαδήποτε ιδιότητα κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου υποβάλλουν αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα με σχετικά αποδεικτικά στοιχεία, αναφερόμενοι στη βαθμίδα εγγραφής τους και το στάδιο επιτυχούς περάτωσης των επαγγελματικών εξετάσεων, κατά τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις του π.δ. 226/1992 και το χρόνο πρακτικής τους άσκησης κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 10 του παρόντος νόμου. Με Κανονιστική Πράξη της ΕΛΤΕ αποφασίζονται για κάθε ενδιαφερόμενο πρόσωπο οι όροι και οι προϋποθέσεις χορήγησης άδειας νόμιμου ελεγκτή κατά τα οριζόμενα στον παρόντα νόμο.

Άρθρο 44

Καταργούμενες διατάξεις

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργούνται:

1. Οι διατάξεις του π.δ. 226/1992 «Περί συστάσεως, οργανώσεως και λειτουργίας του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών, καθώς και περί των όρων εγγραφής σε Ειδικό Μητρώο και ασκήσεως του επαγγέλματος του Ορκωτού Ελεγκτή» που αντίκεινται στον παρόντα νόμο. Το ΣΟΕΛ υποχρεούται να αναπροσαρμόσει το επαγγελματικό του καθεστώς σύμφωνα με τον παρόντα νόμο, αναμορφώνοντας παράλληλα το Εποπτικό του Συμβούλιο σε εννεαμελές με ανώτατο αριθμό ελεγκτών για κάθε ελεγκτική εταιρεία τους τρεις.

2. Κάθε αντίθετη διάταξη με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ XII ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 45

1. Η παράγραφος 11 του άρθρου 1 του ν. 3148/2003 «Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, αντικατάσταση και συμπλήρωση των διατάξεων για τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 136 Α'), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«11. Οι διατάξεις των περιπτώσεων β', δ', ε', στ', ζ' και η' της παραγράφου 1 του άρθρου 6, της παραγράφου 2 του άρθρου 9, της παραγράφου 4 του άρθρου 10 και των παραγράφων 1, 3 και 4 του άρθρου 11 του ν. 3229/2004 (ΦΕΚ 38 Α') έχουν ανάλογη εφαρμογή και στην Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (ΕΛΤΕ). Όπου στις διατάξεις αυτές αναφέρεται Γενικός Διευθυντής, για την ΕΛΤΕ νοείται το Διοικητικό Συμβούλιο. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών ορίζεται η αμοιβή του γραμματέα του Δ.Σ. κατόπιν σχετικής εισήγησης του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΛΤΕ. Οι ετήσιοι προϋπολογισμοί και απολογισμοί της Επιτροπής μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2007 εγκρίνονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών.»

2. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 6 και η περίπτωση α' της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 3148/2003 (ΦΕΚ 136 Α') τροποποιούνται από την έναρξη ισχύος τους ως εξής:

«1. Συνιστάται Πειθαρχικό Συμβούλιο, το οποίο είναι τριμελές, τριετούς θητείας, συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και αποτελείται:

α) από έναν εν ενεργεία ή σε σύνταξη δικηγόρο που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του από το Δ.Σ. της ΕΑΤΕ.»

Άρθρο 46

1. Χορηγούνται εφάπαξ οικονομικές ενισχύσεις στους κατοίκους των Νομών Αχαΐας, Ηλείας και Αιτωλοακαρνανίας, οι οποίοι επλήγησαν από το σεισμό της 8ης Ιουνίου 2008 ως ακολούθως:

α. Οικονομική ενίσχυση ύψους τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ, σε κάθε νοικοκυριό, η οικία του οποίου είτε καταστράφηκε ολοσχερώς είτε κρίνεται κατεδαφιστέα ή επισκευάσιμη και μη κατοικήσιμη μέχρι την επισκευή της.

β. Οικονομική ενίσχυση ποσού δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, ανά νοικοκυριό, για αντικατάσταση οικοσκευής, σε αυτούς που οι οικίες τους κατέρρευσαν ή κρίνονται κατεδαφιστέες.

2. Η καταβολή των ενισχύσεων της προηγούμενης παραγράφου γίνεται στους δικαιούχους άμεσα, κατά παρέκκλιση των διατάξεων περί Δημοσίου Λογιστικού, μέσω της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος, με την υποβολή από τον δικαιούχο αίτησης-υπεύθυνης δήλωσης (ν. 1599/1986) για την κατέρρευση της κύριας κατοικίας του και τις λοιπές ζημιές που υπέστη από το σεισμό. Στην υπεύθυνη δήλωση αναφέρεται και ότι ο δικαιούχος δεν έλαβε την ίδια παροχή από άλλη πηγή, πλην αυτής που τυχόν έχει καταβληθεί από το Λογαριασμό Α' Κοινωνικών Βοηθειών της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, ή/και την Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Η αίτηση συνοδεύεται από βεβαίωση της οικείας δημοτικής αρχής ότι ο δικαιούχος κατοικούσε μόνιμα στο ακίνητο που κατέρρευσε ή υπέστη σοβαρές ζημιές κατά τα ανωτέρω, καθώς και βεβαίωση της Υπηρεσίας Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων για τις ζημιές που υπέστη η κατοικία του δικαιούχου και για το μη κατοικήσιμο αυτής.

3. Σε περίπτωση που η πληγείσα οικία είναι μισθωμένη, δικαιούχος των παροχών είναι ο μισθωτής αυτής, εφόσον αποτελεί την κύρια - μόνιμη κατοικία του.

4. Μετά την καταβολή της ενίσχυσης, η πληρώτρια Τράπεζα αποστέλλει, ηλεκτρονικά και σε φυσική μορφή, στην αρμόδια Δ24 Διεύθυνση Λογαριασμών Δημοσίου του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, καταστάσεις πληρωμών, στις οποίες αναφέρονται συνολικά και αναλυτικά ανά δικαιούχο οι πληρωμές, επισυνάπτοντας τις υπεύθυνες δηλώσεις και τα λοιπά δικαιολογητικά.

5. Η αίτηση-υπεύθυνη δήλωση για οικονομική ενίσχυση των δικαιούχων υποβάλλεται εντός προθεσμίας δύο μηνών από την ημερομηνία εκδήλωσης του σεισμού.

6. Οι διατάξεις της υπ' αριθμ. 2/42589/0026/4.6.2008 απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης εφαρμόζονται αναλόγως και για τον έλεγχο των οικονομικών ενισχύσεων που χορηγούνται βάσει των διατάξεων του παρόντος.

7. Οικονομικές ενισχύσεις που καταβλήθηκαν στους σεισμόπληκτους των Νομών Αχαΐας, Ηλείας και Αιτωλοακαρνανίας υπό τις προϋποθέσεις της υπ' αριθμ.

οικ. 2/44510/0021/11.6.2008 (ΦΕΚ 1088 Β') απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης θεωρείται ότι καταβλήθηκαν νόμιμα.

Άρθρο 47

Ρύθμιση θεμάτων Δήμου Αθηναίων

Ο Δήμος Αθηναίων υπεισέρχεται στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της εκμισθώτριας δημοτικής εταιρείας ειδικού σκοπού με την επωνυμία «Διπλή Ανάπλαση Βοτανικός - Λεωφ. Αλεξάνδρας Α.Ε.», η οποία εκχωρεί, παραχωρεί και μεταβιβάζει τα ανωτέρω στο Δήμο, όπως αυτά αναφέρονται στην από 26.2.2008 Σύμβαση μίσθωσης με την οποία συμφωνήθηκε η εκμίσθωση από την προαναφερόμενη δημοτική εταιρεία στην Ανώνυμη Εταιρεία με την επωνυμία «Παναθηναϊκός Αθλητικός Όμιλος Ποδοσφαιρική Ανώνυμη Εταιρεία» τμήματος εκτάσεως ενενήντα επτά χιλιάδων τετραγωνικών μέτρων του ενοποιημένου οικοδομικού τετραγώνου 45-46-50 της Πολεοδομικής Ενότητας Ελαιώνα/ Βοτανικού του Δήμου Αθηναίων, σύμφωνα με τα άρθρα 11 και 12 του ν. 3481/2006 (ΦΕΚ 162 Α'). Η δημοτική εταιρεία ειδικού σκοπού με την επωνυμία «Διπλή Ανάπλαση Βοτανικός - Λεωφ. Αλεξάνδρας Α.Ε.» απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση που απορρέει από την προαναφερόμενη μισθωτική σχέση.

Άρθρο 48

Στο τέλος της παραγράφου 6 του άρθρου 91 του ν. 3601/2007 (ΦΕΚ 178 Α') προστίθεται το ακόλουθο εδάφιο:

«Σε περίπτωση πτώχευσης του εκδότη, οι ομολογιούχοι και λοιποί δανειστές που εξασφαλίζονται με το νόμιμο ενέχυρο ικανοποιούνται ως προς το μη εξοφλούμενο από το κάλυμα μέρος των απαιτήσεών τους, όπως και οι ανέγγυοι πιστωτές από τη λοιπή περιουσία του εκδότη.»

Άρθρο 49

1. Στο άρθρο 3 του ν. 489/1976 προστίθεται παράγραφος 7 ως ακολούθως:

«7. Οι Εκτελεστικοί Φορείς Συγκοινωνιακού Έργου (ΕΦΣΕ) που αναφέρονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 1 του ν. 2669/1998 (ΦΕΚ 283 Α') «Οργάνωση Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών - Πειραιώς και Περιχώρων» (ΕΘΕΛ Α.Ε., ΗΛΠΑΠ Α.Ε., ΗΣΑΠ Α.Ε.) υπάγονται στην εξαίρεση του άρθρου 3 του ν. 489/1976 για το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από τη λήξη της ασφαλιστικής σύμβασης μέχρι και την υπογραφή νέας μετά από διαγωνιστική διαδικασία και πάντως όχι για διάστημα μεγαλύτερο των έξι μηνών από τη λήξη της ασφαλιστικής σύμβασης. Για τους ασφαλιστικούς κινδύνους του χρονικού διαστήματος της εξαίρεσης, οι ανωτέρω φορείς υποχρεούνται οι ίδιοι να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους στα τρόσπια που θα ζημιωθούν.»

Η ανωτέρω διάταξη ισχύει από 1.7.2008.

2. Το ασυμβίβαστο που προβλέπεται στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 12 του ν.δ. 714/1970 (ΦΕΚ 238 Α') για τους υπαλλήλους της Υ.Π.Α. και του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών καταργείται. Υπάλληλοι της Υ.Π.Α. ή του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών που παραιτήθηκαν εν όψει του ασυμβίβαστου αυτού μπορούν να επανέλθουν στην υπηρεσία. Στην περίπτωση διορισμού υπαλλήλου ή λειτουργού

του δημόσιου τομέα ως Διοικητή ή Υποδιοικητή της Υ.Π.Α., εφαρμόζονται περαιτέρω οι διατάξεις της παραγράφου 18 του άρθρου 32 του ν. 2190/1994 (ΦΕΚ 28 Α'). Οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων ισχύουν αναδρομικά από 1.1.2004.

3. Οι διατάξεις του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 4 του άρθρου 27 του ν. 3185/2003 (ΦΕΚ 229 Α') καταλαμβάνουν τα χρέη των απορροφουσών εταιρειών, όπως ορίζονται στο άρθρο αυτό και των θυγατρικών τους, ανεξάρτητα από το χρόνο γέννησης ή βεβαίωσης της οφειλής.

Άρθρο 50

Θέματα παραχώρησης ακινήτου στην Αθλητική Ένωση Λάρισας για τη δημιουργία νέου αθλητικού κέντρου εν όψει της διοργάνωσης των Μεσογειακών Αγώνων του έτους 2013

1. Η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού (Γ.Γ.Α.) μπορεί να παραχωρήσει υπό όρους τη χρήση, διοίκηση και διαχείριση του ακινήτου εκτάσεως εκατόν σαράντα τριών χιλιάδων πεντακοσίων τετραγωνικών μέτρων και δύο εκατοστών του τετραγωνικού μέτρου (143.500,02 m²) που βρίσκεται στη θέση Μεζούρλο Νεάπολης του Δήμου Λάρισας, όπως το ακίνητο αυτό φαίνεται με στοιχεία 1, 2, 2', 3', 4', 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 1 στο από 26.3.2008 διάγραμμα κλίμακας 1:1000, το οποίο θεωρήθηκε από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Μελετών της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού και του οποίου αντίτυπο σε φωτοσμίκρυνση δημοσιεύεται με τον παρόντα νόμο στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, στο αθλητικό σωματείο με την επωνυμία «Αθλητική Ένωση Λάρισας» (εφεξής «σωματείο»), που ιδρύθηκε με την υπ' αριθμ. 113/1969 απόφαση του Πρωτοδικείου Λάρισας με έδρα τη Λάρισα, το καταστατικό του οποίου καταχωρήθηκε στο βιβλίο αναγνωρισμένων Σωματείων του Πρωτοδικείου Λάρισας με αύξοντα αριθμό 664/1969, όπως αυτό έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα. Από την παραχώρηση εξαιρείται το υπάρχον κλειστό γυμναστήριο το οποίο παραμένει στην ιδιοκτησία της Γ.Γ.Α.

Η διάρκεια της παραχώρησης ορίζεται σε σαράντα εννέα έτη, με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στην περίπτωση γ' της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού, και με τον όρο ότι το σωματείο ή ο οποιοσδήποτε τρίτος που έλκει από αυτό δικαιώματα και υποχρεώσεις αναλαμβάνει, με δικές του δαπάνες κατά τα οριζόμενα στις επόμενες παραγράφους:

Α) τη δημιουργία αθλητικού κέντρου, συνοδών και εμπορικών χρήσεων, το οποίο θα περιλαμβάνει αθλητικές εγκαταστάσεις ενός γηπέδου ποδοσφαίρου χωρητικότητας 16.000 θέσεων και τα κτίρια διαφόρων χρήσεων όπως αυτά προβλέπονται στην υπ' αριθμ. 34723/24.8.2007 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων (ΦΕΚ 395/3.9.2007 Τεύχος Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων και Πολεοδομικών Θεμάτων) και

Β) την κατασκευή σε τμήμα της ανωτέρω έκτασης που εμφανίζεται στο ως άνω διάγραμμα με στοιχεία 24, 25, 26, 1, 23, 24 ιδιοκτησίας Δήμου Λαρισαίων και έχει παραχωρηθεί στη Γ.Γ.Α. με την υπ' αριθμ. 22/17.1.2008 απόφαση δημοτικού συμβουλίου δώδεκα γηπέδων αντιφαίρισης, όπως αυτά ορίζονται ως υπαίθριες αθλητικές

εγκαταστάσεις στην παραπάνω αναφερόμενη απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

Το σύνολο των αθλητικών εγκαταστάσεων και των συνοδών χρήσεων θα παραχωρηθούν, πλην των τεσσάρων εκ των δώδεκα γηπέδων αντιφαίρισης άνευ ανταλλάγματος, στον φορέα διοργάνωσης των Μεσογειακών Αγώνων του έτους 2013 για τις ανάγκες τέλεσης των αγώνων αυτών. Η ευθύνη και το κόστος για τη δημιουργία των ειδικών υποδομών, προσαρμογών και προσθηκών που θα απαιτηθούν για την τέλεση των Μεσογειακών Αγώνων του έτους 2013 αναλαμβάνονται από τον φορέα που θα έχει τη σχετική αρμοδιότητα και δεν ανήκουν στις υποχρεώσεις του σωματείου. Η παραχώρηση του ακινήτου αρχίζει από την ημερομηνία υπογραφής της προβλεπόμενης στην επόμενη παράγραφο σύμβασης. Μετά τη λήξη της παραχώρησης η χρήση, διοίκηση και διαχείριση όλων των κτιριακών και μη εγκαταστάσεων του ακινήτου, μετά των συστατικών και παραρτημάτων τους και όλου του εξοπλισμού τους, όπως θα έχουν διαμορφωθεί και σε όποια κατάσταση ευρίσκονται το χρόνο εκείνον, επανέρχονται στη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, άνευ ουδεμίας αποζημίωσης του σωματείου ή οποιουδήποτε τρίτου.

2. Με σύμβαση που καταρτίζεται μεταξύ της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού και του σωματείου καθορίζονται:

α) Οι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις της παραχώρησης.

β) Οι αθλητικές και τεχνικές προδιαγραφές των αθλητικών εγκαταστάσεων ποδοσφαίρου, οι οποίες πρέπει να είναι κατάλληλες για τη διεξαγωγή των αγώνων των εθνικών ελληνικών ομάδων ποδοσφαίρου και αγώνων ποδοσφαίρου εθνικών και διεθνών διοργανώσεων και τη διεξαγωγή των αθλητικών και άλλων εκδηλώσεων του σωματείου αυτού.

γ) Οι αθλητικές και τεχνικές προδιαγραφές των αθλητικών εγκαταστάσεων αντιφαίρισης και των συνοδευτικών τους, οι οποίες θα καθοριστούν με βάση τις υπάρχουσες σήμερα εγκαταστάσεις κατά είδος, χρήση, μέγεθος και ποιοτικά χαρακτηριστικά.

Κατά τη διάρκεια της παραχώρησης το πρόγραμμα της διάθεσης και λειτουργίας των γηπέδων για την τέλεση και τη διεξαγωγή επίσημων διοργανώσεων ή για την άσκηση της προπονητικής δραστηριότητας θα γίνεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στην ως άνω υπ' αριθμ. 22/17.1.2008 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Λαρισαίων.

Η κατασκευή των δώδεκα γηπέδων αντιφαίρισης, εκ των οποίων τα οκτώ γήπεδα θα χρησιμοποιηθούν για τις ανάγκες των Μεσογειακών Αγώνων του έτους 2013, θα πρέπει να ολοκληρωθεί σταδιακά εντός χρονικής περιόδου δεκαοκτώ μηνών από την έκδοση της οικοδομικής άδειας κατά τρόπο τέτοιο ώστε για καθένα από τα υπάρχοντα γήπεδα που καταστρέφεται να αντικαθίσταται από νέο εντός προθεσμίας σαράντα πέντε ημερών από την καταστροφή του παλαιού.

Η διάρκεια της παραχώρησης της χρήσης του τμήματος του ακινήτου επί του οποίου θα κατασκευαστούν τα γήπεδα αντιφαίρισης μετά των συνοδευτικών τους εγκαταστάσεων ορίζεται σε δεκαπέντε έτη μετά το πέρας της προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου,

μετά την πάροδο της οποίας η χρήση, διοίκηση και διαχείριση όλων των εγκαταστάσεων του ακινήτου, μετά των συστατικών και παραρτημάτων τους και όλου του εξοπλισμού τους, όπως θα έχουν διαμορφωθεί και σε όποια κατάσταση ευρίσκονται το χρόνο εκείνον επανέρχονται αυτοδικαίως στο Δήμο Λαρισαίων, άνευ ουδεμίας αποζημιώσεως του σωματείου ή οποιουδήποτε τρίτου, ο οποίος Δήμος θα έχει εφεξής την αποκλειστική ευθύνη συντήρησης και λειτουργίας των εν λόγω εγκαταστάσεων.

δ) Το χρονοδιάγραμμα δημιουργίας όλων των αθλητικών εγκαταστάσεων.

ε) Οι παρεχόμενες ασφάλειες, εγγυήσεις και ρήτρες που επιβάλλονται για την καλή και εμπρόθεσμη πραγματοποίηση των πιο πάνω εργασιών και επεμβάσεων.

στ) Οι όροι και ο τρόπος της διάθεσης από το σωματείο των απαιτούμενων θέσεων στάθμευσης για τις ανάγκες λειτουργίας του υφιστάμενου κλειστού γυμναστηρίου, οι οποίες θα διατίθενται άνευ ανταλλάγματος για την τέλεση των αγώνων.

ζ) Οι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις της τυχόν εκχώρησης δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην επόμενη παράγραφο του παρόντος.

η) Ποσοστό δεκαπέντε τοις εκατό (15%) επί των εσόδων από τα εισιτήρια και την εκμετάλλευση των διαφημιστικών χώρων του γηπέδου ποδοσφαίρου θα καταβάλλεται στη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού. Η υποχρέωση της ως άνω καταβολής αρχίζει δεκαπέντε χρόνια μετά την έκδοση της άδειας λειτουργίας του γηπέδου ποδοσφαίρου, μη εφαρμοζομένων των διατάξεων των παραγράφων 2, 3 και 4 του άρθρου 56 και του άρθρου 67 του ν. 2725/1999 (ΦΕΚ 121 Α'), όπως ισχύει.

θ) Ο τρόπος παραχώρησης της χρήσης των αθλητικών εγκαταστάσεων στον φορέα διοργάνωσης των Μεσογειακών Αγώνων του έτους 2013, ο χρόνος της χρήσεως των εγκαταστάσεων, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει τη χρονική περίοδο από 15 Ιανουαρίου έως και 15 Αυγούστου 2013, καθώς και ο χρόνος χρήσης τους από τον παραπάνω φορέα για την πραγματοποίηση των δοκιμαστικών συναντήσεων των αγώνων (test events).

ι) Κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

3. α. Με την ίδια σύμβαση το σωματείο αναλαμβάνει την υποχρέωση δημιουργίας όλων των εγκαταστάσεων αθλητικών, εμπορικών και λοιπών συνοδευτικών χρήσεων, και την εκτέλεση όλων των συναρτώμενων εργασιών, όπως ενδεικτικώς της διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου, των χώρων στάθμευσης, των περιφράξεων και φυτεύσεων αυτού. Όλες οι δαπάνες των εργασιών κατασκευής των αθλητικών εγκαταστάσεων και των συνοδών και εμπορικών χρήσεων, καθώς και οι δαπάνες συντήρησης και λειτουργίας τους, βαρύνουν εξ ολοκλήρου το σωματείο, το οποίο για την κάλυψή τους, καθώς και για την εκτέλεση των σχετικών εργασιών, μπορεί να εκχωρεί δικαιώματα και υποχρεώσεις του, που απορρέουν από την προβλεπόμενη στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου σύμβαση, σε τρίτους, ύστερα από έγκριση της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού, μη εφαρμοζομένων των παραγράφων 2, 3 και 4 του άρθρου 56 και του άρθρου 67 του ν. 2725/1999.

β. Η κατασκευή θα γίνει σύμφωνα με τους όρους και περιορισμούς δόμησης και χρήσης που ορίζονται στην

απόφαση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 και σύμφωνα με τις αθλητικές και τεχνικές προδιαγραφές που θα καθορισθούν με τη σύμβαση της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου. Για την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων του έργου εφαρμόζεται η περίπτωση στ' της παραγράφου 6 του άρθρου 2 του ν. 3010/2002 (ΦΕΚ 91 Α'), όπως αυτό τροποποιήσε το άρθρο 4 του ν. 1650/1986 (ΦΕΚ 160 Α').

Άρθρο 51

Προγράμματα «ΠΡΟΕΡΓΑΣΙΑ»

1. Ως προγράμματα «ΠΡΟΕΡΓΑΣΙΑ» νοούνται τα προγράμματα του Ο.Α.Ε.Δ. που απασχολούν στη συστηματική προετοιμασία ανέργων ηλικίας μέχρι τριάντα ετών, αποφοίτων τουλάχιστον της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, σε εργασιακό περιβάλλον του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα, εν όψει της σταθερής ένταξής τους στην αγορά εργασίας.

2. Για την υλοποίηση των προγραμμάτων «ΠΡΟΕΡΓΑΣΙΑ», ο Ο.Α.Ε.Δ. μπορεί να συνεργάζεται με δημόσιες υπηρεσίες, που υπάγονται στο νομικό πρόσωπο του Δημοσίου, με Ν.Π.Δ.Δ., με Ν.Π.Ι.Δ., με φορείς και επιχειρήσεις του ευρύτερου δημόσιου τομέα, με επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α., με ιδιωτικές επιχειρήσεις και γενικά με εργοδότες.

3. Η διάρκεια των προγραμμάτων «ΠΡΟΕΡΓΑΣΙΑ» δεν μπορεί να υπερβαίνει τους επτά μήνες.

4. Στους συμμετέχοντες στα προγράμματα «ΠΡΟΕΡΓΑΣΙΑ» καταβάλλεται από τον Ο.Α.Ε.Δ. μηνιαίως αποζημίωση ίση με τον κατώτατο μισθό, όπως κάθε φορά καθορίζεται με βάση την Ε.Γ.Σ.Σ.Ε., καθώς και αναλογία δώρων εορτών και επιδόματος αδείας με βάση την προαναφερόμενη αποζημίωση.

5. Οι συμμετέχοντες στα προγράμματα «ΠΡΟΕΡΓΑΣΙΑ», για το χρόνο συμμετοχής τους σε αυτά, υπάγονται στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. για τους κλάδους συντάξεως, ασθένειας σε είδος και κινδύνου ατυχήματος.

Ο υπολογισμός των καταβλητέων εισφορών γίνεται επί του ποσού της αποζημίωσης της προηγούμενης παραγράφου.

Από το ανωτέρω ποσό ο Ο.Α.Ε.Δ. παρακρατεί την προβλεπόμενη εισφορά ασφαλισμένου και την αποδίδει στο Ι.Κ.Α., μαζί με την προβλεπόμενη εισφορά εργοδότη που βαρύνει τον Οργανισμό.

6. Για τις δαπάνες που προκαλούνται από την εφαρμογή των προγραμμάτων «ΠΡΟΕΡΓΑΣΙΑ» εφαρμόζεται η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 1 του π.δ. 219/1973 (ΦΕΚ 200 Α').

7. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, μετά από γνώμη του Δ.Σ. του Ο.Α.Ε.Δ., καθορίζεται το ειδικό περιεχόμενο των προγραμμάτων «ΠΡΟΕΡΓΑΣΙΑ», η διάρκεια αυτών, ο αριθμός και η ηλικία των συμμετεχόντων, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των προγραμμάτων «ΠΡΟΕΡΓΑΣΙΑ» και γενικά του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 52

Οργανωτικά θέματα Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. και λοιπές ρυθμίσεις

1. Στη Διοικητική Περιφέρεια Κρήτης, Νομού Ηρακλείου:

α) συνιστάται Τοπικό Υποκατάστημα Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. Αγίου Μηνά Ηρακλείου, το οποίο υπάγεται στο Περιφερειακό Υποκατάστημα Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. Ηρακλείου και το οποίο διαρθρώνεται ως εξής:

ΤΟΠΙΚΟ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

1. Τμήμα Εσόδων - Μητρώου
 2. Τμήμα Παροχών Συντάξεων - Ασθενείας
 3. Τμήμα Οικονομικού - Διοικητικού
- β) καταργείται το Τοπικό Υποκατάστημα Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. Καμινίων.

2. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. καθορίζεται η ασφαλιστική περιοχή εντός της οποίας ασκούνται οι αρμοδιότητες του συνιστώμενου Τοπικού Υποκαταστήματος Αγίου Μηνά Ηρακλείου και ανακαθορίζεται η ασφαλιστική περιοχή του Περιφερειακού Υποκαταστήματος Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. Ηρακλείου στην οποία περιέρχεται και η ασφαλιστική περιοχή του Τοπικού Υποκαταστήματος Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. Καμινίων, το οποίο καταργείται με την παρούσα διάταξη.

3. Η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του συνιστώμενου Τοπικού Υποκαταστήματος Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. Αγίου Μηνά Ηρακλείου καθορίζεται με απόφαση του Διοικητή του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ.

4. Η περίπτωση ζ' του άρθρου 38 του ν.2676/1999 (ΦΕΚ 1 Α') συμπληρώνεται ως εξής: «καθώς και του γενικότερου έργου της Κοινωνικής Ασφάλισης».

5. Με απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας δύναται να διατίθενται ποσά σε βάρος του Λογαριασμού Βελτίωσης Κοινωνικής Ασφάλισης (Λ.Β.Κ.Α.) για την εφαρμογή του ν. 3655/ 2008 (ΦΕΚ 58 Α'), για δαπάνες που αφορούν τη στέγαση και τον εξοπλισμό των εγκαταστάσεων των νέων φορέων και τομέων, την προμήθεια εφαρμογών και εξοπλισμού πληροφορικής για μισθοδοσία και εγκατάσταση λογιστηρίου και ηλεκτρονικού πρωτοκόλλου. Οι εν λόγω δαπάνες θα αποδοθούν στο Λ.Β.Κ.Α. από τους νέους φορείς, με κατανομή στους τομείς, μετά την έναρξη λειτουργίας τους.

6. Συμβάσεις μίσθωσης έργου που έχουν συναφθεί από το Ταμείο Ασφάλισης Ξενοδοχοϋπαλλήλων (Τ.Α.Ξ.Υ.) με ελεγκτές ιατρούς - οδοντιάτρους ισχύουν έναντι του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. Διαδικασίες που βρίσκονται σε εξέλιξη για την ανάθεση με μίσθωση έργου σε ιατρούς διαφόρων ειδικοτήτων από το Τ.Α.Ξ.Υ., συνεχίζονται κανονικά και μετά την ημερομηνία έναρξης του κλάδου ασθένειας στο Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ., το οποίο υπεισέρχεται στις συμβάσεις αυτές ως διάδοχος φορέας με τους αυτούς όρους και προϋποθέσεις. Οι ιατροί και οδοντίατροι αυτοί προσαυξάνουν το ποσοστό της παραγράφου 9 του άρθρου 37 του ν. 3518/2008 (ΦΕΚ 272 Α'). Μέχρι την ολοκλήρωση των διαδικασιών του προηγούμενου εδαφίου, για τους ασφαλισμένους του τέως Τ.Α.Ξ.Υ., εξακολουθούν να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στις περιοχές που θα συναφθούν οι ως άνω συμβάσεις οι ιατροί που έχουν συνάψει συμβάσεις με το Τ.Α.Ξ.Υ. κατά πράξη και περίπτωση και αμβιβονταί από το Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. με το κρατικό τιμολόγιο.

Συμβάσεις μίσθωσης έργου που έχουν συναφθεί από το Τ.Α.Ξ.Υ. με επιμελητές εισπράξεων ισχύουν έναντι του Ταμείου Πρόνοιας Ιδιωτικού Τομέα (Τ.Α.Π.Ι.Τ.).

Άρθρο 53

Ανακαθορισμός της χωρικής αρμοδιότητας των Ταμείων Είσπραξης Εσόδων Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ.

Η χωρική αρμοδιότητα των Ταμείων Είσπραξης Εσόδων Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. όπως έχει καθορισθεί με τα: β.δ. 331/1970 (ΦΕΚ 102 Α'), π.δ. 917/1976 (ΦΕΚ 334 Α') και π.δ. 84/1985 (ΦΕΚ 29 Α') ανακαθορίζεται ως εξής:

1. Το Α' Ταμείο Είσπραξης Εσόδων Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. Αθήνας έχει χωρική αρμοδιότητα την εκάστοτε αντίστοιχη ασφαλιστική περιοχή των Τοπικών Υποκαταστημάτων Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. Αθήνας, Κηφισιάς, Πλατείας Ομονοίας, Πλατείας Συντάγματος, Κορωπίου και του Υποκαταστήματος Ασφαλισμένων του Τομέα Ασφάλισης Προσωπικού Δ.Ε.Η.

2. Το Β' Ταμείο Είσπραξης Εσόδων Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. Αθήνας έχει χωρική αρμοδιότητα την εκάστοτε αντίστοιχη ασφαλιστική περιοχή των Τοπικών Υποκαταστημάτων Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. Αγίας Παρασκευής, Αλεξάνδρας, Αμαρουσίου, Γαλατσίου, Ηρακλείου, Νέας Ιωνίας, Νέας Φιλαδέλφειας, Πατησίων, Χαλανδρίου, Χολαργού, Αγίου Στεφάνου, Ραφήνας και Σπάτων.

3. Το Γ' Ταμείο Είσπραξης Εσόδων Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. Αθήνας έχει χωρική αρμοδιότητα την εκάστοτε αντίστοιχη ασφαλιστική περιοχή των Τοπικών Υποκαταστημάτων Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. Αμφιθέας, Αργυρούπολης, Βύρωνα, Γλυφάδας, Δάφνης, Ζωγράφου, Ηλιούπολης, Καλλιθέας, Μοσχάτου, Νέου Κόσμου και Παγκρατίου.

4. Το Δ' Ταμείο Είσπραξης Εσόδων Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. Αθήνας έχει χωρική αρμοδιότητα την εκάστοτε αντίστοιχη ασφαλιστική περιοχή των Τοπικών Υποκαταστημάτων Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. Αγίου Ιεροθέου, Αγίων Αναργύρων, Αιγάλεω, Άνω Λιοσίων, Αχαρνών, Ιλίου, Καματερού, Κεραμεικού, Νέας Ζωής, Περιστερίου, Πετρούπολης, Πλατείας Αττικής και Χαϊδαρίου.

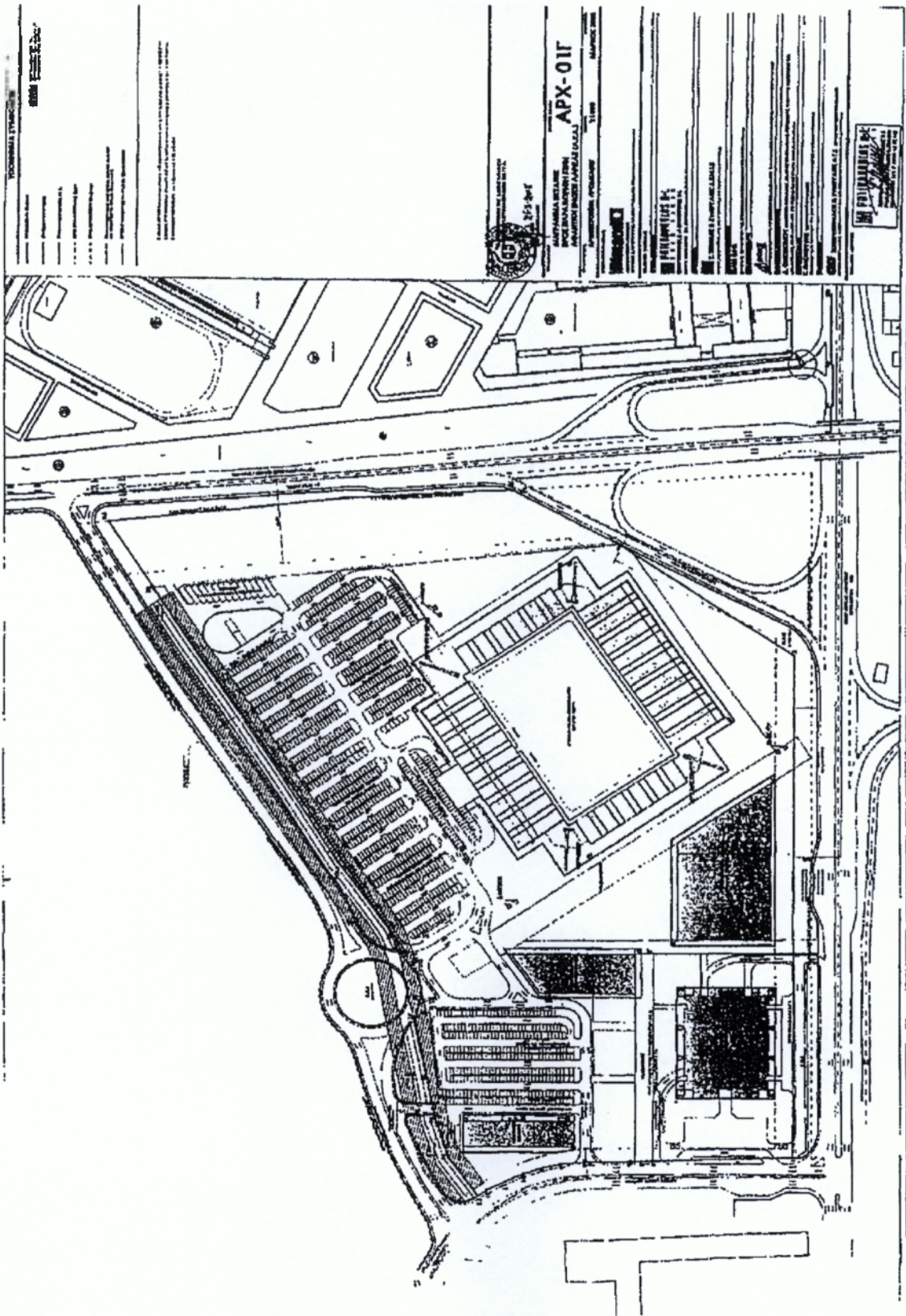
5. Το Ταμείο Είσπραξης Εσόδων Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. Πειραιά έχει χωρική αρμοδιότητα την εκάστοτε αντίστοιχη ασφαλιστική περιοχή των Τοπικών Υποκαταστημάτων Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. Πειραιά, Αγίας Σοφίας, Αμφιάλης, Δραπετσώνας, Καμινίων, Κορυδαλλού, Νίκαιας, Περάματος και Σαλαμίνας.

6. Το Ταμείο Είσπραξης Εσόδων Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. Θεσσαλονίκης έχει χωρική αρμοδιότητα την εκάστοτε αντίστοιχη ασφαλιστική περιοχή των Τοπικών Υποκαταστημάτων Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. Θεσσαλονίκης, Αγίας Τριάδας, 25ης Μαρτίου, Ευόσμου, Ιωνίας, Καλαμαριάς, Νεάπολης, Πύλης Αξιού, Σταυρούπολης και Τούμπας.

Άρθρο 54

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Λευκάδα, 20 Αυγούστου 2008

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Π. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

Γ. ΣΟΥΦΛΙΑΣ

ΥΓΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Δ. ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Μ.-Γ. ΛΙΑΠΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γ. ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Φ. ΠΑΛΛΗ-ΠΕΤΡΑΛΙΑ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Σ. ΧΑΤΖΗΓΑΚΗΣ

ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Κ. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 22 Αυγούστου 2008

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Σ. ΧΑΤΖΗΓΑΚΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΠΩΛΗΣΗΣ Φ.Ε.Κ.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - Βασ. Όλγας 227	23104 23956	ΛΑΡΙΣΑ - Διοικητήριο	2410 597449
ΠΕΙΡΑΙΑΣ - Ευριπίδου 63	210 4135229	ΚΕΡΚΥΡΑ - Σαμαρά 13	26610 89122
ΠΑΤΡΑ - Κορίνθου 327	2610 638109	ΗΡΑΚΛΕΙΟ - Πεδιάδος 2	2810 300781
ΙΩΑΝΝΙΝΑ - Διοικητήριο	26510 87215	ΜΥΤΙΛΗΝΗ - Πλ. Κωνσταντινουπόλεως 1	22510 46654
ΚΟΜΟΤΗΝΗ - Δημοκρατίας 1	25310 22858		

ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΦΥΛΛΩΝ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Σε έντυπη μορφή

- Για τα Φ.Ε.Κ. από 1 μέχρι 16 σελίδες σε 1 €, προσυμφωνημένη κατά 0,20 € για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού.
- Για τα φωτοαντίγραφα Φ.Ε.Κ. σε 0,15 € ανά σελίδα.

Σε μορφή DVD/CD

Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση	Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση
Α'	150 €	40 €	15 €	Α.Α.Π.	110 €	30 €	-
Β'	300 €	80 €	30 €	Ε.Β.Ι.	100 €	-	-
Γ'	50 €	-	-	Α.Ε.Δ.	5 €	-	-
Υ.Ο.Δ.Δ.	50 €	-	-	Δ.Δ.Σ.	200 €	-	20 €
Δ'	110 €	30 €	-	Α.Ε. - Ε.Π.Ε. και Γ.Ε.Μ.Η.	-	-	100 €

- Η τιμή πώλησης μεμονωμένων Φ.Ε.Κ. σε μορφή cd-rom από εκείνα που διατίθενται σε ψηφιακή μορφή και μέχρι 100 σελίδες, σε 5 € προσυμφωνημένη κατά 1 € ανά 50 σελίδες.
- Η τιμή πώλησης σε μορφή cd-rom/δίσκου δημοσιευμάτων μιας εταιρείας στο τεύχος Α.Ε.-Ε.Π.Ε. και Γ.Ε.Μ.Η. σε 5 € ανά έτος.

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΗ Φ.Ε.Κ.: Τηλεφωνικά: 210 4071010 - fax: 210 4071010 - Internet: <http://www.et.gr>

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

Τεύχος	Έντυπη μορφή	Ψηφιακή Μορφή	Τεύχος	Έντυπη μορφή	Ψηφιακή Μορφή
Α'	225 €	190 €	Α.Ε.Δ.	10 €	Δωρεάν
Β'	320 €	225 €	Α.Ε. - Ε.Π.Ε. και Γ.Ε.Μ.Η.	2250 €	645 €
Γ'	65 €	Δωρεάν	Δ.Δ.Σ.	225 €	95 €
Υ.Ο.Δ.Δ.	65 €	Δωρεάν	Α.Σ.Ε.Π.	70 €	Δωρεάν
Δ'	180 €	80 €	Ο.Π.Κ.	-	Δωρεάν
Α.Α.Π.	180 €	80 €	Α' + Β' + Δ' + Α.Α.Π.	-	450 €
Ε.Β.Ι.	65 €	33 €			

- Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. (έντυπη μορφή) θα αποστέλλεται σε συνδρομητές ταχυδρομικά με την επιβάρυνση των 70 €, ποσό το οποίο αφορά τα ταχυδρομικά έξοδα.
- Για την παροχή πρόβασης μέσω διαδικτύου σε Φ.Ε.Κ. πραγματοποιμένων ετών και συγκεκριμένα στα τεύχη: α) Α, Β, Δ, Α.Α.Π, Ε.Β.Ι. και Δ.Δ.Σ., η τιμή προσυμφωνείται, πέραν του ποσού της ετήσιας συνδρομής του 2007, κατά 40 € ανά έτος και ανά τεύχος και β) για το τεύχος Α.Ε.-Ε.Π.Ε. & Γ.Ε.Μ.Η. κατά 60 € ανά έτος παλαιότητας.

* Η καταβολή γίνεται σε όλες τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.). Το πρωτότυπο διπλότυπο (έγγραφο αριθμ. πρωτ. 9067/2822005 2η Υπηρεσία Επιτρόπου Ελεγκτικού Συνεδρίου) με φροντίδα των ενδιαφερομένων, πρέπει να αποστέλλεται ή να κατατίθεται στο Εθνικό Τυπογραφείο (Καποδιστριαύ 34, Τ.Κ. 104 32 Αθήνα).

* Σημειώνεται ότι φωτοαντίγραφα διπλοτύπων, ταχυδρομικές Επιταγές για την εξόφληση της συνδρομής, δεν γίνονται δεκτά και θα επιστρέφονται.

* Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα μέλη της Ένωσης Ιδιοκτητών Ημερησίου Τύπου Αθηνών και Επαρχίας, οι τηλεοπτικοί και ραδιοφωνικοί σταθμοί, η Ε.Σ.Η.Ε.Α, τα τριτοβάθμια συνδικαλιστικά Όργανα και οι τριτοβάθμιες επαγγελματικές ενώσεις δικαιούνται έκπτωσης πενήντα τοις εκατό (50%) επί της ετήσιας συνδρομής (τρέχον έτος + παλαιότητα).

* Το ποσό υπέρ Τ.Α.Π.Ε.Τ. (5% επί του ποσού συνδρομής (τρέχον έτος + παλαιότητα)), καταβάλλεται ολόκληρο (Κ.Α.Ε. 3512) και υπολογίζεται πριν την έκπτωση.

* Στην Ταχυδρομική συνδρομή του τεύχους Α.Σ.Ε.Π. δεν γίνεται έκπτωση.

Πληροφορίες για δημοσιεύματα που καταχωρούνται στα Φ.Ε.Κ. στο τηλ.: 210 5279000.

Φωτοαντίγραφα παλαιών Φ.Ε.Κ.: Μάρνη 8 τηλ.: 210 8220885, 210 8222924, 210 5279050.

Οι πολίτες έχουν τη δυνατότητα ελεύθερης ανάγνωσης των δημοσιευμάτων που καταχωρούνται σε όλα τα τεύχη της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως πλην εκείνων που καταχωρούνται στο τεύχος Α.Ε.-Ε.Π.Ε. και Γ.Ε.Μ.Η. από την ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου (www.et.gr).

Οι υπηρεσίες εξυπηρέτησης πολιτών λειτουργούν καθημερινά από 08:00 μέχρι 13:00

0 0 1 0 0 1 7 4 2 0 1 1 0 4 0 0 2 0 0

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * ΤΗΛ. 210 52 79 000 * FAX 210 52 21 004
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: <http://www.et.gr> - e-mail: webmaster.et@et.gr